

Colecția BIBLIOTECA POLIROM este coordonată de Bogdan-Alexandru Stănescu.

Uzodinma Iweala, *Beasts of No Nation*

Copyright © 2005, Uzodinma Iweala All rights reserved.

© 2007 by Editura POLIROM, pentru prezenta traducere

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4 ; P.O. BOX 266, 700506 București, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, ap. 33, O.P. 37 ; P.O. BOX 1-728, 030174

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României : IWEALA, UZODINMA

Fiarele n-au patrie / Uzodinma Iweala ; trad. de Cătălina Necula. - Iași: Polirom,

2007

ISBN 978-973-46-0603-0

I. Necula, Cătălina (trad.) 821.111(73)-31=135.1

Printed in ROMÂNIA

Uzodinma Iweala

Fiarele n-au patrie

Traducere din limba engleză și note de Cătălina Necula
POLIROM 2007

Scriitor de origine nigeriana, **Uzodinma Iweala**

s-a născut pe 5 noiembrie 1982 la Washington, D.C. în 2004 a absolvit *magna cum laude* Secția de Limbă și Literatură Engleză și Americană a Universității Harvard, unde a studiat prin intermediul unei burse Mellon Mays. în prezent predă la Columbia University și locuiește în Potomac, Maryland și în Lagos, Nigeria. *Fiarele n-au patrie* (2005), romanul său de debut, publicat la doar 23 de ani și distins cu Barnes&Noble Discover Award (2006), a fost întâmpinat cu elogi critice fără precedent. Cartea prezintă experiența terifiantă a lui Agu, un băiat dintr-o țară nenumită din vestul Africii, care este smuls cu brutalitate din lumea fascinantă, naivă și liniștită a copilăriei și recrutat, la o vârstă foarte fragedă, într-o unitate de

gherilă angajată în războiul civil ce macină țara. Agu plonjează fără veste într-o realitate de coșmar, plină de cruzime și imprevizibilă, într-un război care nu e al lui și al cărui scop îl ignoră cu desăvârșire, asistând la dezumanizarea ființelor din jur și, implicit, la propria dezumanizare, la dezintegrarea rapidă a lumii sale, la destrămarea tuturor aspirațiilor și certitudinilor. Ceea ce ne înfățișează Uzodinma Iweala prin intermediul vocii de o sinceritate dezarmantă a lui Agu e de fapt o lume infernală, populată cu ființe spectrale, lipsite de gânduri și sentimente, reduse doar la trăiri instinctuale - o lume în ruine din care nu poți evada decât rememorând episoadele pline de căldură și culoare ale trecutului, visând sau murind. *Fiarele n-au patrie* surprinde prin contrastul pregnant dintre viziunea naivă și copilăroasă a lui Agu, punctată adesea de un umor macabru, și ororile de neînchipuit ale războiului pe care îl descrie cu o forță de sugestie impresionantă.

Je parvins à faire s'évanouir dans mon esprit toute l'esperance humaine. Sur toute joie, pour l'étrangler, j'ai fait le bond sourd de la bête féroce.

„Izbutii a face să piară din cugetul meu orice nădejde omenească. Asupra oricărei bucurii, ca s-o gâtui, am făcut saltul surd al fiarei feroce.”

Rimbaud, *Une Saison en Enfer*¹

1. *Un anotimp în Infern*, trad. Tașcu Gheorghiu, ed. Albatros, București, 1999.

Începe așa. Simt mâncărime parcă insectele se târăște pe pielea mea și apoi capul începe să mă furnice chiar între ochi și apoi vreau să strănut fiindcă mă mănâncă nasul și apoi aer îmi suflă direct în ureche și aud lucruri atât de mult: ticăit de insecte, sunet de camion care mârâie ca un fel de animal și apoi pe cineva care zbiară OCUPAȚI-

VĂ IMEDIAT POZIȚIA! REPEDE! REPEDE! REPEDE!
MIȘCAȚI-VĂ RAPID! MIȘCA-ȚI-VĂ RAPID, HAI! cu o voce care îmi atinge corpul ca un cuțit.

Deschid ochiul și este lumină peste tot în jurul meu intrând în întuneric prin gaura din acoperiș, trecând ca o plasă peste corpul meu.

Apoi îmi simt corpul strivit ca un șoarece mic în colț când intră lumina. Mirosul de apă de ploaie și de sudoare îmi intră-n nas și simt că bluza mea e așa udă că e aproape ca o altă piele. Vreau să mă mișc dar toate oasele mă doare și mușchii mă doare parcă o furnică de foc mă ciupește de peste tot. Dacă pot să mă plesnesc ca să o fac să dispară o fac, dar nu pot să mișc măcar un deget. Nu fac nimica.

Pași e peste tot în jurul meu și mă face să cred că tata vine să aducă medicament ca să oprească toată mâncărimea și durerea. Mă întorc pe spate. Pașii se aude din ce în ce mai tare, mai tare, mai tare până când îi aud mai tare decât respirația mea sau bătaia inimii mele. Tic-tac, tic-tac, tic-tac. Aud mai tare, mai tare, mai tare și apoi umbrele se vede în lumina de pe sub ușă.

Cineva ciocane. CIOC CIOC. Dar eu nu răspund. Apoi ei se enervează și dau cu picioarele, așa că tot locul ăsta se clatină și acoperișul cade în bucăți mici așa că intră înăuntru și mai mult lumină. Și lemnul de peste tot crapă până când aud PING PING și văd șuruburile care cade din ușă în găleată lângă picioarele mele. Sunetul se luptă cu peretele, saltă de ici colo, prin plasa de lumină, până când parcă sunetul împinge ușa și e așa de multă strălucire. STRĂLUCIRE! Așa de multă strălucire intră în ochiul meu până văd pete roșii multă vreme. Apoi văd ochi galbeni de la un corp mic și întunecat cu o burtă mare și picior subțire ca al păianjenului. Corpul ăsta este așa de slab că pantalonii scurți îi flutură în jurul piciorului ca fusta de femeie și cămașa arată ca rochia așa cum atârână de umărul lui. Gâtul lui se luptă prea tare să țină capul mare care se mișcă mereu într-o parte sau în cealaltă.

Mă uit la el. El se uită la mine. El nu e surprinzător deloc să mă vadă chiar dacă eu sunt surprinzător de el, dar fața îi cade și se

face mai întunecată. Adulmecă precum câinii și pășește spre mine. POC! Mă lovește.

Iar și iar mă lovește și fiecare lovitură dată de mâna lui se simte pe pielea mea ca partea plată a macetei. Încerc să țip, dar el lovește aerul din pieptul meu și după aia îmi plesnește gura. Gust sânge. Îmi vine să vomit. Tot locul din jurul nostru se clatină cum se clatină fructele stricate pe raft, sună parcă o să se spargă-n multă bucată și-o să cadă peste noi. El mă apucă de picior, trage de el așa tare că mi se pare că o să se rupă cum se rupe carnea, și corpul meu alunecă ușor din adăpost afară la lumină și-n noroi.

La lumină, respirația mea vine înapoi și se forțează să-mi deschidă pieptul ca să mă oblige să tușesc și ochiul meu să lăcrimeze. Lumea întreagă se întinde în fața mea și mă uit în sus la cerul cenușiu care se mișcă încet-încet deasupra frunzei de sus a tuturor copacilor Iroko¹ înalți-înalți. Și dedesubt, mai mulți copaci mai mici se luptă unii cu alții ca să urce la lumina soarelui. De pe toată frunza picură apă de ploaie și sclipește ca bijuteriile sau ca sticla. Ierburile de pe lângă drum e așa înalte și verzi ca nici o altă culoare pe care am văzut-o înainte. Asta mă face să mă gândesc să mă bucur, să dansez, să strig, să cânt fiindcă Vai! spun că sunt în sfârșit mort. Mă gândesc că poate băiatul ăsta e spirit și că trebuie să-i mulțumesc fiindcă m-a adus acasă pe tărâmul spiritelor, dar înainte să pot să deschid gura ca să spun ceva, mă lasă întins pe spate în noroi.

Pot să văd spatele unui camion care se oprește puțin mai încolo de mine. Două

Note:

1. Arbore uriaș care crește pe continentul african, cunoscut și sub numele de tec african, venerat de populația Yoruba.

camioane blochează toată șoseaua și mai multe se opresc pe

marginea drumului. Bucata de pânză care le acoperă e așa de ruptă și plină de gaură și vopseaua se cojește ca să arate așa multă rugină, ca sângele, făcându-mă să mă gândesc că e ca un animal rănit camionul. Și peste tot în jurul camionului, arătând exact ca niște fantome, e soldați. Unii poartă haine de camuflaj, alții poartă tricou și pantalon de blugi, dar nu contează fiindcă toate hainele se rupe și are găuri mari. Unii din ei poartă bocanc adevărat și restul poartă papuci. Unii din ei stă drepti, cu picioarele așa drepte că arată parcă nu are genunchi. Unii din ei se ușurează pe camion și alții se ușurează în ierburi.

Aproape toată lumea are pușcă.

Băiatul care mă lovește pe mine fuge la primul camion. Când ajunge la ușă se îndoaie cu spatele așa drept și picioarele așa drepte. Doar capul se mișcă înainte și înapoi, la dreapta și la stânga, pe gât. Apoi se ridică și, dintr-odată, uite așa de repede, ușa camionului se deschide larg și îl lovește pe băiat chiar în burta lui mare și el decolează ca o pasăre, zboară prin aer și aterizează în fund într-o gaură cu apă de pe drum. Sunete vine de la toți ceilalți soldați. E sunete de râs.

Zac aici chiar dacă vreau să mă ridic fiindcă corpul mă doare și mi-e teamă că dacă mise cineva o să-mi facă ceva foarte rău.

Un bărbat coboară din camion. Pare să fie șeful. Mă uit fix la bărbat și la jacheta lui care se desface în multe fâșii verzi care se mișcă înainte și înapoi când inspiră sau expiră. Poartă mănuși atât de murdare că pare galbene sau maro și șapca pe care o ține-n locul transpirat de sub braț alunecă fiindcă e îmbibată aproape de tot cu sudoarea lui.

Mă uit la el cum trece de la un camion la alt camion. Camioanele e atât de vechi că vopseaua se cojește și cauciucurile e

atât de lăsate că dacă le lovește întră înăuntru și ies afară. Toți ceilalți soldați urmărește fiecare mișcare pe care o face; chiar și cei care țin arma gata să tragă întoarce capul ca să se uite cum privește fiecare camion. Se mișcă încet ca o persoană importantă ca să fie sigur că toată lumea care se uită la el știe că el e șef. Toți ceilalți soldați se uită la el de parcă e rege. Mă uit și eu.

Până când bărbatul șef pleacă de la ultimul camion, ei îl înconjoară și toți se mișcă la fel cum se mișcă el. II urmează pe el către mine. Umbra lor mă înconjoară și picioarele lor e ca o cușcă în jurul meu. Nimeni nu spune un cuvânt și bărbatul își molfăie partea dinăuntru a obrazului uitându-se la mine parcă sunt o furnică sau o insectă ca ea. Spune deci, cine a găsit lucrul ăsta ? Dar nimeni nu răspunde.

Apoi spune mai tare, de ce e lucrul ăsta aici pe pământ?

Băiatul care mă găsește vine acu-ma-napoi de la colibă cu niște banană la fel de neagră ca drumul. Șterge fructul de la gură cu mâna și merge la bărbatul ăsta mare care-i spune, Strika. Tu ai găsit lucrul ăsta? Și băiatul mic dă din cap foarte tare parcă e bucuros că bărbatul știe că el a fost.

Aha! Strika? Tu ai fost, spune bărbatul. He he he! Hmmm! țipă și apoi se-ntoarce spre ceilalți soldați și-i înjură. Adică dintre voi toți **BĂRBAȚI ÎN TOATĂ FIREA!** numai băiatul ăsta - un lucrusor slăbănog cum e ăsta - găsește lucrul ăsta aicea.

Nu mă mișc și bărbatul șef ridică brațul către cer. Strigă, unde l-ai găsit, așa de tare că vocea lui devine înaltă și se aude parcă i se oprește în gât. Strika arată cu mâna înspre colibă. Așa să fie, spune bărbatul și clatină din cap parcă nu poate crede deloc deloc așa ceva. SSSSSSSSS! Strigă, tu. Unde es Lucotenent? Lucote-nent!

LUCOTENENT! Și altă voce-i răspunde, e în tufiș.

Ierburile se scutură și un bărbat iese

9

de acolo ținându-și cu o mână pantalonul și cu cealaltă pușca. Pielea lui galbenă strălucește ca aurul și sudoarea îi strălucește în barbă. Fuge la noi și se oprește când ajunge să se uite la mine parcă e prea mult mirat. Apoi salută foarte leneș, nu ca toată lumea care parcă nu poate îndoi nimica.

Comandant să trăiți! strigă cu o voce care chiar sună precum cineva care se vaită. Bărbatul ăsta Comandant spune, vino aici. Vino aici, până când Lucotenent merge mai aproape de Comandant care țipă, CE CREZI CĂ FACI ? Lucotenent nu spune nimica. Nu știi? Vă rog, să trăiți. Mă căcam în tufiș. Și Comandant îl prinde

pe Lucotenent de ureche până când fața bărbatului se strâmbă de atâta durere. Deschide urechea și ascultă-mă bine bine, spune Comandant. Dacă vrei să te căci, nu te căci pe timpul meu. Cine ești tu? Fugi în tufiș exact ca o femeie. Dacă vrei să te căci, trebuie să te căci chiar aicea-n drum. Nu pleci de pe drumul ăsta pentru nimica-n lume. Mă-nțelegi Lucotenente? Dă din cap, da, da și toți ceilalți soldați încearcă să nu râdă bătând din picioare și tușind sau prefăcându-se că strănută. Poți să-mi spui ce e asta, spune Comandant și arată spre mine. De ce îl lași pe Strika să-l scoată la lumină?

O Doamne. Ce mă fac eu, spune Lucotenent. E spion, oh. E o ambuscadă, oh. Hai să-l omoram și s-o ștergem de aici. TACI DIN GURĂ, urlă Comandant. Cine te roagă să vorbești ? Idiotule. Dacă vine cineva aici, atunci o să facem față cum trebuie.

Apoi toată lumea-ncepe să râdă, chiar și Comandant, și când se întâmplă asta văd cum Lucotenent arată parcă vrea să-l omoare pe Comandant. Mormăie în barbă și strânge pumnul.

Comandant îngenunchează lângă mine și zâmbește așa că văd cum îi e toți dinții din gură, galbeni cu o gaură ici și colo. Gingiile îi e negre și ochii îi e atât de roșii. Nasul îi iese în afară ca un bulb foarte rotund la vârful care atârna peste buza lui mare și maro. Întinde mână spre fața mea și-o prinde cu putere dar și delicat parcă are grijă de mine și apoi se uită la tot sângele și mizeria și mușcătura de țânțar și noroiul de pe mine fiindcă am fost târât în drum. Plescăie din limbă și-i spune lui Strika, încerci să-l mănânci pe ăsta sau ce. Și Strika dă din cap că nu. De când mă găsește nu pot niciodată să-l aud pe băiatul ăsta vorbind.

Până acum știu cine e Strika și Comandant și Lucotenent. Dar sunt așa de mulți oameni care nu spune absolut nimic că mă-ntreb dacă chiar știu să vorbească. Comandant se întoarce către mine. Vrei niște apă, spune el delicat, dar eu nu răspund fiindcă plutesc deasupra corpului meu și mă uit doar. Lumea se schimbă-n multe culori în jurul meu și aud oamenii vorbind, dar e ca altă limbă. Plutesc departe ca o frunză pe apă până când

POC ! Mă simt rece și mai ud și apoi cum corpul meu e atât de greu în jurul meu.

Strika, spune Comandant. Du-te și adu mai multă apă. Strika aleargă la ultimul camion și sare sus. Apoi Comandant îmi spune, ți-e foame? Ți-e sete? Și fiindcă mă simt mult mai bine și capul îmi e mai limpede, îmi ating burta și dau din cap că da.

El spune, păi asta nu-i o problemă. Dacă vrei mâncare, o să mănânci. Și dacă vrei băutură, o să bei, dar trebuie să aștepti până când îmi spui numele tău. Cum pot să stau jos ca să mănânc cu un om care nu-i știu numele? Mă auzi? Dau din cap spre el din nou dar nici un cuvânt nu poate să iasă din gura mea.

Ai nume, nu-i așa, spune el și-și lipește fața de fața mea. Încerc din greu să-mi amintesc, să-mi storc gândul ca să-mi găsesc numele, dar nu iese nimic. Acum Comandant se supără și arată spre el. Numele meu e Comandant. Toată lumea-mi spune mereu Comandant. Cum îți spune ție toată lumea?

Dau din cap încercând să-mi amintesc în timp ce Comandant își duce mâna la curea și-mi arată un pistol negru uite așa.

Vreau să plâng și simt că trebuie să mă duc la baie, dar știu că dacă fac asta el o să m-omoare uite-așa, deci scutur din cap și mă uit la ochiul lui roșu până-mi aduc aminte cum în satul meu toată lumea-mi spune Agu fiindcă așa-mi spune tata. Șoptesc Agu, numele meu e Agu, fiindcă mi-e greu să vorbesc și apoi văd cum Comandant ia mâna de pe pistol și zâmbește. Agu, ei? Ți se spune Agu. Păi, așa am să-ți spun și eu, zice el. Și respir din nou și capul nu mă mai doare așa tare fiindcă mă gândesc, Slavă Domnului din Ceruri, încă trăiesc.

Lui Comandant i se târăște încet un zâmbet pe față și se-ntoarce către soldații lui și spune, îl vedeți pe ăsta de pe drum. îl vedeți ? Și toți tipă, DA DA în timp ce Comandant își mângâie barba și-și rupe cu unghia cojile de pe răni ca să pătrundă printre fire de păr. Se uită de la un soldat la altul și toată lumea rămâne tăcută.

EI, ADU APĂ! strigă el și Strika îi dă o ploscă mică și albastră cu capac roșu. Comandant ia o batistă murdară din buzunarul de la piept și o udă cu niște apă. Apoi mă apucă de ceafă și-mi freacă fața și spune, păi, dacă ai de gând să mănânci

cu un bărbat, atunci trebuie să fii curat. Simt apa în toată zgârietura, mușcătura și tăietura și mă înțeapă prea mult. Vreau să tip dar el zâmbește cu limba între dinți parcă găsește și curăță o comoară veche. Mi-e așa de sete. Apuc plosca dar Comandant o ridică sus în

aer și îmi toarnă apă pe față și-n gură. Are gust de plastic și kerosen. Are grăunte mici mici de nisip dar mă descurc. Mă face să mă simt cumva bine.

Lucotenent fornăie și tropăie din picioare. Comandant îmi spune, de ce zaci pe marginea drumului ca un șobolan mort. Lucotenent crede că ești spion. Așa e?

Lucotenent spune ceva cu jumătate de glas și se holbează la mine parc-ar putea să mă taie în multe bucăți chiar aici. Și ce treabă ai aici, zbiară Lucotenent la mine.

TACI DIN GURĂ! țipă la el Comandant. Cine te roagă să deschizi gura ta cea proastă oricum ? Apoi el vorbește cu mine și spune, atunci ce faci aici așteptând în coliba asta mică-mică. Ar trebui să-mi spui. Ești spion? Dacă nu vorbești atunci he he he! Și ia un cuțit din teaca de pe picior. Are mâner negru și lamă neagră în afară de margine care strălucește așa de ascuțită că arată parcă poate să taie și un fir de păr exact pe mijloc. Strălucirea îmi orbește ochiul și mă face să-mi fie frică. Altfel, spune el, o să te dau la Lucotenent. Ia uită-te la el. Nici măcar nu știu ce o să-ți facă. Mai bine îmi spui mie și eu o să te ajut.

Clipesc din cauza tăișului cuțitului. Când mă uit el mă face să mă simt parcă limba mi se dezleagă și se pregătește să spună asta și ailaltă. Tata îmi spune să fug, îi spun lui Comandant. Fugi depar-te-departe ca să nu te prindă dușmanii și să nu te-omoare. Și apoi mă ascund în tufiș și fug încioace si încolo si nu știu nimic.

Lucotenent fornăie iar.

Ei, hmm. Așa să fie ? mă întreabă Comandant. Unde e tatăl tău? Si ceilalți soldați se apleacă înainte până simt că pune ochii pe mine, până când simt privirea lor ca o mușcătură de insectă.

Nu știu, spun și încerc foarte tare să nu plâng ca să nu creadă oamenii ăștia că sunt un prost. El spune că o să mă găsească.

Comandant își suge buza și-mi atinge fața încet-încet. Mă ia de mână și mă ridică în picioare. Vrei să fii soldat, mă-ntreabă cu voce moale. Știi ce-nseamnă asta?

Mă gândesc la înainte de război când sunt în oraș cu mama mea și văd trecând bărbați cu uniforme nou-noute și sabie scânteietoare ținând în mână pistol și strigând stâng-drept, stâng-drept, în spatele trompetei și tobei, așa cum se face la paradă așa că dau din cap că da.

Dacă rămâi cu mine, o să am grijă de tine și o să ne luptăm cu dușmanii care îl ia pe tatăl tău. Mă auzi? Se oprește și-și linge buza. Mă auzi? Totul o să fie bine, spune el cu buza așa de aproape de urechea mea că îi aud saliva în gură. Mă uit și îi văd zâmbetul și îi simt mâna pe față atingându-mă ușor. Văd tot soldații ăștia cu armă și cuțit și apoi mă gândesc la tata care dansează uite-așa din cauza gloanțelor.

Ce trebuie să fac?

Așa că mă înrolez. Uite-așa. Sunt soldat.

Lucotenent spune nu gândi. Lasă la voia întâmplării. Spune că-n secunda în care încetezi să te gândești la asta, capul tău se întoarce spre miezul fructului putred.

Comandant spune că e ca atunci când te îndrăgostești. Nu poți să te gândești la asta. Trebuie doar să o faci, spune el.

Și eu îl cred. Ce altceva pot să fac?

Toți spun, nu-ți mai face griji. Nu-ți mai face griji. În curând o să-ți vină rândul și atunci o să știi ce simți când omori un om. Apoi rîd de mine și scuipe pe jos lângă picioarele mele.

Ne oprim pe drum și Strika și cu mine stăm în spatele unui camion și lovim aerul cu picioarele și asudăm din cauza soarelui. Vântul îmi suflă încetișor în ureche și pe piele și mă uit la Strika și mă gândesc la toate lucrurile care le învăț ca

soldat. Învăț să mășăluiesc, stâng-drept, stâng-drept; învăț cum să mă ascund în tufiș și să stau nemișcat ca să nu vadă nimeni unde sunt, învăț cum să merg cu un picior în fața celuiilalt ca să nu mă audă nimeni; să fug, să sar, să mă rostogolesc pe pământ și să cânt toate cântecele de soldați care le cântăm când muncim sau mășăluim. Îmi place bărbății mai în vârstă și cum duce puștile și arată totdeauna așa de duri de parcă sunt în film și încerc să mă port ca ei, dar câteodată mă gândesc la casa mea și la mama mea și la tatăl meu și la sora mea și mă întristez. Și mă gândesc la Strika și mă întreb de ce nu spune nici măcar un cuvânt în tot timpul ăsta când eu sunt soldat. Dacă-i pun o întrebare, atunci doar dă din cap că da sau nu. Așa că-i pun mereu întrebări, chiar și acum când stăm aici și așteptăm, tu ești Strika și el dă din cap că da. Ai părinți și el dă din cap că nu. Ți place bananele? Dă din cap că da. Peștii? Da. Perele? Da. Ești prost? Nu. De ce nu vorbești cum se vorbește? Nu răspunde. Cum e să ucizi pe cineva? Nu răspunde. Strika! Se uită la mine.

Și apoi un cercetaș pe care-l strigă Speranță strigă și fuge pe drum. Vine din tufiș și țipă, vin, vai! Vin iară! Și cum fuge se împiedică de el când fuge-n sus pe deal și toți mușchii i se mișcă și după ce se oprește așa că nu poate să stea liniștit. Pușca se lovește de spate parcă-l bate ca să fugă mai repede, mai repede, mai repede și eu râd fiindcă nu arată ca un om nebun, arată ca un cal nebun.

Comandant se agită încet-încet când vede pe cercetaș care fuge din răspuțeri în sus pe deal. Of! spune și mă uit cum își pune mâinile

una peste alta și cum buza i se chinuie să zâmbească. Comandant începe să asude și văd cum cămașa îi e udă learcă de sudoare. Lucotenent îl lasă singur și arată parcă-ncearcă să găsească un loc în care să se ascundă. Comandant se gândește și-mi place să mă uit la el cum se gândește. Își pune o mână în părul lui mare și pe cealaltă o pune să curețe barba și se plimbă înainte și înapoi de colo-colo parcă e-n cușcă chiar dacă de fapt stăm afară în aer liber. Apoi strigă ordine. Mutați camionul ăsta de-a curmezișul drumului! Parcați camionul

ăsta aici! Toată lumea să-și ocupe poziția! Tu din tufiș, mai repede, mai repede! Rapid. Rapid, rapid. Și noi toți ne mișcăm iute ca să facem toate lucrurile care le spune. Stărnim așa de multă învălmășeală și alungăm animal mic-mic din tufiș pe drum. Șopârla și șobolanul de tufiș și broasca, toți fug și țopăie și sar. Fug pe drum ca o găină fără cap și caută loc să se ascundă. Strika sare-n sus și-n jos și apucă maceta lui și fuge apoi în spatele cauciucului camionului care blochează drumul. Îi urmăresc pentru că nu știu unde să mă duc, dar mă duc după roata din spate pentru că nu-i destul loc pentru doi în spatele unei roți. Toată lumea se mișcă, se grăbește, sare, se ascunde și face zgomot până când pur și simplu este liniște peste tot și pare să fie doar un camion care se strică în mijlocul drumului. Chiar și înainte de război, asta se întâmplă mereu, și acuma se-ntâmplă și mai des fiindcă din cauza la război e greu să reparați orice.

Stau în spatele cauciucului, ținând cuțitul și așteptând. Mă uit la țânțar de peste tot care se mișcă în cerc parcă așteaptă și ei ceva. Dacă vin lângă mine îi alung cu

mâna, dar nu se întâmplă nimic. Sunt așa de mulți.

Mă uit de după cauciucul meu și pe drum aerul tremură ca apa dacă arunci cu pietre în ea. Și după aia văd camion mic-mic

apropiindu-se și mișcându-se încet-încet ca o vacă. Nici măcar nu se gândesc că e ceva în neregulă și aproape că râd și aproape că mor pentru că inima mea bate așa de repede și mă gândesc ce o să se întâmple. Ei nici măcar nu știu că suntem aici și vin spre noi ca idioții.

Primul camion se oprește la câțiva metri de unde mă ascund. Mă uit de după cauciuc în ochii șoferului. Fereastra lui strălucește de atâta soare, dar cumva pare neagră. Lângă el, un om cu uniformă face semn. Fața i se strâmbă de frică și arată parcă buza îi trage în jos toată fața, nasul, ochiul, sprânceană. Se uită unul la altul și după aia șoferul dispare dintr-odată în spatele volanului. Îmi amintesc soldații care vine la mine-n sat și tin maceta mai strâns. Îmi place cum se simte în mână, parcă e parte din corpul meu. Mă uit la bărbat și mă uit la Strika și îmi spun că e timpul să ucid, sunt gata, dar bag mâna între picioare fiindcă mi se pare că trebuie să mă duc la baie. Inima îmi bate BUM BUM. BUM BUM. Și mi se pare că îmi e greu să respir, dar mă gândesc că Dumnezeu o să mă ajute. Sunt gata. Mă uit.

Dușmanii nici măcar nu încearcă să lupte și arată prea obosiți ca să se mai gândească să lupte, ha ha ha, ha ha ha. Chiar dacă nu ne vede încă pe noi soldații nicăieri pe drum, tot sare din camion arătând parcă le vine să plângă. VĂ RUGĂM NU NE ÎMPUȘCAȚI! strigă bărbatul cu uniformă. Nu avem nici o armă și nici de mâncare și nici bani și nici gloanțe. NIMIC! LĂSAȚI-NE SĂ PLECĂM, VĂ RUGĂM!

Ii număr. Sunt numai douăzeci și arată parcă sunt deja morți. E sânge peste tot pe haina și pe pielea lor, câteodată chiar și pe ochi. Și chiar merg încet ca moșii cu baston.

Șeful dușmanilor strigă, uite. Uite. Măinile noastre e sus și nu avem arme. Nici o pușcă.

E liniște și după aia îl aud pe Comandant strigând din iarba de lângă drum, în primul rând: Teritoriul ăsta e al nostru al tuturor rebelilor. Voi îl călcați. în al

doilea rând: Dați jos toate hainele care le aveți și puneți-le pe drum. în al treilea rând: întindeți-vă pe burtă cu fața în jos și cu mâinile întinse cât de mult puteți. Dacă nu faceți asta în zece secunde, vă împușcăm și-o să muriți. Mă înțelegeți? Mă uit la dușmanii care se uită unul la altul și număr unu doi trei patru până la zece și nu-și dă jos hainele. Și după aceea aud PLEOSC ca un milion de oameni bătând din palme și POC când glonțul lovește usa de metal a camionului dușman. Dușmanii se uită unul la altul și șoptește până când Comandant strigă din tufiș, 'HAIDE! AM SPUS HAINELE JOS! TOATĂ LUMEA HAINELE JOS CHIAR ACUM!

Și apoi dușmanii își scoate hainele foarte repede și își rupe cămașa și își rupe și pantalonii și le aruncă pe jos. Corpurile îi strălucesc de transpirație la soare și țânțarii vine încet-încet spre ei. Unii are chiloți plini de găuri care le acoperă treaba și alții trebuie să și-o acopere cu mâna ca să nu o vadă toată lumea.

CULCAT! țipă Comandant. Puneți mâinile jos. Ei se întind pe jos și văd lacrimi pe fata unui dușman. Tușește și se smiorcăie și șopocăie. Cred că spune că nu vrea să moară. Te rog Doamne. Nu vreau să mor dar sunt prea departe ca să-l aud. Cred că asta spune și mă uit la el și chiar îmi pare rău de el dar după aia îmi amintesc de tata.

Comandant iese din tufiș zâmbind și transpirând și ținându-și arma gata să împuște pe cine nu face ce-i spune el. în spatele lui toată lumea iese din tufiș din toate părțile până nu mai e nici un loc ca oamenii să poată să fugă. Strika iese de după roată așa că mă iau după

el. Strânge toate uniformele dușmanului și le duce-n camion.

Țânțarii vine mai aproape. Mai aproape. Cine e sef, zbiară Comandant și nimeni nu răspunde. Se plimbă de colo până colo și atinge cu pușca pe dușmanul care vorbește primul și se roagă se roagă TE ROG NU NE ÎMPUȘCA! Tu. Unde e armele tale? zbiară. Scoală-te. Unde e?

Bărbatul spune că nu vrea probleme, vai. Nu avem arme. Dar Comandant spune, Aha! Javra asta de dușman nu vrea necazuri și toți în afară de mine și de Strika, ăla care nu scoate niciodată un sunet, râde hi hi hi ca la cea mai tare poantă din lume.

După aia Comandant îl lovește foarte tare cu piciorul în burtă pe dușman și bărbatul cade-n genunchi și vomită peste tot.

Comandant zbiară, căutați în camion. Căutați în camion! și trei soldați fuge să caute-n camion. După aia Comandant îmi zice, Agu. Vino aici, mă. Vino aici acum. Și după aia îi spune șefului dușmanilor să îngenuncheze chiar dacă e deja în genunchi și vomită. Stau pe loc și mi-e frică. Nu vreau să omor pe nimeni azi. Nu vreau să omor niciodată pe nimeni.

Tâmpitule, îmi zice. Vino aici și adu maceta. Dar eu tot nu mă mișc. Comandant vine la mine și mă apucă de gât. Idiotule, urlă. Vino aici! Vino aici în clipa asta! Mă târăște spre soldatul dușman. Vezi javra asta! urlă el. Vrei să fii soldat, da? Atunci omoară-l. OMOARĂ-L ACUM!

Încep să plâng și să tremur. Și în capul meu strig NU! NU! NU! dar gura mea nu se mișcă și nu spun nimic. Și mă gândesc că dacă ucid o să mă duc în iad și o să înghit fum și foc și nu o să mai pot să respir așa că stau ca prostul și plâng și

iar plâng și tremur și iar tremur mă uit și iar mă uit. Și după aia

văd cum un soldat dușman încearcă să fugă în tufiș. Treaba se bălângăne în sus și în jos și dosul i se zbate până când aud foc de armă și văd cum carnea de pe picior i se împrăștie pe drum. Cade pe jos dar nu zice nimic, nu țipă și nu plânge și nu se vaită, dar se mai mișcă, își târăște corpul gol cu mâna și cu un picior parcă poate încă să fugă. Nimeni nu se mai uită la el, dar eu aud cum se mișcă așa ca o șopârlă care zgârie pe acoperiș. Tremur și îmi țin treaba. Îmi vine să vomit.

Nu se mișcă nimeni. Comandant strigă, CINE ÎNCEARCĂ SĂ FUGĂ NU O SĂ MAI AIBĂ PICIOARE CU CARE SĂ FUGĂ. ÎNȚELEGEȚI?

Da, domnule, da, vai. Nu facem nimic, zice bărbatul dușman de pe jos și se uită ca vițelul fiindcă pune mâna pe jos și suflă ca o vită. Vă rog, domnule, și lacrimile îi curge pe față. Se amestecă repede cu sudoare și clipește așa mult. Haideți, domnule. Nu ne ucideti, vai. Luati-ne. Făceti-ne PDR¹. Nu avem nimic.

Domnule, unul din bărbați sare din camionul dușman și strigă la Comandant care se uită de la șeful dușmanilor la soldați care aruncă jos patru pușcă, două mici și două mari. Desfac brațele ca să îi arate că nu au mai găsit nimic. Ochiul lui Comandant scapără și plesnește pe soldatul dușman cu dosul palmei.

Ești un MINCINOS! țipă și-l pocnește iar și iar și iar. MINCINOS și tâmpit. Om prost.

Mă uit la bărbat când cade în palme și în genunchi și scuipă sânge pe drum. Comandant îl pocnește și aud în capul meu PLEOSC PLEOSC. Se desface la pantaloni și-și scoate treaba și-mi zice, uite Agu. Uite ce facem noi cu dușmanii. Și aud ssss si îl văd pe Comandant care strânge din ochi și din gură și din dinți și face pe bărbatul dușman.

Ahhh, spune și se închide la pantalon și toată lumea râde hi hi hi. Uite ȧapul ăsta ȧmpielitȧt. Scoalȧ, nenorocitul! ȧn genunchi, hai, ȧn genunchi.

Nici unul din ceilalȧi dușmani nu se uitȧ ȧn sus. Unii face pe ei și pute peste tot. Scuipe fiindcȧ am prea mult scuipe ȧn gurȧ.

Omoarȧ-l, ȧmi spune Comandant la ureche și ȧmi ridicȧ sus mȧna cu maceta. Of, omoarȧ-l.

Dușmanul ȧmi spune, nu mȧ omorȧ, oh. Te rog, te implor, of. Te rog. Domnul o sȧ te binecuvȧnteze. Șȧ de fiecare datȧ cȧnd vorbește ȧmproașcȧ scuipe și sȧnge peste tot. Șȧ dupȧ aia ȧncepe sȧ facȧ pipi și nici nu poate sȧ se opreascȧ.

ȧl vezi pe omul ăsta de aici, spune Comandant, uitȧ-te la el. Nici mȧcar nu e om. Face pe el ca o oaie sau o caprȧ sau ca un cȧine. Mȧ ia de gȧt și ȧmi șoptește la ureche, omoarȧ-l acum fiindcȧ nu am timp, vai. Dacȧ nu-l omori, of. Lucotenent o sȧ creadȧ cȧ ești spion. Șȧ cine știe dacȧ nu te și omoarȧ. ȧmi strȧnge mȧna pe mȧnerul macetei și simt lemnul ȧn degete și-n palmȧ. E ca atunci cȧnd omori capre. Ridicȧ mȧna asta și lovește tare-tare.

ȧmi ia mȧna și o abate peste creștetul capului dușmanului atȧt de tare cȧ mȧ curenteazȧ prin tot corpul. Bȧrbatul țȧpȧ, AUUUUU, mai tare ca glonț care șuierȧ și-și duce mȧna la cap, dar degeaba, fiindcȧ i se crapȧ capul și sȧngele se varsȧ ca laptele din nuca de cocos. Aud rȧs ȧn jur cȧnd mȧ uit cum se chinuie sȧ-și țȧnȧ capul la un loc. Mȧ enerveazȧ și dau cu maceta ȧn sus și ȧn jos și iar sus și iar jos si aud POC POC de fiecare datȧ si vȧd roșu și aud rȧs HI HI HI peste tot ȧn jurul meu.

Apoi ȧl lovesc ȧn umeri și ȧn piept și vȧd cum Comandant zȧmbește de fiecare datȧ cȧnd dau cu cuțitul ȧn om. Strika vine și el si

Îl batem și îl tăiem amândoi și toată lumea râde. Mi se pare că lumea se mișcă încet și mă uit la fiecare picătură de sânge și de sudoare care sare-n toate părțile. Aud păsările dând din aripi când zboară toate din copac. Se aude ca un tunet. Aud țăntarii bâzâindu-mi în ureche așa tare și simt cum sângele îmi udă picioarele și fața. Corpul dușmanului are tăietură adâncă și roșie peste tot și fruntea îi e așa zdrobită că fata lui nu mai arată ca o față fiindcă are capul spart și peste tot e sânge, sânge, sânge.

Vomit peste tot. Nu pot să mă opresc. Comandant spune că e ca atunci când te îndrăgostești, dar nu știu ce înseamnă asta. Simt că un ciocan îmi bate în cap și în piept. Mă mănâncă nasul și gura. Văd culori peste tot și îmi simt burta goală. Treaba dintre picioare mi se face tare. Așa e când te îndrăgostești?

După aia cad pe jos în drum și mă uit la ei cum îi omoară pe toți, cum le taie mâinile ca să îi bată pe alții în cap cu ele. Și mă uit la bărbatul împușcat în picior care scurmă drumul parcă se mai poate duce undeva. Picioarul lui lasă urmă ca o mașină din care curge. Și peste tot văd țăntari care zboară în cerc în jurul nostru.

Nu sunt băiat rău. Sunt soldat și soldații nu e răi dacă ucide. Îmi spun asta fiindcă soldații trebuie să ucidă, să ucidă, să ucidă. Așa că dacă ucid nu fac decât ce e bine. Îmi cânt un cântec fiindcă aud în cap prea multe voci care îmi spun că sunt băiat rău. Vin de peste tot și îmi bâzâie-n urechi ca țăntarii și când le aud mă strâng la inimă și îmi fac stomacul să se-ntoarcă pe dos. De aia cânt.

Soldatule Soldatule Omoară Omoară Omoară. Așa trăiești. Așa mori.

Ăsta e cântecul pe care-l cânt tot timpul oriunde mergem ca să-mi aducă aminte că nu fac decât ce trebuie să facă soldații. Dar nu

merge niciodată fiindcă mă simt

mereu ca un băiat rău. Așa că mă gândesc cum să fiu băiat rău? Eu, băiat rău -cineva care are o viață ca a mea și îi este frică de Dumnezeu tot timpul.

Învăț să citesc încă de mic de la mama și de la tata. Când sunt foarte mic, înainte chiar să se nască sora mea. Stau mereu cu mama pe jos în bucătărie și mă uit cum spală toate farfuriile. Seara stau mereu pe jos și mă uit cum fundul îi iese în afară și pieptul îi ajunge până la genunchi când muncește să facă bucătăria așa de curată că nici măcar musca nu vrea să-și pună ouăle acolo.

Îmi place așa de mult să citesc că mama-mi zice profesor. O trag de fustă și-mi spune, în două minute, profesore. în două minute. După aceea încuie ușa și mă ia de mână când mergem spre casa mare. Înăuntru tata doarme, doarme mereu sau ascultă radioul, așa că ne mișcăm încet ca să luăm chibrituri de pe masa de lemn din mijlocul camerei și să aprindem lampa în caz că se ia lumina.

Toate treburile astea mă face să fiu agitat fiindcă durează așa de mult până când vine în sfârșit la raft prefăcându-se a căuta exact cartea care ne trebuie. Pe raft erau multe cărți de mărimi și culori diferite - unele roșii, unele galbene, unele albastre și unele maro, dar cea pe care vreau întotdeauna s-o alegă, cea pe care vreau s-o aud e aia care le ține-n picioare pe celelalte, Biblia albă mare. Eram așa mic și cartea așa mare că abia puteam s-o duc. Dar îmi plăcea coperta așa moale și literele de aur spunând SFÂNTA BIBLIE. Asta era cartea mea preferată pentru cum arăta și pentru toate poveștile din ea. Când mama o atinge eu strig aia, aia și mama îmi spune ssst, nu face atâta zgomot că-l trezim pe tata. Mereu stăteam pe genunchii ei pe scaunul nostru preferat și ne uitam la literele mici de pe foaie. Mama citea

peste umărul meu și îi simt buzele mișcându-se în urechea mea când rostește cuvânt. Mama citește foarte-foarte încet fiindcă nu e profesoară ca tata care știe multe despre carte. Nu a mers la școală destulă vreme ca tata dar tot timpul a zis, știu destul cât să citesc singura carte care contează. De asta o place Pastor așa mult.

Îmi citește cum Cain îl omoară pe fratele lui, Abel, și cum Dumnezeu se duce la Avram și despre Iona care trăiește în pește. Îmi citea și despre cum Dumnezeu îl face pe Iov să sufere foarte mult și după aia îl răsplătește la sfârșit și cum David îl omoară pe Goliat. Când citește povestea asta mă gândesc în capul meu că eu stau acolo și mă uit la armata care strălucește la soare în aur și bronz și Goliat râde până când David îi taie capul. Văd astea când îmi citește și mă gândesc să mă fac războinic. Și când mama citește arăt cu degetul fiecare cuvânt și întreb ce e ăsta și ăsta ca să-mi spună și să pot să învăț. Făceam asta în fiecare seară până când mama-mi spunea, gata, Agu, ajunge. Mi-au obosit ochii.

Când mama nu era acolo mă duceam la raft să citesc singur Biblia. Mama tot îmi mai citea seara dar și eu puteam să citesc singur și foarte repede după aceea, când venea tata de la muncă să stea-n pantaloni scurți și-n maieu ca să asculte radioul de pe scaunul lui preferat stăteam cu el, nu cu mama și îi citeam din Biblie

ce învățasem singur. Voiam să îi arăt că sunt deja destul de mare ca să mă duc la școală să învăț tot ce știe el, care-l face să-l iubească așa de mult oamenii din sat. În fiecare zi îl întrebam mereu, pot să mă duc mâine la școală? Pot să mă duc mâine la școală și el îmi spunea mereu, stai un pic, stai așa. Agu! De ce vrei să crești mare așa de repede? Și după aia mă duceam la mama ca să mă rog de ea să mă ajute să mă duc la școală. Voiam așa de mult să mă duc că plângeam

de fiecare dată ca să-l facă pe tata să mă ducă la școală și ea îmi zicea că dacă și la școală mă duc și plâng așa o să râdă toată lumea de mine. Deci, cum venea tata acasă îl întrebam din prima cum e la școală la el unde el învață pe alții și după aia dacă sunt destul de mare și el îmi spunea să-mi pun pe cap mâna dreaptă ca să-mi ating urechea stângă, dar eram prea mic ca să fac asta și îmi zicea, Agu, nu ești pregătit încă.

Într-o zi, fug la tata și îi spun, ia uite și-mi pun mâna peste cap și-mi ating urechea. El zâmbește și zice bine și-n ziua următoare ne ducem la școala primară unde toată lumea are uniformă cu pantaloni scurți roșii și cămașă albă dacă ești băiat și cu fustă roșie și cămașă albă dacă ești fată. Toată lumea are un caiet roșu și un pix în mână și stă în rând fără să scoată un sunet. Băieții erau toți rași în cap și fetele aveau părul împletit, așa că arătau toți la fel. Voiam așa tare să am și eu uniformă și caiet roșu că mă agitam întruna.

Tata mă ducea la Doamna Gloria care era directoare și o întreba dacă pot să merg la școală și ea zicea, ăsta ? Păi nu e prea mic ? Și mie mi se părea că Doamna Gloria are o burtă foarte mare și obraji umflați și voiam să-i spun, sunt așa mic fiindcă tu ești așa mare, dar tata zice, nu. Nu e prea mic și Doamna Gloria trebuie să mă ia.

Fiindcă tata era profesor și mama îmi citea tot timpul din Biblie deja citeam când copiii ceilalți abia se chinuiau să învețe. Eram cel mai deștept de la mine din clasă, așa deștept că nu mai trebuia să-nvăț decât să scriu. Doamna Gloria a văzut ce deștept sunt și m-a mutat cu ceilalți din clasa întâi așa că stăteam cu unii mai mari ca mine în bancă. La toți le ajungea picioarele la pământ când ședea, dar ale mele se legăna încoace și încolo prin aer.

Școală e o clădire mare cu tablă în fata clasei. Acolo stă

Doamna Gloria când predă lecția. Toate clasele învață-n sala asta, așa că Doamna Gloria predă la fiecare clasă de la a întâia la a șasea. Avea tot timpul o riglă mare de lemn cu care te lovea-n cap dacă nu erai cuminte. Câteodată ziua avem pauză și cei mai mici trebuie să pună capul pe bancă și cei mai mari trebuie să copie lecția în caiet. Îmi fac întotdeauna lecția acasă așa că-n pauză stau și mă gândesc la tot felul de lucruri, întotdeauna mă gândesc la ce citesc în carte până când vine vremea să mă joc. Chiar dacă învăț cu copiii mai mari, mă joc mereu cu toți prietenii mei. Am un prieten foarte bun și tatăl lui e Inginer așa că ei sunt printre oamenii cei mai bogați din sat. Pe prietenul meu îl cheamă Dike. E mai înalt decât mine chiar dacă suntem de-o seamă și tot e cel mai bun prieten al meu.

Dar asta a fost înainte de război și îmi amintesc doar ca prin vis. Văd școala mea și pe toți prietenii. O văd pe Doamna Gloria cu peruca ei creată de păr negru pe care o aranja tot timpul fiindcă nu îi stătea cum trebuie pe cap. Unii o urau pe Doamna Gloria și râdeau de ea mergând cu burta în față ca o capră grasă, dar mie îmi place Doamna Gloria și ei îi place de mine. Mereu îmi spunea încet când plecam din clasă după ce o ajutam, Agu, ai grijă să-ți vezi de carte, da? Dacă înveți mult poate te duci la Universitate și te faci Doctor sau Inginer.

Tot ce îmi spune mă face să mă bucur fiindcă văd cum se poartă lumea cu Doctorul și cu Inginerul. Adunam toate astea în capul meu și mi le aminteam, dar nu prea mult timp, fiindcă sunt tânăr. În fiecare zi, după ce vorbeam așa cu ea, mă duceam în curte să mă joc cu colegii mei. Aveam la mine în sat mulți prieteni fiindcă copiii ceilalți ziceau că sunt de treabă și că sunt cel mai tare la joacă și la lecțiile care le învățăm. Așa că la toți le place de mine și vor să fie

prieteni cu mine, dar cel mai mult mă plăcea prietenul meu cel mai bun Dike și mie îmi plăcea cel mai mult de el. Mereu facem totul împreună în sat. Așa că după ce plecam de la Doamna Gloria, mă duceam la Dike ca să mergem cu alți băieți în spatele curții școlii să jucăm fotbal prin țărână cu o minge turtită în care nu dai niciodată ca lumea sau să facem concurs de alergări la care câștig mereu și zbor de colo până colo prin curte chiar dacă în picioare am numai papuci.

Îmi place foarte mult la școală și mă gândesc mereu să mă duc până vine războiul și după aia se oprește școala fiindcă nu mai e Guvern.

Mă duc mereu duminica la Biserică, dar mai întâi mă duc la școală de dumi-nică să stau afară la umbra copacului mare din curtea Bisericii cu toți colegii mei și câteodată, dacă nu face prea multă gălăgie, și cu sora mea, să le ascultăm pe femei citindu-ne și mai multe povești din Biblie despre Iisus și Iosif și Măria și spunându-ne să fim atenți să apucăm pe drumul cel greu, nu pe ăla ușor. Și după aia ne rugăm pentru iertare și spunem Tatăl Nostru și cântăm multe cântece fiindcă lui Dumnezeu îi place mai mult să fie muzică decât să stăm așa și să vorbim, așa că dacă ne aude cântând ascultă atent. Mereu ne spun că lui Dumnezeu îi place așa mult de copii, că ne veghează tot timpul. Câteo-r dată, după ce se termină școala de duminică mă duc la Biserica mare și gri și stau cu mama și cu tata, care se îmbracă în hainele lor frumoase și-l ascultă pe Pastor care țipă și asudă. Lemnul îmi înfige așchii în fund și ventilatorul de sus se mișcă așa repede că mi se pare că o să cadă și o să-mi taie capul. Mă uitam întotdeauna cum dansează femeile și cum sar hainele pe ele așa tare că trebuie să le lege iar și iar și cum cântă foarte tare când trebuie să pună bani în farfuria pentru colectă. Și bărbații își mișcă picioarele

și-și lasă capul în jos ca să le ajungă barba la piept.

Mai facem și altceva duminica la mine-n sat. Când nu avem școală și cor, prietenii mei și cu mine inventăm tot felul de jocuri ca să ne jucăm. Câteodată ne prefacem că suntem mari și facem ce fac oamenii mari, conducem mașini și avioane sau suntem Doctor sau Navigator. Câteodată ne jucăm de-a soldații, așa cum vedem la film și luăm bețe și zicem că sunt puști ca să ne-mpușcăm și să cădem și să ne facem că suntem morți. Și de fiecare dată când ne jucăm așa ne distrăm și râdem și fugim și țipăm pe drum în sat. Toți copiii mici se uită la noi și vor să fie ca noi și oamenii mari se uită și ei la noi și ne zic să nu mai facem așa multă gălăgie, dar țipă așa printre dinți și știu că se chinuie să nu râdă fiindcă și ei vor să fie ca noi. Ne jucăm așa și ne gândim că cel mai bine e să fii soldat fiindcă o pușcă arată așa puternic și bărbații din filme sunt așa puternici și tari când omoară alți oameni; numai că acum știu că dacă ești soldat ești slab și nu tare și nu ai ce să mănânci și nu poți să mănânci tot ce vrei și că alți oameni te pun să faci lucruri pe care nu vrei să le faci și nu pe care vrei să le faci, așa ca în filme. Dar știu asta numai fiindcă acum sunt soldat. Așa că îmi cânt, Soldatule Soldatule Omoară Omoară Omoară. Așa trăiești. Așa mori.

Si-mi aduc mie aminte ce făceam înainte să fiu soldat și mi-e mai bine. Dacă fac așa multe fapte bune și acum fac doar ce trebuie să facă soldații, atunci cum să fiu rău?

E dimineață iar, ca-n fiecare dimineață. Soarele se suie așa de repede pe cer că nici măcar nu avem timp înainte să începem să asudăm, să asudăm peste tot. E copaci mulți în jur, dar sunt toți prea departe ca să ne facă umbră. Strivesc ierburile sub picioare și mă uit la urmele noastre de ieri, care e peste tot. Se usucă-n noroi parcă a jucat

cineva fotbal aicea noaptea trecută, numai că știu că asta nu se mai întâmplă fiindcă nimeni nu joacă fotbal când e război.

Mă doare tălpile. Mă doare picioarele. Mă doare genunchii fiindcă ne antrenăm mult acum. Tot timpul ne antrenăm și iar ne antrenăm. Ne spun să fugim înapoi și încolo așa că fugim înapoi și încolo cum fugeam la concurs la școală. Ne spun să ne târâm pe ierburi și să fugim în zigzag și să ne trântim la pământ ca să ne prefacem că vine un glonț. Mi-e cald și corpul meu e obosit. Nu mă simt bine deloc.

Nu-mi place câmpul ăsta chiar dacă lui Comandant îi place la nebunie fiindcă spune că nu mai putem să fim neascultători. Nu îmi place tot ce-i place lui Comandant chiar dacă trebuie să îmi placă. Dar îmi place fruntea lui lucioasă și nasul lui mare care-i acoperă toată fața și chiar și buza de sus. Îmi plac mustățile lui și barba mare și neagră și-mi place cum strânge bărbia lui cu toate firele de păr în pumn când se gândește la ceva. Vreau și eu o barbă ca să pot să fac la fel. Poate *ci* atunci o să mă simt mai mare și nu o s' mai fiu tot timpul obosit. Dacă îl vedeți pe Comandant o să știți că-i un om foarte mare, chiar dacă războiul ăsta îi face pe toți oamenii mici ca copiii și pe copii mici ca bebelușii. E așa înalt că dacă te uiți la el parcă te urci în copac, așa de mare că dacă stă lângă tine, umbra lui oprește soarele. E așa de puternic că i se văd venele de pe mâini. Și-mi vine și să râd când mă uit la el fiindcă merge parcă are bețe de lemn care nu se-ndoaie pentru nimic în lume în loc de picioare. Înainte să fie război, așa îi vedeam mergând pe soldați la paradă prin orașul de lângă satul meu, așa că știu că e soldat adevărat. Chiar și când fugim își mișcă picioarele așa și-mi vine să râd de el, dar nu râde nimeni de el fiindcă se supără dacă faci asta. Îi bate pe ăia care îl supără și odată a și omorât un om care l-

a supărat prea tare. îl lăsăm pe omul ăla undeva la marginea drumului cu o gaură mare în cap și cu ochii larg deschiși.

Când stăm pe câmp aici, Comandant se plimbă prin fața noastră și urlă, suntem soldați? Noi zicem, da, să trăiți! Suntem în armată? Suntem puternici și mândri? Și noi zicem da, să trăiți! Da, să trăiți! și el zâmbește dar știu că nu crede ce spunem fiindcă uneori vorbește singur și zice că nu avem șanse și că nu suntem buni decât să fim aruncați în luptă și omorâți.

Nu știu de ce e așa supărat pe noi tot timpul că nu ne purtăm ca soldații adevărați. Nici măcar nu arătăm ca soldații adevărați. Suntem aproape o sută și douăzeci care stăm drepti și nimeni n-are haine la fel. Unii are haine verzi de camuflaj cum are soldații adevărați, dar ale noastre e pline de găuri și avem zdrențe care le suflă vântul încoace și încolo. Dacă omo-răm soldați sau găsim oameni morți cumva, unii se ceartă și chiar se bate ca să le fure hainele. Alți soldați are pantaloni negri și cămăși negre cu dungă roșie pe umăr, care e uniforma de poliție înainte de război. Uniforma asta nu e bună fiindcă îti e prea cald la soare și ziua te vezi ușor, dar asta nu interesează pe nimeni. Oamenii vor să poarte orice care arată uniformă. Eu nici măcar nu am uniformă fiindcă sunt prea mic. Port pantalonii scurți și cămașa care le-am luat în ziua când am fugit din sat. Chiar voiam și eu pantaloni ca să nu mai poată țânțarii să mă muște, dar nu găsesc așa mici ca să-i port eu. Oricum, îmi place mult cămașa mea, chiar dacă e murdară și trebuie să-ndoi mânecile de vreo șase ori. Îmi place chiar dacă e așa mare că-mi vine peste pantalonii scurți.

Câteodată mă gândesc, dacă armata are o uniformă ca să o poarte toți soldații și noi nu purtăm uniformă la fel, cum suntem noi în armată. Dacă armata e făcută din soldați și noi nu suntem armată,

atunci cum suntem noi soldați adevărați.

Și de asta nu știu de ce Comandant e mereu așa de supărat pe noi.

Comandant zice că mergem la raid într-un sat. Mă întreb unde e satul. Și ce luăm de la ei ? Nu știu și nu întreb fiindcă se poate să mă bată. După aia ne zice dacă îi urâm pe dușmani și noi răspundem de fiecare dată, DA, SĂ TRĂIȚI! Tropăim pe pământ și câteodată sărim în sus. Ne zice dacă dușmanii omoară pe mama și pe tata și ne dă foc la casă și noi răspundem încet, da, să trăiți, fiindcă toți ne gândim la oamenii și la locul pe care îl lăsăm în urmă. Eu mă gândesc la mama și la sora mea care fug. Nu știu dacă au murit sau trăiesc și nu am de unde să știu cum arată dacă le văd azi. Când vedem o femeie sau o fată mă uit bine-bine la ele, ca să văd dacă e mama sau sora mea.

Comandant strigă să fim gata la ora o mie patru sute. Mi se pare că e caraghios și îmi vine să râd. Toată lumea știe că ziua nu are o mie patru sute de ore și mă uit la șirul de soldați ca să văd dacă și lui Strika îi vine să râdă. Se- apleacă să se uite la mine, îmi scoate limba și deschide gura mare. Vreau să râd, dar îmi sug burta și îmi țin suflarea. Comandant ridică sus capul până când fața lui ajunge să strălucească parcă e de metal. SUNTEȚI LIBERI! strigă la noi și merge spre copac și spre cărarea ce duce la colibe în care stăm. Unii se ia după Comandant și își leagă puștile la spate și merg încet-încet. Unii din soldații ăștia fac tot ce face și el.

Tot ce zice el, fac. Alții își țin pușca de capătul din față și lasă capătul celălalt să se târască pe pământ ca un plug când se duce să caute un loc să se odihnească. Mă duc să-l caut pe Strika.

Îl găsesc stând sub un copac departe de ceilalți bărbați, are un băț în mână și desenează ceva cu el pe pământul uscat. Iar și iar

desenează același desen, un bărbat și o femeie fără cap fiindcă acum capul lor se rostogolește pe pământ. Strika, strig eu și el se uită la mine. Nu scoate nici un sunet. Nu zice nimic, mă gândesc eu. De când m-am făcut soldat, nu i-am auzit vocea niciodată dar acum știu care-i problema lui. Desenul pe care-l face îmi spune că nu mai scoate nici un sunet de când i-au ucis părinții. Nu-l cred prima dată când îmi spune asta și mereu încerc să îl fac să spună ceva sau să scoată un sunet din gură. Îmi pare rău de el. Mă obișnuiesc cu asta; așa se poartă de la început. Strika se dă la o parte ca să stau și eu la umbră cu el. Fiindcă sunt înalt mai mult ca el, știu că sunt și mai mare ca el, dar nimeni nu mai zice cu adevărat câți ani are. Știm doar că înainte de război eram copii și acum nu mai suntem. Mă uit la Strika și la cum are el pielea maro în unele locuri și neagră în alte locuri și arată ca hainele de camuflaj de care are toată lumea. Încep să râd când văd și îi zic, ha ha. Hi hi hi. Strika arată ca o cămașă.

Pe pământ scrie FOAME și vreau să-i spun, și mie mi-e foame. Și mie mi-e foame, dar cuvintele nu-mi iese din gură. Nu mai e mâncare pentru nimeni din tabără. Strika își pune capul pe piciorul meu și-și linge buzele crăpate. Sângele de pe ele e uscat și lucios și arată parcă a înghițit vopsea roșie. Pun mâna pe fruntea lui și după aia pun mâna și pe a mea să văd care e mai fierbinte, dar sunt la fel. El nu are febră și nici eu nu am febră. Suntem doar obosiți. Strika lovește aerul de deasupra capului meu. Nu vrem să ne batem. Ne-am săturat să ne batem. Îi zic, într-o zi n-o să mai fie război și putem să stăm amândoi într-o casă și să mâncăm toată mâncarea care vrem să o mâncăm. Mă auzi? Nu se preface că mă aude fiindcă știe că e o minciună. O să ne batem mereu în război, dar câteodată e frumos să te gândești că mai e și altceva în viitorul nostru.

Lucotenent strigă E ORA O MIE PATRU SUTE si aud vocea lui Comandant care zice, hai! Pregătiți-vă! E timpul să mergem. E timpul să mergem.

Și după aia încercăm camionul de pe drumul de lângă coliba noastră și clădire. Nici camioanele nu vrea să plece. Nu sunt deloc bine. Motorul tușește și scuiă ca un moș bolnav. Spatele camionului are bănci lungi de lemn care te umple de așchii dacă ai cumva noroc să stai jos. Și dacă nu, când camionul se mișcă îți sare capul dintr-o parte în alta la fiecare ridicătură de pe drum că ți se pare că ai fost la luptă chiar înainte să înceapă omorul. Comandant are un camion mai mic pentru el care îmi place mai mult fiindcă dă mai mult confort. Câteodată, dacă-l facem să fie fericit, ne ia pe mine și pe Strika la el, dar asta doar câteodată. De cele mai multe ori trebuie să mergem în camionul mare cu ceilalți soldați.

Comandant împarte pe oameni așa, tu. Vino cu mine. Tu, mergi cu Lucotenent. Tu, vino cu mine. Tu mergi cu Lucotenent. Stau lângă Strika atunci când pune oamenii aici și dincolo fiindcă vreau să fiu în grup cu Strika. Și vreau să fiu în grup și cu Comandant fiindcă el e soldat adevărat și face oamenii să se poarte mai mult ca soldații decât Lucotenent. Comandant alege. Intre oamenii care-i ia e Strika și care nu-i ia sunt eu. Vreau să fiu cu Strika și cu Comandant, dar normal că ce vrei mai mult nu se întâmplă. Nu vreau să fiu cu Lucotenent sau să merg în camionul lui.

Nu-mi place de Lucotenent fiindcă e fricos. Știu că e fricos fiindcă pielea lui e deschisă și galbenă parcă unul din părinți a fost alb. Nu știu dacă mama sau tata lui e alb, de multe ori mă întreb dacă are mamă sau tată. Odată aud cum zice că înainte de război vindea pantofi, dar numai pentru că n-a avut norocul să se ducă la școală; și

mai aud și cum zice că mama și tata lui au murit într-un accident de mașină când era el mic și a ajuns la piață să vândă pantofi. Eu nu cred ce spune și mă gândesc că nici alți soldați nu crede. Cred că e născut ca să vândă pantofi și că e Lucotenent de rebeli numai fiindcă a plătit pe cineva ca să-i dea gradul ăsta. Știu asta fiindcă într-o zi după ce Comandant îl ceartă că nu s-a bătut îl aud mor-măind că s-a făcut Lucotenent fiindcă crede că ofițerii nu trebuie să se lupte. Când e cu Comandant, se poartă ca un câțel speriat și nici măcar nu vorbește. La luptă, nu vine niciodată în față și stă în spate unde încearcă să le spună oamenilor ce să facă. Mereu se ascunde în spatele camionului sau a oricărui lucru care îl apără de bombe și de gloanțe. Văd cum folosește și morți ca să se apere, dar mai văd și pe alții care fac același lucru, așa că nu mă supăr foarte tare pentru asta. Și totuși nu vreau să fiu cu Lucotenent fiindcă mi-e frică să nu mor prea repede și să nu-mi mai văd niciodată familia.

Mă supăr fiindcă Comandant nu ne ia pe Strika și pe mine amândoi și mă chinui să mă urc primul în spatele camionului ca să nu trebuiască să stau în picioare și să fiu prea obosit când ajungem să facem raid. Îmi găsesc loc în colț, unde am un

perete de lemn pe o parte. Așa, nimeni nu mai poate să mă-mpingă încolo sau încoace. Nimeni nu o să mă facă să mă scol.

Drumul merge mai departe. Mă uit printre scândurile de lemn la copacii care trece pe lângă noi parcă fuge și văd drumul, care curge ca un râu negru și ne duce departe. Simt pe corpul meu aer rece care împinge toată căldura de pe toate corpurile din camion așa că nu transpir așa mult. Capul mi se bălăngăne așa mult dintr-o parte în alta că trebuie să îl țin în loc cu mâna. Foamea mă atacă fiindcă nu am mai mâncat nimic de multă vreme. Somnul mă atacă fiindcă se leagănă

camionul dintr-o parte în alta și invers din cauza ridicăturilor de pe drum. Somnul îmi vine și încep ca să mă gândesc la satul meu. A trecut așa mult de când l-am văzut chiar și în vis.

Toate camioanele se oprește. Suntem la o răscruce și toți se dă jos, dar eu sunt ultimul care se dă jos fiindcă sunt primul așezat în camion. Imediat ce sar jos încep să asud și sudoarea mi se lipește de piele ca un milion de insecte lucitoare. Dau la

o parte sudoarea, dar mâna mi se udă și-ncepe să miroasă ca noroiul ud. Toată lumea își întinde corpul într-o parte și-n alta și Comandant zbiară la noi TREBUIE SĂ CURGĂ SÂNGELE! și noi îi răspundem DA, SĂ TRĂIȚI!

Comandant se plimbă de colo-colo și își pune o mână peste cealaltă și se uită în jur. Își bagă mâna în păr și se ține de barbă și mie mi-e cumva frică de asta. Mă întreb dacă știe unde ne ducem și cum ajungem acolo.

Mă uit în spate spre vale la pământul ăsta care se-ntinde pe kilometri întregi. Peste tot e verde fiindcă aici e sudul țării și avem mulți copaci. Copacii ăștia sunt foarte grași fiindcă au multă apă să bea. Din vârful dealului văd prin iarba mare de pe lângă drum până în locul în care se întâlnește cerul cu pământul. Nu știu unde se termină dealul și unde începe marginea norului fiindcă asta se întâmplă departe. Văd mulți mulți copaci, așa mulți că mă întreb dacă Dumnezeu a plantat în partea asta de țară toți copacii la care s-a gândit. Poate că rămâne fără până ajunge la nord unde e guvern și de asta se supără ei pe noi și vor să ne omoare, fiindcă

Dumnezeu a uitat de ei. De pe dealul ăsta ți se pare că poți să sari în vârful copacilor și ei pot să te prindă, dar știu că asta nu se poate întâmpla. într-o zi un soldat de la noi din grup sare de pe o

stâncă înaltă fiindcă spune că găsește raiul printre copaci. Cred că era nebun la cap. Nu știu dacă a găsit raiul, dar nu vreau să încerc să văd.

Nimeni nu-mi spune numele copacilor, așa că îl inventez. Știu doar copacul Iroko și le spun așa și lor când îi văd. Unii copaci sunt mai mici decât copacul Iroko și spun că sunt copiii pădurii. Sunt copaci care au frunze cu cinci colț și le spun copaci cu frunză-stea fiindcă mi se pare că frunzele lor se face stele de pe cer când cad. Știu fiindcă după ce cade frunza asta în noroi, se face galbenă ca steaua. Și mai e un copac mai mic cu vițe care-l strâng. Le spun copaci-sclavi fiindcă sunt sclavi pentru vițele care îi folosesc ca să se urce la soare. Dacă aș fi copac, aș vrea să fiu copac Iroko, fiindcă sunt așa mari și puternici că nu îi supără nimic, dar cred că sunt mai mult copac-sclav fiindcă niciodată nu pot să fac ce vreau eu.

Nu vreau să lupt azi fiindcă nu îmi plac împușcăturile și tăieturile de cuțit și oamenii care fug. Nu îmi place să aud oameni care țipă și nici să văd sânge. Nu-mi place nimic din astea. Așa că mă întreb de ce mă lupt ? De ce nu pot să zic nu ? După aia îmi aduc aminte de un băiat care refuză să lupte și Comandant ne zice să sărim pe pieptul lui și sărim pe pieptul lui până îi iese sânge pe gură.

Comandant zice, alinierea. Toți care vine cu mine și care merge cu Lucotenent. Facem rânduri dar nici măcar nu sunt drepte. Picioarele îmi tremură. Picioarele la toți tremură fiindcă la nimeni nu-i place să stea așa pe drumul principal. Chiar și lui Comandant îi e frică fiindcă întoarce capul dintr-o parte în alta și se uită în josul drumului și după aia invers în susul drumului. Se uită la cer și știu că se gândește că guvernul trimite câteodată avioane și elicoptere ca să arunce bombe și foc peste toată lumea. Vorbește foarte repede când țipă TEN-ȚIE! și noi îi răspundem DA, SĂ TRĂIȚI! Satul ăsta e între

drumurile astea două, așa că oamenii care sunt cu mine atacă dintr-un capăt

și cei care sunt cu Lucotenent din capătul celălalt. Așa nu rămâne vreun loc ca să poată fugi câinii ăștia. O să-i omoram cum ne omoară ei pe noi și o să furăm de la ei ce fură ei de la noi. Noi țipăm către el DA, SĂ TRĂIȚI!

El își ia oamenii lui, unul e Strika, și mă lasă pe mine să merg cu Lucotenent și cu Rambo. De Rambo-mi place și vreau să port și eu batic roșu așa pe cap cum poartă el ca să nu îi mai curgă sudoarea în ochi când e ocupat să omoare oameni. Nimeni nu știe de ce are numele Rambo, dar eu știu de film și că bărbatul ăla e foarte dur și rău și mă gândesc, da, da, Rambo ăsta e foarte dur și rău, da' e și foarte deștept. Îmi place că are ochi ageri și că vede tot când suntem la luptă. Se ferește de bombă și de glonț și de tot ce omoară oameni. Câteodată mă întreb dacă are vreun talisman care-l face să trăiască fără frică de moarte, da' nu vreau să-l întreb, că râde de mine. Știu că dacă stau cu el măcar nu mor, așa că de data asta nu mă enervez prea tare că trebuie să merg cu Lucotenent.

Nu e destule puști ca să aibă fiecare om una, așa că eu nu am armă. Oricum, Comandant zice că sunt prea mic pentru armă fiindcă oamenii mici nu duc pușca bine de tot și că sar în sus și în jos când trag. Îmi dă în loc un cuțit. Toată lumea primește suc de pușcă. Toată lumea vrea mereu suc de pușcă fiindcă e un drog și face viața ușoară de tot. Sucul de pușcă te face mai puternic și mai curajos. Te doare capul de la el și are gust de gloanțe și trestie de zahăr. Nu-mi place că are culoare de ulei și vopsea neagră sau de apă din șanț, dar mă lupt să-mi iau porția și s-o bag în gură. Are gust ca atunci când lingi pietre sau când mănânci creioane, dar și ca atunci când lingi dulciuri. Gâtul

îmi arde ca focul de pușcă, dar e dulce ca trestia de zahăr. Mai vreau suc de pușcă.

Burta mea se face ca a unui câine flămând fiindcă așa o face sucul de pușcă. Mi-e și nu mi-e foame. Vreau și nu vreau să vomit, dar cred că mai bine să nu vomit fiindcă și așa nu am mâncat prea multă mâncare și dacă vomit nu mai e nimica-n stomac la mine să-mi dea putere.

Comandant urlă, dar îl aud parcă vorbește dintr-un sac de bumbac. Zice să ne rugăm și-l roagă pe Domnul să ne îndrume în ce o să facem. Eu mă gândesc că nu

trebuie să-I cerem nimic fiindcă El ne uită. Eu încerc oricum să-L uit pe El, chiar dacă mama nu ar fi bucuroasă că fac asta. Ea zice mereu că să ne fie frică de Dumnezeu și că să ne ducem mereu duminica la biserică, dar acum nici nu mai știu în ce zi e duminică. îi spun pa lui Strika și îl văd plecând cu Comandant. Aștept ca să înceapă sucul de pușcă să-și facă efectul ca să nu trebuiască să mai gândesc.

O luăm în jos la vale și prin tufe, așa că mă simt ca animal care se întoarce la casa lui. Fruntea mea se încinge și mâna îmi e fierbinte și mi-e greu să respir, parcă aerul e apă, parcă aici se naște norii să aducă ploaie. Aud apa și mi-e sete și vreau să beau, dar pârâul la care ajungem are prea mult noroi. Oricum, nu contează, îmi bag capul în apă și când îl scot cerul e în multe culori și văd spirite în nori. Toată lumea arată mai degrabă ca un fel de animal decât ca un om. Nimeni nu mai are nas sau buză sau gură sau ceva care te face să îți aduci aminte de cineva. Toate arată ca un fel de animal și miros ca puiul sau capra sau vaca.

Peste pârâu, simt în corp ceva ca un fel de curent și încep să

mă gândesc: Da, e bine să lupți. îmi place cum trage pușca și ciopârțește cuțitul. îmi place să văd cum fug oamenii de mine și cum țipă când îi omor și le iau sângele. îmi place să ucid.

Peste pârau, mă simt ca un om mare cu mușchi mari și cu cap mic și mă gândesc că nu mă poate opri nimic și nimic nu poate să mă încetinească - nici măcar dealul pe care ne urcăm. Sunt ca un leopard care vânează în tufe și mi se pare că mă duc acasă.

Toate frunzele sunt roșii și apa picură de pe ele și toate plantele sunt prea stufoase. Tufele mă înăbușă cu crengile lor și încearcă să-mi pună piedică folosindu-și rădăcinile, dar fug mereu printre toate culorile din lume și printre copaci și printre flori. Dacă mă prăbușesc în genunchi nu contează fiindcă mă ridic și fug iar și iar. Nu știe nimeni că venim aici, venim ca norii când nu te aștepti.

Pe cărare, simt noroi ud printre degete și iarba ca un cuțit pe glezne. Spun o rugăciune către Dumnezeu, dar cuvintele mele se duc la Diavol. Ajută-mă să fac lucrurile pe care vrei să le fac, spun eu dar nu aud decât un râs în jurul meu în copaci și în ferma de care trecem, multe ferme care nu mai are cartofi dulci¹ si manioc² fiindcă nu mai stă nimeni acolo ca să le crească.

Pe cărare ajungem la marginea satului ăstuia unde se află casele oamenilor săraci făcute din noroi si tinichea si lemn. Nu stă nimeni în ele asa că le dărâmăm si dăm foc la acoperișul de paie și după aia trecem la alte case. Fiecare om ia o casă și zice asta e casa mea și tot ce e înăuntru e al meu. Fug de mirosul de fum într-o casă care are pereți de ciment și sticlă sus ca să țină departe oamenii răi cum sunt Comandant și Lucotenent.

Omul din casa asta încearcă să se apare în spatele porții de fier, dar noi o împingem până când se deschide cu un țipăt mare parcă nu

vrea deloc-deloc să se deschidă. Sub picioarele mele e mizerie moale și copaci înalți și verzi cu portocale și cu mango.

Note :

1. Specie din familia tuberculilor, cultivată și utilizată intensiv în alimentația oamenilor în Africa, Asia și America Latină.
2. Plantă din familia Euphorbicea, cultivată pentru proprietățile sale nutritive, rădăcina fiind extrem de bogată în carbohidrați.

Fiecare clădire de aici e pictată în verde chiar dacă se decolorează dar se ridică din iarbă cu ferestrele albe ca oasele înăuntru.

Aud departe țipete și împușcături, capul meu se face din ce în ce mai mic și corpul meu se face din ce în ce mai mare. Vreau să ucid; nu știu de ce. Vreau doar să ucid. Văd un animal și vreau să-l ucid.

Ridic maceta și imediat îmi dau seama. Strig, STRIKA! fiindcă era să-l tai în bucăți.

Mie mi se pare că arată ca un cățel, dar ne luăm în brațe printre țipete și împușcături. Ii pipăi capul și el îl pipăie pe al meu și după aia mergem amândoi printre culori care se schimbă până la casa cea mare din curtea asta.

În casa mare nu e nimic de mâncare și nimic de lins și nimic de tocat, nimic. Sticlă spartă e peste tot, parcă cineva a fost aici mai înainte. Scaunele e toate rupte, dar mai e pe perete desene și pe masă sunt flori de plastic.

Camera are așa de multe uși. Duc în hol. Peste tot miroase a pipi și caca. În capătul holului, soldații dă jos ușa POC POC, dau cu picioarele și cu macetele până se rupe lemnul. În cameră mă uit în sus și văd cerul.

Nu mai e nimic ca să oprească ploaia sau ca să nu se uite Dumnezeu ce facem noi. Soarele se desface parcă-l taie cineva și sângerează roșu și galben și mov și albastru deasupra noastră. În colț e un birou pe care-l mănâncă termita și în celălalt colț e un pat care miroase a pui și capră. Vreau să ucid. Toți vrem să ucidem.

Sub pat e o femeie și fata ei care se ascund. Se uită la noi și-și face așa multe griji că parcă îi taie cineva fața cu un cuțit.

Miroase ca o capră și vrem să o ucidem și o tragem afară de sub pat toți soldații dar ea se ține de fata ei. Se țin una de alta și tremură parcă au febră. Sunt așa slabe, mai slabe ca noi, și pielea le atârna ca la elefant, așa că știu că era grasă înainte să vină războiul și să facă oamenii bogați și grași ca ăia săraci și slabi. Fata se face așa mică, aproape cât un copil nenăscut încă - știu fiindcă i-am luat de la mamă din burtă ca să văd care e fată și care e băiat. Tu ești mama,

spun eu, tu ești sora mea? Dar ele țipă parcă vine Diavol să le ia. Nu sunt Diavol. Nu sunt băiat rău. Nu sunt băiat rău. Diavol nu mă ia pe mine și n-o să ajung în iad. Și totuși mă gândesc că poate m-a născut Diavol și de aia fac ce fac acum.

Dar stau în afara mea și mă uit la toate care se întâmplă. Stau în afara mea. Le apuc pe femeie și pe fata ei. Nu e mama și nu e sora mea. Zic, destul. Țasta e sfârșitul.

Acum femeia se roagă la Dumnezeu, Te rog du pe fata mea în siguranță în rai. Iartă-i păcatele. Spui că copiii care trăiesc cu Tine sunt binecuvântați. Nu văd nicio-dată moartea. Ți-am greșit Ție cu ceva? Încerc să trăiesc pentru Tine. Te rog, Doamne, te implor. Râd și iar râd fiindcă Dumnezeu îi uită pe toți din țara asta.

Strika își dă jos pantalonii și-i arată femeii ăsteia că e bărbat în timp ce eu o țin de un picior și alt soldat o ține de piciorul celălalt. Ea țipă, SĂ TE IA DRACU! DRACU TE-A NĂSCUT! Dar nu m-a născut Diavol. Am tată și mamă și sunt al lor.

Ea țipă iar și iar, AUUUU, ca atunci demult când a apărut în satul meu un războinic mare și armata lui se lupta mult cu dușmanii în tufișul de lângă satul meu. Se luptă multe zile și nu câștigă nimeni până când obolesc și zic, hai să ne oprim.

Hai să ne oprim. Așa că se opresc și mănâncă laolaltă dușman cu dușman și se îndoapă bine de tot până adoarme. Dar noaptea dușmanul îl atacă pe războinic și-l rănește până fuge în tufe. Atunci cade chiar lângă râul ăsta și aproape că moare, dar zeița râului vine să-l ajute și să-l facă bine. Ea era lucrul cel mai frumos din lume, așa că războinicul când se trezește și o vede zice Vai! și se îndrăgostește pe loc. După aia, fiindcă se pierde de satul lui zice bine, o să mă căsătoresc cu femeia asta frumoasă ca să facem niște copii și exact

asta face atunci. Când femeia naște, are băieți gemeni, foarte puternici fiindcă tatăl lor e războinic și mama lor e zeiță. Tot așa, fiindcă mama lor e zeiță, pot să se prefacă dintr-un animal în alt animal. Așa că uneori se prefac în maimuță ca să se urce în copac și să ia cel mai bun fruct și uneori se prefac în pasăre ca să vadă toată lumea. Și se iubesc amândoi așa mult până într-o zi când se prefac în animale diferite. Unul se prefacă în bou ca să se ducă la râu să bea fiindcă i-e sete și celălalt se prefacă în leopard ca să vâneze prin tufe. Leopardul a vânat cât a vânat, dar nu găsește nimic să omoare, așa că se întoarce la mama și la tata. Când ajunge la râu vede un bou acolo care stă și bea și zice, aha, o să-l ucid pe ăsta și o să duc de mâncare ca să mănânce familia mea. Se duce încet până la Bou și când ajunge îl mușcă pe Bou de gât, dar Bou se luptă cu el și-l împunge-n inimă cu cornul lui mare. Fiindcă sunt răniți se prefacă iar în oameni și văd că sunt frați și nu dușmani și plâng până mor acolo și sângele lor curge în râu și-l face maro. Mama și tatăl se întorc și îi găsesc așa morți și mama lor țipă AAAAAA și plânge și spune că ea trebuie să plece de acolo unde au murit copiii ei fiindcă e groaznic. Așa că se mută mai sus pe deal unde e acum piața satului și au mai mulți copii, dar în fiecare an, zeița și războinicul se întorc înapoi la râu cu ceilalți copii ca să viziteze locul unde a murit fiii lor.

AAAAA! femeia se uită la mine și țipă. Și eu urlu TACI! TACI! TACI! Femeia asta e dușmancă. Mi-a ucis familia și mi-a ars casa și mi-a furat mâncarea și mi-a făcut familia să se împrăstie. Și fata asta e dușmancă. Mi-a ucis tatăl și m-a făcut să plec de acasă. O trag pe fată dar ea nu dă drumul mâinii mamei. Ea o ține și

amândouă sunt ca un singur animal. Sunt cu Strika și-o tragem pe fată, tragem de un picior până pâraie dar nu dă drumul. Ea țipă și îi

văd răsuflarea ieșind din gură, iar și iar. Apoi Strika își ridică deasupra capului cuțitul și ciopârțește și tot se desface.

Fata nu mai are mână.

Nu mai țipă și nu mai urlă și nu mai scoate nici un sunet. Doar nu mai are mână. Comandant zice că e dușmancă, ne fură mâncarea și ne ucide familia fiindcă e dușmancă. Sar pe pieptul ei POC POC și pe capul ei POC până când din gura ei iese numai sânge.

Nu ești mama mea îi zic mamei fetei și după aia ridic cuțitul sus deasupra capului, îmi place cum face cuțitul care îi ciopârțește TROSC TROSC capul și cum îmi sare sângele pe mână și pe față și pe picioare. Ciopârțesc iar și iar până când mă uit în sus și e întuneric.

Altă noapte.

Timpul trece. Timpul nu trece. Ziua se face noapte. Noaptea se face zi. De unde să știu eu ce se-ntâmplă ? Mi se pare că într-o zi totul e bine chiar dacă ne batem în război și în ziua următoare ucidem tot timpul și fugim de toți. De unde să știu ce se-ntâmplă cu mine? De unde să știu?

Totul e pe dos cum e cămașa de pe mine. Câteodată văd lucruri în fața ochilor când mergem sau săpăm după apă sau ucidem și câteodată văd lucruri care știu că e dinainte de război, dar le văd parcă sunt acum. Dacă cineva dansează sau cântă în tabără doar ca să facă ceva să nu se gândească la război, atunci închid ochii și văd de când eram la mine-n sat cum ne plăcea așa de mult să dansăm. Dansăm și noi fiindcă așa învățăm să fim bărbați. Cine e tânăr trebuie să stea un an întreg și să învețe toate dansurile care te face bărbat și dacă nu înveți nimeni nu crede că ești bărbat.

Văd sărbătorile de la mine din sat numai fiindcă închid ochii și văd cum toată lumea vine în piața satului și bărbații stă de o parte și

femeile și copiii și cu băieții care nu dansează stau de partea cealaltă. Începe de dimineața când aerul mai este încă mai rece și se umple de fum de la focul de dimineață pe care îl face toată lumea. Mi-aduc aminte cum piața satului e mereu măturată de cine dansează și cum mătura trage linie în nisip de la casa șefului și până la peretele gri de la biserică.

În fiecare an se întâmplă așa, bombăne mama, nu e bine să sărbătorești alt spirit decât Dumnezeu fiindcă El o să fie gelos și o să te pedepsească. Dar își lega pe ea pânza albă ca să se ducă cu celelalte femei să gătească toată noaptea în curte la șeful satului. Și când bombăne așa, tata îi zice că Dumnezeu știe că pe El îl slăvim cu adevărat, dar mai trebuie să spunem salutare și la alte spirite.

Dimineața, toți oamenii din sat stătea în piață cu pânze albe pe ei. Mereu mă uitam la femeile care închidea ochii de oboseală și la bărbații care stau în picioare și sar pe loc și tremură și vor să danseze iară. După aia mă uit la toboșari care stă jos și-și trosnește degetele și-și pune urechea pe pielea de capră de pe tobă și ascultă ce vrea să le spună toba. Aerul se strângea ca pielea de pe tobă și toată lumea se agita.

Toată lumea stă pe acolo și se agită la orice zgomot care se face și se gândește, e vremea, începe, dar începutul nu vine niciodată când te gândești. Toată lumea se oprește să aștepte și vorbește despre asta până când BANG! bate prima tobă și AIIIIII! urlă primul dansator ca să le spună la toți să tacă și să se uite doar. Toți dansatorii dansează Dansul Războinicului și ies purtând clopoței la glezne și macete care le fac din lemn. Toate măștile de pe fața lor e pictate cu culoare strălucitoare ca răsăritul, culoare care parcă dansează la fel de mult ca ei când bate toba și sună clopoțelul. Au pe cap pălării de iarbă

care vorbește cum vorbește vântul în iarbă când sar într-o parte și-n alta și se preface că se bat până când zboară praf peste tot și-i face pe oameni să li se înfunde cu totul nasul și urechile.

După aia toți dansatorii dispare pur și simplu și toți care am asudat și am țipat și am zâmbit înainte ne înfruptăm cu cartofi dulci cu ulei de palmier roșu și pește și carne și ouă cu piper care face să-ți ia gura foc așa că trebuie să bei foarte multă apă. Atunci femeile vorbesc ele-ntre ele și bărbații vorbesc între ei și copiii se joacă. Dar eu vreau așa mult să dansez și încerc să repet dansul care l-am văzut.

Dar înainte să fii gata BANG! AIII! Și se-ntoarce toți dansatorii să danseze Dansul Zeiței cu mască de cretă și cu vopsea albastră pe corp și pânză albastră legată la mijloc. De data asta nu bate nici o tobă, dar femeile din sat cântă toate foarte foarte tare cântecul zeiței râului, în timp ce bărbații se uită și se mută de pe un picior pe altul.

Și după-masă mai mâncăm mâncare de cartofi dulci și supă cu carne de capră sau coadă de bou sau orez cu pui și banane sau porumb cu salată cu frunze proaspete de la fermă, dar de fapt nu se bucură nimeni fiindcă e așa dulce cântecul că te face să vrei să plângi și dacă vorbești strici cât e de dulce.

Când se face la urmă seară și-apune soarele și vine lumină doar de la torțele din piața satului, dansăm Dansul Boului și al Leopardului. Toți dansatorii strălucea fiindcă era unși pe corp cu ulei și sudoare și picioarele tropăia pe pământ și hainele erau făcute din iarbă care se scutură peste tot pe pământ. În lumina portocalie arată și ei ca niște spirite cum dansează cu masca de cap de bou cu coarne ascuțite, colorată cu roșu și alb și cu masca de leopard cu dinți ascuțiți colorată cu roșu și alb. Cel mai mult îmi place dansul ăsta, cum boul și

leopardul fuge unul spre altul și cade pe spate, fuge și cade pe spate și se lovește la mâini și picioare, își aruncă dintr-o parte în alta capul până când se termină dansul și așa de multă sudoare curge pe brațele lor că ți se pare că-i sânge în lumina portocalie.

Cu toate cântecele din timpul zilei care încă răsună prin aerul de deasupra noastră, tot satul adună toate torțele care le avem, luăm foc din piață și o luăm pe drum pe lângă fiecare curte până la locul unde cărarea trece printre palmieri și coboară la râu. Toată lumea se grăbește tare fiindcă țânțarii ne muscă și ca să vadă cine o să fie băiatul care îi taie capul boului.

La râu, legat de un palmier de corn și de picior era mereu un taur care aștepta și tropăia din picioare și scotea sunete lungi care te fac să te-ntristezi foarte mult în inima ta. Toți din sat se uita când dansatorii dansează în apă mică până când toată apa strălucește de valuri mici-mici. După aia băiatul din frunte se duce la șeful satului și se pune în genunchi în fața lui când ceilalți dansatori bou și leopard dansează de jur împrejurul lui. Șeful îi dă o macetă adevărată și îi spune la ureche ceva până când băiatul se duce și-i dă boului o lovitură în gât. Sângele zboară peste tot pe corpul lui și-l șterge cu mâna de pe mască. După aia pune mâna pe unde iese sângele și-l adună ca să se dea cu el pe corp. Când termină, ceilalți face și ei la fel până toți sunt plini de mult sânge. Se tot învârt cu masca de leopard sau de bou până se aude toba BUM!

Toți știu că e o moarte de păcăleală și își scoate masca.

Toți dansatorii își scoate masca.

Toate spiritele mor acum și băieții se face bărbați.

Deschid ochii și văd că sunt tot la război și mă gândesc că dacă nu venea războiul, eram acum bărbat.

Dacă închid ochii văd anotimpul ploios și cum la mine-n sat se zice că aduce prea repede schimbarea. Poți să-ncepi undeva cu un plan și după aia să vezi cum îți fuge pământul de sub picioare. Poți să mergi pe drum și să te trezești că înoți în râu. Poți să începi ziua uscat și calduț și să o termini cu hainele ude ca o altă piele pe corp. Nimic nu e niciodată sigur și totul se schimbă.

Nu e chiar ca și cum mă culc într-o zi și când mă trezesc a doua zi e război, dar tot nu avem timp să ne pregătim pentru războiul ăsta fiindcă toate se întâmpla așa repede că nici măcar nu știam ce se întâmpla de-adevăratelea.

Într-o zi se închide școala fiindcă nu mai e guvern. O parte din mine se simte tristă fiindcă îmi place să mă duc la școală și să învăț. O parte din mine se bucură fiindcă mă enervează câteodată să stau în clasa încinsă și să asud când ceilalți fac zgomot și cei mai mici plâng toți. Oricum, nu avem nimic de făcut dimineața așa că mă duc la Dike acasă fiindcă știu că întotdeauna se trezește devreme. M-am dus să-l aștept afară fiindcă mamei lui nu-i place s-o deranjăm așa devreme dimineața și aștept și tot aștept până ajunge soarele sus pe cer și găinile încep să se bată-ntre ele când se ceartă pe insecte și pe gunoi în șanț. Așteptam și nu venea nimeni afară.

Și așa stăteam afară lângă casa lui Dike și mă uitam că ce casă mare și fru-moașă are. Are vopsea frumoasă care mereu arată nouă și ferestre care arată mereu spălate și curtea din jurul casei arată foarte bine fiindcă mereu taie cineva iarba și tata lui are grijă să nu lase nimeni gunoi înăuntru și nu vine nici o găină și nici o capră să mănânce și să facă mizerie acolo. Mereu am vrut să intru în casă dar știu că nu am voie fiindcă mama lui Dike nu vrea să intru eu și să fac mizerie cu papucii mei murdari.

Doar că de data asta când ^fcu afară lângă casa lui Dike nu aud nici un zgomot normal care să vină dinăuntru, muzică sau cântat sau țipat sau plâns. Fug de jur împrejur și încerc toate ușile și bat cu mâna în barele de metal de la geam, dar

sunt încuiate bine ceea ce nu-i normal fiindcă mereu e cineva acasă în casa lui. Din cauza asta burta mi se face mare și se face mică la loc fiindcă Dike e acum cel mai bun prieten al meu și sper că nu a pățit nimic rău el sau familia lui. Așa că stau pe verandă și nu știu ce să fac ca să rezolv problema asta.

Când stăteam acolo iese bucătarul casei lui Dike din camera băiatului din spate și mă-ntreabă ce fac în dimineața aia și de ce stau pe verandă dacă aia nu e casa mea. Dacă te uita la fața mea atunci vedeai așa multă fericire fiindcă acum cred că nu s-a-ntâmpat nimic și poate-au plecat doar undeva și vin înapoi mai târziu. M-am uitat în sus fiindcă am auzit vocea bucătarului, dar el părea trist chiar dacă zâmbea fiindcă ochii lui aveau culoarea roșie și era lăsați parcă a plâns prea mult. Hainele lui are încrețituri multe și pete pe ele parcă s-a luptat cu mâncare-n loc și-o gătească și mâna lui care o pune pe capul meu are miros de pui și alte feluri bune de carne.

Mi-a zis că Dike a plecat cu mama lui seara trecută să se întâlnească cu tata lui într-un oraș de departe unde stau. Mă uitam așa. Câteodată, când auzi ce nu vrei să auzi, totul în corpul tău încetează să meargă și nu mai poți decât să te uiți fiindcă doar dacă ești orb ochii tăi nu mai poate să se uite. Așa mă uit eu fiindcă gura mea nu mai merge ca să vorbesc și chiar și picioarele mele abia mai merge ca să pot să mă mișc.

Tata lui a spus că ar trebui să plece înainte să vină războiul să distrugă locul ăsta, îmi zice și eu mă uit, dar în capul meu eram tare

supărat fiindcă Dike nu mi-a spus că pleacă. Și tot timpul ne zicem unul altuia tot fiindcă suntem prieteni buni aproape ca frații.

Așa că stăteam pur și simplu și nu știam ce să fac în ziua aia fiindcă nu era nici școală și nu era nici Dike. Mi se părea că vine cineva să ia tot ce îmi place și să mă întristeze. Și mă uit la bucătar, care încă zâmbea, dar arăta și el trist fiindcă se plângea. Chiar dacă am gătit pentru ei atâta mâncare atâta timp. Doamna nu a lăsat nimica pentru mine ca să mă duc la casa mea. Fiindcă nu am bani cum are Doamna, asta înseamnă că nu am familie la care să mă duc, îmi zicea mie.

Stătea jos lângă mine și-și întindea picioarele în față ca să văd cum e pline de mușcături de țânțari și de alte pete întunecate. Mă simțeam ciudat în cap și în burtă când mă uitam la ele.

Zic, vai, îmi pare așa rău, dar el nici măcar nu mă ascultă fiindcă e prea ocupat să vorbească singur.

S-o ia naiba pe Doamna. Să i se întâmple numai lucruri rele de acum înainte, zicea el și își alunga muștele de pe mâini și picioare.

După aia, fiindcă eram încă supărat în capul meu și fiindcă bucătarul se poartă ca un nebun m-am gândit să mă duc acasă. Și când mergeam pe drum spre casă vedeam doar urme de la alți oameni care a locuit sau care a venit înapoi în sat fiindcă supărarea îmi trăgea capul în jos. Și din cauza asta nu salut pe oamenii mai bătrâni așa cum trebuie să fac dar nimeni nu îmi zice nimic fiindcă toți are grijile lor și mergeam pe drumul meu până când o femeie bătrână care stă mereu pe scaunul ei și vinde alune de pământ care nu le cumpără nimeni fiindcă toată lumea spune că e un fel de vrăjitoare-mi zice, nu vrei să-mi dai bună ziua ? Tinerii ăștia nu mai știe să se poarte cum trebuie, se poartă ca animalele. Lasă, nu-i nimic. Necazurile o să te ajungă din

urmă.

Si îmi aduc si-acum aminte de femeie fiindcă mă gândesc că viața mea e așa de rea din cauza la ce-a zis ea.

Cu ochii închiși văd cum într-o zi copiii mai mici au început să fie mai slabi. Burta lor se făcea mai rotundă fiindcă alte părți din corpul lor se făcea mai mici. Când alerga prin sat trebuia să-și țină hainele cu mâna fiindcă nici măcar elasticul nu le mai ținea bine pantalonii pe ei. Sora mea arăta așa cu gâtul și mâinile și picioarele mai slabe. Făcea totul mai încet. Când spăla farfuriile, îi cădea capul în piept și îi era mai greu să-și miște mâna așa că sărea apă-n toate părțile și de asta mama-nce-pea să țipe. Dar chiar dacă țipa mereu la noi știu în capul meu și fiindcă o aud când se roagă că îi e frică și îi pare rău că suntem așa slabi.

După aia oamenii au început să vi-nă-napoi și totul se schimba. Primii care venea înapoi arăta bine. Îți dădeai seama că le e frică după cum se uitau într-o parte și în alta, parcă așteptau să sară vreun animal din tufe. Dar când veneau, veneau în mașini mai pline cu lucruri care erau ale lor decât cu oameni. Electricianul venea cu lucruri electrice. Croitorul cu materiale. Bancherul cu toți banii lui.

Și când au început să vină cu transportul și autobuzul, era așa de multe femei cu copiii lor, așa mulți oameni noi că toată lumea din sat se îmbrăca foarte devreme și se ducea să vadă la stația de autobuz și la parcare de mașini care rudă mai vine acasă și să se roage să vină toată lumea cu bine înapoi.

Și după aia s-a luat lumina, dar asta n-a schimbat prea mult felul cum trăiam. Mama nu folosește niciodată curent electric ca să gătească și radioul tatei are baterie, așa că trăim normal. Tata încă se duce la oraș fiindcă școala lui se mai ține, dar într-o zi mama se

trezește și ne vede pe mine și pe tata cum stăm amândoi și ne uităm cum fierul de călcat se încălzește pe foc și îi arde cămașa. Urma era maro și încrețită și cămașa arăta ca hârtia de la toaletă. Tata părea că o să plângă și-și mușca buza. Își ștergea sudoarea de pe frunte cu mâna și se ștergea cu *rappa* lui pe degete.

Mi-au zis să nu mai vin. Nu mai e școală, zice el prin cămașa care o ține la gură. Vreau să plâng eu în locul lui fiindcă știu că el nu plânge niciodată. Vreau să deschid gura și să țip ca să se trezească toată lumea și să asculte toate necazurile care ni le aduce războiul, dar mama și tata tac așa că tac și eu.

Mama stătea doar cu fața la curte. Pânza ei era înfășurată la subraț unde părul i se lipește din cauza sudorii din timpul somnului. Nu se întoarce cu fața la noi și nici nu pleacă de acolo și nici măcar nu se ține de bara de fier de pe verandă ca să stea mai bine în picioare. Tata își mângâie barba și întreabă ce ne facem și se uită la spatele mamei.

Ea zice, nu te mai uita la mine și apucă-te să te rogi. Dumnezeu te ajută întotdeauna dacă-L rogi. După aia se duce în bucătărie și ne lasă pe mine și pe tata să stăm și să ne uităm la toate plantele din curte. Tata-și bagă capul în cămașa lui și nu mai zice nimica. Eu nu înțeleg. Cum poate tata să stea acolo așa ca o capră care e gata să moară? Mă ridicam ca să iau apă pentru baia mea și l-am lăsat acolo pe tata toată ziua. Stătea așa și nici măcar nu zicea un cuvânt nimănui, nici măcar surorii mele care întotdeauna-l face să râdă și să tot vorbească. Nici măcar nu știu dacă s-a culcat seara fiindcă stătea încă acolo când am venit să încui poarta și să pun cheia-n cui.

Și într-o zi, când dau cu mătura prin cameră aplecat ca să scot

praful din toate colțurile cu mătura tata se năpustește în cameră plin de sudoare parcă a alergat foarte repede. Văd cum îi iese sudoarea prin cămașă și fața îi strălucește din cauza ei; stau acolo și mă uit la el și mă întreb ce s-a întâmplat de l-a făcut să arate așa. Tata zbiară la mine, ridică-te! Hai, trebuie să mergem la biserică ACUM! Și eu mă întreb ce s-a întâmplat fiindcă nici măcar nu e duminică. Vreau să mă duc să mă schimb dar tata îmi zice să mă mise repede-repede și s-o iau pe mama ca să putem merge la biserică. Mă mișc repede și fug la bucătărie unde mama cântă încet aplecată peste oala cu tocană, dar când mă vede se gândește imediat că s-a-ntâm-plat ceva rău și fuge la tata, care așteaptă pe verandă. Și după aia țipă amândoi și aud cum mama face, vai vai vai! Vine războiul, vai! Vine războiul!

întreb dacă pot să mă duc cu ei la biserică și zic da, așa că tata o ia-n brațe pe sora mea care doarme fiindcă nu are ceva mai bun de făcut și eu merg cu mama în sus pe drumul de la sat la biserică. Chiar și înainte să intrăm înăuntru aud voci care e prea tare ca să fie de la slujbă. Oamenii țipă și vorbește prea tare și nici măcar nu pot să aud ceva din ce zice lumea. Când intrăm în biserică era prea cald și mirosea ca la animale fiindcă nu-i curent și ventilatoarele nu poate să se miște ca să intre niște aer. Toți din sat încercau să încapă în biserică așa că unii stau pe bancă și alții sunt rezemați de perete și toată lumea asudă fiindcă parcă suntem un milion de vaci puse să trăiască laolaltă. Văd mulți oameni - chiar si oameni care nu vin la biserica asta care tot vorbesc și tot zbiară parcă o să se întâmple ceva rău. Pastor și Șef stau în față și țipă dar pentru că nu e microfon nu îi aude nimeni si toată lumea vorbește peste ce vorbesc ei. Pastor se supără și fuge la o tobă mare care e acolo și bate tare-tare-n ea până se aude peste tot BANG! BANG! BANG! Tăcem toți din gură. Tăcem toți din gură și nu se mai

aude decât cum respiră mulți oameni.

Pastor nici măcar nu poartă roba albă când merge spre fața bisericii. În loc de asta purta o cămașă albastră și niște pantaloni și o șapcă să-i acopere capul chel. Țipa iar și iar. MĂ AUZIȚI! NU PUTEM SĂ STĂM AICI CA NIȘTE VACI PÂNĂ SE-NCEPE RĂZBOIUL! În Biblie zice că Dumnezeu îi ajută doar pe cei care se ajută singuri. Nu i-a apărut Dumnezeu pe israeliți când a trebuit să plece de la casele lor? Așa că haideți să-i facem pe plac Domnului și să plecăm până nu mai e război la noi. Altfel o să ne omoare pe toți și ce ne facem dacă e așa? Râd în capul meu chiar dacă inima îmi bate repede de tot din cauza la atâta vorbit despre omorât fiindcă mă gândesc cum tata zice că Pastor crede că poate să vorbească așa mult fiindcă are Doctorat de Reverend care-l face doctor în vorbit.

După aia se ridica Șeful și purta pe cap șapca lui roșie și cămașa neagră și zicea, da. Da, Pastor are dreptate. Ar trebui să plecăm. Mi-au spus că vine ONU să ne ajute să plecăm așa că plecăm cu ei când vine. Măine, măcar femeile și copiii mici de tot o să plece mai întâi cu ei și după ce vedem că totul e bine cu lucrurile care le avem bărbații poate să se îndrepte spre un loc sigur. E clar ce spun?

Și după aia se auzeau țipete CINE E ONU ? CUM RĂMÂNE CU FERMA MEA? ȘI CU CAPRELE MELE ? ȘI TOATE CĂRȚILE MELE? SAU CU MAȘINA MEA? HEI! CUM RĂMÂNE CU TOATE ASTEA? Vocile se aude din toate părțile bisericii și de fiecare dată când țipă cineva toate capetele se-ntoarce în direcția aia ca să vadă ce țipă. Erau prea multe mormăieli și mă durea capul de la ele, așa că stau lângă mama și tata și-ncerc să nu supăr pe nimeni. Când terminăm toată lumea pleacă de la biserică și nimeni nu-și mai aduce aminte să spună o rugăciune fiindcă la toți le e frică să nu vină prea

aproape luptele. Nu aud nimic dar tata, care deja a trecut printr-un război, zice c-o să ne dăm seama că vine războiul dacă vedem avioane si auzim BUM BUM care înseamnă că aruncă bombe.

În seara aia mama face o masă mare cu toate felurile care-mi place mie, adică orez cu tocăniță cu multe cărnii, dar nimeni, nici măcar tata, care poate să mănânce trei farfurii pline și după aia să mai ceară, nu mănâncă nimic-nimic. După cină curăț masa și pun toate farfuriile una peste alta într-un colț fiindcă e prea întuneric pentru ca să le spălăm și când vin înapoi în casă o văd pe mama ca o pată întunecată și cu lumina lămpii în jur băgând mâncare în multe pungi mici. Mă duc la ea și o bat pe cot ca să o întreb unde ne ducem? Și ea îmi spune că ne ducem unde ne ducem și ajungem când ajungem. Nici măcar nu știu ce vrea să spună când zice așa, dar după aia o întreb dacă i-e frică și se uită la mine și mă trage aproape și mă ia-n brațe și capul meu se odihnește pe sânul ei. De ce să îmi fie frică, Agu? Of, zice ea. Nu îți aduci aminte că Domnul apără pe toată lumea și are grijă să nu ni se întâmple nimic rău niciodată? Acum du-te și pregătește-te de culcare. Și nu uita să-ți spui rugăciunea, da ? Orice-ar fi, nu uita că Dumnezeu nu ține minte decât pe cine se roagă.

Așa că fug pe hol spre camera care o-mpart cu sora mea și când ajung acolo văd că pune sub pat un cuțit. Pentru ce e ăsta ? o întreb când mă uit cu lampa la el și ea zice că pentru dușmani, dacă vine și după aia se întoarce cu fața la perete. Eu râd încet de tot chiar dacă mi-e frică fiindcă sora mea, chiar dacă e mică, încearcă să facă pe deșteaptă.

Mă întindeam la mine în pat să mă culc dar tot corpul îmi ardea și mă mânca peste tot parcă mă mușca furnicile. Încerc să dorm, să dorm, dar nici măcar nu-nchid ochii. Parcă-l așteptam pe Moș

Crăciun și stau așa până la miezul nopții când aud pe mama și pe tata vorbind. Cum adică nu vii, îi zice mama tatei și aud cum tata îi răspunde, cum să vină Agu cu tine dacă noi suntem bărbații satului ? Cum o să fie dacă toată lumea stă să-și apere casa și noi fugim dintr-un loc într-altul? Ei ? Nu-i bine așa. Și mama-i spune, nu. Nu. Să-ți iasă ideea asta din cap. Doamne ferește de așa ceva. Iar tata-i spune, nu înțelegi nimic. Iar mama-i spune, dacă pleci și mori, eu ce mă fac? Vrei să stau pe marginea drumului ca vreo femeie fără minte care-și smulge părul și-ncearcă să-l vândă ? După aia tata zbiară, Stai un pic! E datoria mea și e datoria lui ca fiu mai mare al meu să - dar mama urlă imediat FIUL TĂU AȘA ȘI PE DINCOLO! Câteodată mi se pare că n-ai minte deloc. Lasă-mă să-l iau cu mine, hai. Dacă e război și moare toată lumea, cine să mai zică ceva dacă nu rămâne și el?

Burta a-nceput să mi se strângă așa tare fiindcă stau întins și mă gândesc că nu vreau să văd toate omorurile dar știu și că nu pot să-l las pe tata singur aici și să fug, altfel o să râdă de el toți bărbații. Așa că mă uit la acoperiș și aud picăturile de ploaie PIC PIC PIC pe acoperiș și mă uit și la șopârla care încearcă să-și găsească loc să se ascundă de ploaia grea, dar nu dorm fiindcă mi-e foarte-foarte frică.

În dimineața următoare tata mă trezește dar sunt așa obosit și fața lui e și ea așa obosită. Se mișcă repede de tot și se agită în toate părțile. Îl întreb unde ne ducem și el îmi zice, nu te teme. Nu te teme.

Mai târziu mergem toți în mijlocul satului cu mama și cu sora mea și ducem bagajul ăsta mic și celălalt bagaj mic care le ia cu ele. Erau așa de mulți oameni acolo că mi se pare că e festival doar că nimeni nu zâmbește deloc. Fiecare familie stă într-un colț și vezi toate mamele cu copii mici de tot stând lângă o traistă cu dungi roșii și albe în care e tot ce poate lua atunci. Și-am tot așteptat până ploaia începe

să cadă peste toate și să se lipească de ele ca un milion de insecte mici. Toată lumea încerca să intre într-o clădire sau alta din piața satului ca s-aștepte și toți erau triști. Bărbații arată obosiți și femeile le e frică. Doar copiii mici de tot nu știu ce se întâmplă.

După-masă târziu auzim camioanele multe care vin, camioane albe mari cu literele negre ONU pe-o parte. Soldați cu cască albastră și uniformă de camuflaj sare din camioane cât încă merg și roțile răscolesc tot pământul. Ne strigă să stăm în ordine și după aia strigă să ne urcăm cu toți în camioane și mă uit la tata cum o ajută pe mama să care o traistă în camionul cu femei și copii. Văd cum gura tatei e lăsată în jos și văd că nici nu vrea să le dea drumul surorii sau mamei mele. Mama mă mângâie și mă ia-n brațe și-mi spune să nu uit să mă rog iar și iar tot timpul și să nu-mi fie frică, fiindcă o să ne vedem curând. Îl văd pe tata împingând-o pe mama în camion și după aia îmi aduc aminte cum era mâna ei în mâna mea și după aia îmi aduc aminte cum stăteam cu tata când ea și cu sora mea pleca cu camionul și atunci le-am văzut ultima dată.

Și-n spatele ochilor mei văd cum rămân doar bărbați și băieți în sat și sunt așa triști fiindcă războiul ne ia totul. Nimic nu mai e la fel în sat fără femeile care să facă de mâncare și să vândă alune de pământ și să tot vorbească, așa că toți bărbații stă-n liniște, parcă moare cineva. Văd toate astea și văd cum într-o zi nu vedeam decât lumina care intra printr-o gaură din acoperiș dar nu era destulă, înăuntru era foarte cald și asudam foarte tare. Sudoarea-mi trecea prin pantaloni și cămașa mi se lipea de corp ca o piele. Câți suntem la un loc acolo ? Nu știu sigur dar cred că zece sau cincisprezece sau chiar mai mulți. Suntem prea mulți și miroase a frică și camera are gust de sare. Afară aud gloanțe peste tot și țipete și urlete.

II întreb pe tata, o să ne omoare ? O să ne omoare?

Cineva mă plesnește peste față și îmi zice TACI. Oare tata m-a plesnit? E așa întuneric, dar știu că nu m-a plesnit el. Mi se umple gura de sânge și știu că sângele e roșu, roșu e peste tot. Mă șterg la gură cu mâna dar sudoarea face să mă usture prea tare buza. Voiam să văd, dar singura lumină de aici venea prin gaura mică-mică din tavan. Ușa era-ncuiată și eu sunt prins în capcană. Suntem toți prinși în capcană din cauza gloanțelor de afară.

Aud vocea tatei, uite. Poți să mori acum sau poți să mori mai târziu. E tot aia. Vrei să stăm aici până vin să ne facă scrum? Ei? Nu uita că nu poți să mori decât o dată. Dacă tot nu mori în picioare o să mergi în genunchi la strămoșii noștri. Știu că asta e rău fiindcă dacă mergi în genunchi trebuie să te uiți tot timpul în sus când vorbește cineva cu tine și dacă cineva vorbește cu tine, atunci scuipatul lui zboară pe fața ta. O voce zice, mai bine trăim acum înăuntru decât să murim afară ca animale. Și oamenii șoptește da, da. Și atunci tata șoptește, atunci fiul tău va scuipa pe mormântul tău, să știi.

Mai mulți oameni șoptește da, da. E adevărat. E adevărat.

Suntem gata?

Nimeni nu spune nimic, dar aud macete care zgârie podeaua. Afară se aude încă gloanțe și râsete ca o capră care roade metal. Mi-e așa de frică, mi se pare că picioarele mele sunt ale bărbatului de lângă mine. Și mi se pare că am mâini cioplite din piatră. Tata îmi zice că după ce ieșim afară trebuie să fug și să tot fug. Să fug în partea cealaltă. E bine, zice el. E bine. Dacă fugi repede, atunci dușmanul n-o să te vadă. II întreb dacă o să murim și nu îmi zice nimic. E liniște doar că toată lumea respiră ca o vacă sau o capră într-un țarc. O să murim, întreb ? O să ne omoare ? Primesc încă o palmă peste față.

Gloanțele se auzea tare și se țipa și se urla și se râdea. Ne gălesc. Cineva mormăia și bombănea că o să folosească corpurile noastre după ce ne omoară. O să ne bage în camioane și o să ne curgă sângele pe la margine și o să-l ia vântul. Și o să ne ducă în tufe și nici măcar nu o să poată să ne îngroape la noi în sat și o să ne lase așa ca să ne mănânce animalele. Altcineva zice că o să se joace cu corpul nostru și o să ne taie mâinile și o să le țină să se strângă una cu alta. Încă o voce zicea, ei sunt Diavolul, am văzut eu cu ochii mei. Arată ca un monstru cu o jumate de față, cu unghii lungi și dinți ascuțiți. Zice că arată ca Diavolul fiindcă nici măcar nu apuci să trăiești destul ca să îi vezi și dacă apuci, te faci și tu Diavol ca ei.

Taci! Taci! Nu mai e timp, zbiară cineva și imediat aud alt om care numără unu, doi, trei și usa se deschide și intră atâta lumină înăuntru că mă orbește. Nu mai văd nimic, decât lumină albă peste tot. Aud pe toată lumea trăgând aer în piept și trag și eu aer în piept. Aerul miroase a lemn ars și praf de pușcă și benzină Aud țipete și mai multe și îl aud pe tata care îmi zice, fugi. FUGI! FUGI! AGU FUGI! și zic fug dacă celălalt om n-are picioarele mele dar mă împinge cineva și fug pur și simplu. Văd soldați cu fața neagră și zâmbet mare și alb. Văd gloanțe care-l face pe tata să danseze peste tot cu mâinile ridicate sus la cer parcă-l laudă pe Dumnezeu. Aud râs groaznic și fug, tot fug prin noroi și noroiul încearcă să mă prindă. Miros cum miroase la măcelărie și aud, MĂ OMOARĂ VAI! IISUSE HRISTOASE AJUTĂ-MĂ! AJUTĂ-MĂ! Văd un om care fuge ca un pui fără cap și peste tot văd mâini și picioare. După aia totul se face alb și aud pic poc, pic poc, pic poc și răsuflarea mea.

Toate astea mi se întâmplă mie de-ade-văratelea? Se întâmplă parcă din nou și nu pot să cred.

Deschid ochii și văd peste tot întuneric într-un loc și portocaliu de la foc și de la lumina lămpii într-alt loc. Văd peste tot oameni cu arme lângă ei. Inima îmi bate așa de repede. Mi-e sete.

Suntem în tabără și mă uit la soarele care coboară după deal parcă nu vrea să ne mai vadă. Toată culoarea se scurge din el și arată ca focul iadului peste tot, care mănâncă vârful copacilor și care face frunzele strălucitoare de tot. Dintr-odată e noapte. Pământul se face din portocaliu strălucitor negru și văd abur care se ridică de undeva din întuneric, alungând soarele.

Acum mă gândesc că toate casele din tabăra unde stăm nu e doar locul rău unde trebuie să dormim, arată aproape ca o casă simplă din lemn de palmier și paie din sat. Mă uit și mă gândesc că dacă nu aveam război, aici era un loc frumos la care să te uiți. Toți palmierii, așa buni cu noi, care ne dă ulei și vin se înalță sus unde mătură cerul de nori după ce plouă. Și când vine noaptea mă gândesc că ar trebui să-și cânte păsările și animalele unul la altul până adoarme. Dar noi venim aici și aducem cu noi

războiul. Când venim aici, cojim palmierii ca să ne facem adăpost și fiindcă nu mai este loc ca să se odihnească, toate păsările pleacă de aici. Noaptea este prea liniște fiindcă ne e așa de foame că mâncăm tot ce face zgomot. Și ce nu am reușit să prindem nu mai face zgomot ca să nu le mâncăm și pe ele. În spate la tabăra asta e un pârâu care și el strălucea limpede la soare și mirosea așa proaspăt ca viața că vedeai chiar cum se bucură peștii și broaștele și puii lor parcă sunt în rai, dar noi golim gunoiul și ne spălăm aici și ne facem nevoile așa că nu te mai poți uita la el.

Mă uit cum se descarcă tot ce am furat din satele în care am fost din camion. Mă uit la soare care pleacă puțin câte puțin de pe cer

și cum culoarea face pielea șoferului de camion să strălucească atunci când se uită la motor să fie sigur că merge bine de tot în ziua următoare. Și-n lumina mică-mică, atunci când iese afară strălucește de la ulei, chiar dacă se face noapte. Numai că dacă mă uit prea mult începe să dispară ca fantomele. Văd doar ochii lor care clipește ca toți licuricii care locuia cândva aici. Se duce la izvor să se spele și cântecul lor mă face să mă simt cumva bine. Îmi întind picioare-n față și-mi pun mâna sub cap. În fiecare seară se face foc și soldații

stă jos și vorbește. După câțva timp mă ridic și mă duc să stau cu ei lângă foc. E cald și de asta mă simt un pic mai bine și mă bucur fiindcă ne întoarcem în tabără fiindcă e frumos aici - mai frumos decât când trebuie să fiu într-un loc unde oamenii care-i omori urlă tot timpul. Și aici mă liniștesc fiindcă nu mai e nici un dușman la care trebuie să fiu atent ca să văd dacă vrea să mă omoare. Dar stau aici și îi ascult pe ceilalți bărbați care vorbește și respiră și arată cumva vii. Când stăm așa, de fapt așteptăm toți să murim, și sunt încă și mai trist. Nu-mi place să fiu trist fiindcă trist ești înainte să devii nebun. Și dacă devii nebun înseamnă că nu te mai duci să lupti. Așa că nu pot să fiu trist fiindcă dacă nu pot să lupt ori mor, ori mă omoară Comandant. Dacă-s mort, nu o să mai pot s-o găsesc pe mama și pe sora mea când se termină războiul. Mă gândesc la toate lucrurile care o să le fac când se termină războiul și eu trăiesc.

Și mă gândesc că după ce se termină pot să mă duc la Universitate ca să-nvăț. Cred că vreau să mă fac Inginer fiindcă-mi place cum mecanicii face mereu câte ceva la camion și-mi place să mă uit chiar dacă n-am nici o șansă să-nțeleg ce face ei. Și câteodată mă gândesc că vreau să mă fac Doctor fiindcă atunci o să pot să ajut oamenii în loc să-i omor și poate că atunci o să mi se ierte toate

păcatele. Mă gândesc că dacă sunt Doctor sau Inginer, înseamnă că sunt un om din ăștia mari. Știu fiindcă cel mai bogat om de la noi din sat - chiar dacă era bătrân și a murit înainte să vină războiul - era Doctor și avea mereu bani mici ca să-i dea la oamenii care cerea de la el. Era și un om mare cu un stomac gras fiindcă avea bani mulți ca să mănânce mult aicea și dincolo. Și când o să fiu om mare, știu că o să pot să-mi citesc cartea mea fără să mă deranjeze nimeni cum era-nainte și nimeni n-o să mai poată să-mi zică ceva. O să le zic tot la oamenii, o să le zic să facă așa și așa și o să am grijă să-și plece capul și să se uite numai în pământ când vine să mă salute și să-mi aducă apă când vreau sau mâncare când vreau. Și o să fiu gras fiindcă oamenii mari sunt mereu grași; mereu are așa mult ca să mănânce. Și o să mănânc toată mâncarea până mi se umple stomacul și după aia o să mai mănânc până când stomacul meu o să fie așa plin că nu o să-mi mai văd picioarele chiar dacă-mi întind de tot gâtul. Și cred că o să fie bine așa fiindcă chiar dacă nu o să mai pot să mănânc mai multă vreme măcar n-o să mă prefac fantomă așa ca acum din cauza războiului.

După aia o să mă duc iar la biserică. O să mă duc iar la biserică ca să-L rog pe Dumnezeu în fiecare zi să mă ierte. Și o să mă duc iar la biserică să stau jos pe banca de sub ventilator care o să cadă într-o zi și o să mă strivească și nici măcar n-o să mă intereseze așchiile de lemn care-mi intră-n picior fiindcă o să fiu atent la Iisus. Nici măcar n-o să-mi dezlipesc ochii de pe statuia lui Iisus ci o să stau acolo să mă uit la El până-mi zice într-o zi că e-n regulă.

Miros mâncarea pe care-o gătește ei și mi se face așa foame. Ce să fac? Când omoram oameni, sângele curge peste toată mâncarea pe care o furăm de la ei. Peste tot pe animalele și pe legumele lor.

Găsim un fermier și pe capra lui pe drum și-l omoram. Acum nu mai știu care e fermierul și care e capra. Și cartofii dulci are sânge pe ei. Și orezul are sânge pe el. Ceilalți soldați zice că dacă îl fierb n-o să ni se întâmple nimic, dar eu mă gândesc că n-ai cum să scoți de pe ele sângele fermierului chiar dacă fierbi cartofii dulci sau orezul pentru totdeauna. Dar mi-e foame și mănânc legume și fructe și orez și carne și nu mă mai gândesc. Doar mănânc. Nu vorbim când mâncăm. Ne e așa foame că mâncăm și tot mâncăm până ne umplem și tot ce putem face e să dormim. O să ne culcăm în patru colibe care le facem din bețe și frunze de palmier. Nici măcar nu are pereți, decât acoperiș ca să nu ne plouă, așa că toate insectele vine peste noi noaptea. Nu-i destul loc pentru toată lumea în colibele astea așa că unii soldați doarme-n ploaie unde poate să-i plouă. Nu vine nici un animal ca să ne mănânce fiindcă a plecat toate. Le e așa frică de noi că nu mai vor să vină înapoi.

Ne întindem să ne culcăm, dar eu nu dorm. Nu pot să dorm. Nu pot niciodată să dorm. Doar ascult tot timpul. Nici un zgomot. Atunci aud un băiat vorbind. Îi zicem Poet¹ fiindcă spune mereu poveste când ne culcăm. Asta e povestea care o spune.

Eram cu mama când vine războiul, zice el. Așa-ncepe în fiecare seară când încercăm să dormim. Suntem la piață ca să luăm ceva de mâncare fiindcă nu mai avem de mâncare ca să mâncăm, nici măcar coajă de manioc. Eram chiar la piață când aud BUM! Aud doar o bufnitură și tot pământul începe să se cutremure. Și după aia piloții de la guvern vine mai jos cu avionul lor care urlă și îmi acopăr urechile, dar tobele bate BUM BUM BUM fiindcă piloții împușcă PAC PAC PAC și toți fugе într-o parte și-n alta. Unul se ascunde sub roabă. Altul se ascunde în biserică. Unul sare-n șanț. Nu știu unde să

mă ascund și fug în sus și-n jos pe drum. Mai aud un BUM chiar lângă mine. Și după aia am simțit foc pe corpul meu, dar nu ardeam eu. Când mă uit în sus, văd oameni atârnați în copac ca niște bucăți de carne. Capetele atârnă ca nucile

Note :

1. *Griot*, în textul original - poet african itinerant, adesea și muzician, considerat păstrător al tradițiilor populare.

de cocos înainte să cadă din copac. Vai, vai. Nu, vai, nu!

Nici un zgomot.

Dar nu pentru mult timp fiindcă începe iar. El zice, mama. Mama. Vai, vai, vai. Mama e moartă. Toată carnea ei atârnă în copac. După aia tușește și-ncepe să tremure - îl aud mișcându-se unde stă pe pământ.

Și mai e un băiat la care-i zicem Predicator și care nu vine din sat. Vine din tufe. Se sucește în somn și cântă un cântec care nu l-am mai auzit înainte. Ești vrednic. Ești vrednic, Doamne, cântă el cu vocea lui joasă care mă face să-mi fie frică fiindcă mi se pare că nu vine de niciunde, că vine de la spirite. Predicator are o Biblie care o folosește câteodată ca pernă. De asta-i spunem Predicator. Biblia lui e așa de ferfenițită că nici măcar nu mai stă singură laolaltă și trebuie să o lege cu o bucată de cămașă veche. O ține în buzunar unde are cuțitul și gloanțele de rezervă.

Numai că el doarme și cântă, ești vrednic, Ești, vrednic, Doamne, iar și iar. Eu nu dorm și nici nu cânt cu el, chiar dacă știu toate cuvintele. Fiindcă tu ai creat. Toate lucrurile pentru plăcerea ta. Ele su-u-u-u-nt și au fost create. Ești vrednic de mărire, Doamne, fiindcă imnul o ține tot așa iarăși și iarăși.

Numai că după aceea lumina strălucește pe fața mea și când deschid ochii mă orbește. Mă opresc să respir fiindcă văd fața lui

Strika, arătând ca un spirit sau un demon. Pielea lui arată cam ca lemnul ars sau cărbunele și îi stă întinsă pe față așa că obrajii lui par ascuțiți de tot. Ii zic, lasă-mă. Lasă-mă-n pace. După aia mă uit în ochii lui și cum încearcă să-mi zică să nu mai zac acolo și să mă grăbesc - Comandant vrea să mă vadă chiar acum. Nu-mi place când vrea Comandant să mă vadă, dar trebuie să mă duc că altfel se supără tare. Mă ridic dar nu e ușor să fac asta. Și după ce mă ridic în picioare mă-ntind și mă uit la Strika cum se duce repede la locul unde doarme mereu, adică sub un camion laolaltă cu toți șoferii de camion. Apoi iau cuțitul care-l am cu mine fiindcă niciodată nu plec fără cuțit în caz că vine dușmanii și calc peste capete și peste picioare ca să ajung acolo unde stă Comandant. Cum merg pe întuneric sunt ca un animal noaptea. În seara asta e așa de liniște că mă gândesc că e din cauza crimelor care le facem. Merg în partea asta și calc peste oameni și printre oameni și armele lor și cuțitele lor și ncerc să nu-i trezesc ca să nu iasă scandal de nici un fel.

După aia trec pe lângă ceilalți soldați până la locul unde stă Comandant și mă uit la el prin plasa de țăntări cum se plimbă de colo până colo. Numai el are plasă de țăntări. Văd umbra care o face când se mișcă prin cameră și mă gândesc că numai un om mare poate să facă așa umbră mare.

Când ajung la colibă mă uit prin plasă și-l văd pe Comandant. I se spune omul care-l înnebunește pe dușman. El luptă în multe lupte chiar dacă e bărbat tânăr, așa că spune mereu povești cu oameni care se poartă cu moartea cum te porți cu iubita și cu copii care poate să ucidă înainte să poată să vorbească. Și zice tot timpul că vede lucruri care-l face până și pe Diavol să se pună-n genunchi și să ceară îndurare. Zice mereu că mănâncă oameni, dar că n-are gust prea bun.

Și zice că vede oameni care mănâncă oameni parcă e carne adevărată.

Stau afară-n întuneric și mă pregătesc pentru când intru. Așa că mă gândesc la cât de multe lucruri bune mă pot gândi fiindcă dacă te gândești la lucruri bune nu se poate să ți se-ntâmples nimic rău.

De fiecare dată când mă duc la Comandant mi se pare că nu trebuie să intru înăuntru fiindcă știu ce vrea să-mi facă. Mă gândesc de fiecare dată să-i spun că nu mai vreau să mă lupt și că ar trebui să mă lase să plec și să mă fac refugiat ca să nu mai trebuiască să mă duc să omor oameni. Numai că știu că dacă-i spun asta o să facă ce face când nu e bucuros, adică să zâmbească și să-si lingă dinții cu limba. După aia o să râdă, dar o să fie un râs supărat care-l scoate când se gândește că cineva se face spion.

Comandant stă pe podea cu toate hărțile lui întinse lângă el. Chiar dacă stau la ușă de mult, nu se uită la mine. Tușesc ca să-si dea seama că sunt aici dar tot nu se uită la mine și de fapt pare așa obosit, așa ca noi toți, fiindcă nu are pe el uniforma lui. Are doar o *rappa* legată la mijloc și printre picioare și o cămașă murdară pe el. Se lasă-n genunchi pe jos și-si șterge sudoarea de pe cap cu aceeași batistă albă murdară care-l văd c-o folosește la tot ce face. Mi se pare chiar că vorbește singur din cauza la toate lucrurile la care încearcă să se uite chiar dacă lumina nu e destul de strălucitoare ca să-mi văd mâinile dacă le țin în față. Când e pe jos nu arată chiar așa bine fiindcă bagă-n gură toate degetele lui și se freacă pe creștetul capului chel cu cealaltă mână.

Ce-a durat atât, îmi zice înainte să intru. După aia zice, stai jos, și arată spre patul din colțul camerei. El e Comandant așa că el are mereu pat să doarmă-n el și ceilalți doarme pe ce poate - dacă ai noroc pe saltea, dar cel mai mult pe jos. Chiar și așa, nu schimbă nimic din

ce gândesc când stau la ușă fiindcă nu-mi place deloc cum miroase camera asta - ca o casă de animal după ce animalul scoate pe partea cealaltă mâncarea care o mănâncă - sau cum mirosul de aici îmi înțepă nările parcă respir ceva ascuțit ca metalul. Și nu vreau nici să mă mișc fiindcă mi-e frică să nu am necazuri chiar dacă azi nu fac nimic rău, mă mișc încet de tot pe lângă pereții colibei și simt crengile dintre frunze intrându-mi în fund când mă îndrept spre pat. Până să ajung la pat și să stau jos, el se uită la hartă și ia un pix ca să deseneze ceva chiar dacă e așa întuneric că abia vede. Mă gândesc în timp ce îmi cojesc noroiul de pe picioare și-mi pun după aia mâinile în poală ce ciudat e că bărbaii ăștia toți se uită la țara asta pe hartă și li se pare că e o bucată de carne care pot să o împartă tăind-o cu cuțitul.

Comandant tușește doar și se freacă pe cap și pe mână și vorbește singur până când după aia stinge fiecare lumânare până se face întuneric în cameră. Când termină, mă uit afară prin plasa de țânțari unde văd focul. Acum e aproape stins și vreau să fiu afară unde doarme soldații ceilalți, unde vorbește Poet și cântă Predi-cător, dar nu-i zic asta lui Comandant, îmi zice, dă-ți jos hainele.

Nu vreau să-mi dau jos hainele, dar nu spun asta fiindcă Comandant este mai puternic decât mine și câteodată-mi dă favoruri mici-mici, mai multă mâncare sau protecție și alte lucruri ca tricouri sau pantaloni fiindcă fac lucrul ăsta cu el. Mă simt un pic mai bine când îmi dă astea fiindcă știu că poate să facă ce vrea cu mine și după aia poate să nu-mi dea nimic. Îi aud venind spre mine unde stau pe pat. Îmi dă el jos hainele-n locul meu și după aia se așază lângă mine și respiră greu, dar nu ca atunci când fugi mult și-ncerci să-ți tragi sufletul, altfel respiră în ureche la mine și mie nu-mi place deloc-deloc să ascult. După aia-ncepe să mă atingă peste tot cu degetele în timp ce

respiră și mai greu. Dar de fiecare dată când îmi face asta îmi zice că asta trebuie să facă un Comandant cu trupa lui. Un soldat bun urmează oricum ordinele și pentru tine e un ordin să mă lași să te ating în felul ăsta. Nu vreau să fiu soldat bun, dar nu spun asta. Nu vreau deloc să fiu soldat. Nu vreau ca degetele lui să se furișeze peste tot pe corpul meu. Nu vreau ca limba lui să mă atingă și să mă simt parcă trece un melc peste corpul meu. Nu vreau să fie pe spatele meu și nici pe piciorul meu. Și mă gândesc că nu e bine pentru Comandant să-mi facă asta. Dar nu zic nimic. Nu zic nimic deloc. Mă face să fiu supărat și să fiu trist lucrul care mi-l face el mie. Știu că nu-mi face numai mie asta și nu mă bucur.

Comandant mă atinge și îmi duce capul unde stă el drepti. Când face asta miros mirosul lui și simt ce mult îmi vine să vomit; mă gândesc la prima dată când a făcut asta și-a urlat la mine să-i ating soldatul. Mi se pare că a fost așa demult, dar nu contează fiindcă fiecare dată mi se pare că e la fel ca prima. Prima dată am avut noroc fiindcă nu eram într-un loc ca ăsta și era acolo un pat care nu era de tabără ca ăsta. Chiar și așa, mi-a zis să mă pun în genunchi pe podea și după aia și-a scos cureaua și mie mi-era o frică grozavă că am făcut ceva rău și că o să mă bată tare de tot pentru asta chiar dacă nu știu ce-am făcut. De data aia a zis, liniștește-te. Nu te pedepsesc. După aia a zis, dă-ți jos hainele.

Așa că le-am dat jos. Și după aia, după ce m-a pus să-i ating soldatul și toate lucrurile alea cu mâinile și cu limba și cu buzele, mi-a zis să mă pun în genunchi și a intrat în mine așa cum câte un țap intră în alt țap crezând că e capră și intră în el. Dacă vezi asta, îți dai seama că nu e ceva normal. Numai că eu nu m-am zbatut fiindcă știam că dacă mă zbat o să mă omoare și dacă tot nu vreau să mor, îl las să se

miște înainte și-napoi chiar dacă mă doare așa tare. Atunci, prima dată, mai aveam mâncare și alte lucruri, așa că a pus pe mine ulei de palmier ca să fie mai ușor, a zis el, ca să nu mă doară prea tare. Câteodată nu ajunge uleiul de palmier și mă arde fundul parcă a luat foc. Atunci, prima dată, după ce a terminat și am plecat de la el, m-am dus să mă întind și n-am putut. L-am întrebat pe Strika dacă și pe el îl doare tot așa tare și-mi desena în noroi un om aplecat sprijinindu-se cu mâna de pământ și puști și gloanțe care trag în fundul lui. Desenul era caraghios, dar nici n-am zâmbit fiindcă simțeam că nu o să mai pot să zâmbesc iar. M-am hotărât că a venit vremea să plec fiindcă am simțit că-mi curge sânge și nu voiam să-mi curgă sânge de față cu el sau cu alți soldați fiindcă s-ar putea să râdă de mine și să-mi zică femeie. Așa că-l las pe el în cameră unde dormim pe întuneric și iau lanterna și mă duc să găsesc pârâul. De data asta nici măcar nu mi-e frică fiindcă sunt așa supărat și nu-nțeleg în capul meu ce se întâmplă că merg pe cărare și nici măcar nu mă gândesc că vine vreun animal sau Diavol sau spirit după mine. Și când ajung la pârâu mă las înăuntru cu dosul înainte și simt

după aia apa până la piept și pe la față. Dacă eram băiat curajos, atunci înghițeam apă sau piatră sau ceva care să mă facă să încetez să respir și să mă duc la fundul apei unde să stau pentru totdeauna, dar nu vreau să mor așa fiindcă strămoșii nu te lasă să te duci să stai cu ei. În loc de asta, spiritul tău trăiește unde-ți lași corpul. Am rămas sub apă și mi-am ținut suflarea și-am încercat după aia să deschid gura, numai că mi s-a făcut frică și-am dat din mâini și-am speriat broaștele să facă mult zgomot.

Atunci, prima dată mă întorc în tabără pe întuneric și în capul meu strămoșii face zgomot și picioarele mele merge într-o parte și în

alta printre măracini fiindcă mă doare prea mult ca să merg drept. Mămpiedicam și mă poticneam și-ncercam să țin lampa ca să nu-mi cadă și să mă bată Comandant fiindcă lampa costă mulți bani. A durat atât de mult să mă-ntorc la casa unde dormea Strika încât până am ajuns Strika dormea deja pe salteaua lui. Nu știam unde e salteaua mea și m-am apucat să mă-ntind pe jos lângă el. După aia am simțit mâna lui în jurul meu chiar dacă nu deschide ochii ca să văd că e treaz. Nu am dormit și m-ara uitat la el toată noaptea cum se răsucește, cum își suge degetul, cum se ia cu mâna de treabă și cum bate aerul cu mâna. Când a venit dimineața am început să mă simt obosit și să-mi fie somn mai tare decât durerea care o simțeam în fund și-n cap așa că m-am culcat. Cred că am dormit mult timp fiindcă atunci când m-am trezit Strika era plecat și mi-a lăsat zgâriat pe pământ lângă mine, Dumnezeu o să-l pedepsească. Dar acum îmi face același lucru iară și iară și m-am obișnuit cumva chiar dacă mă face să mă simt cum m-am simțit prima dată. Ii place să-mi șoptească parcă sunt femeie și de data asta când termină își trece mâna în sus și-n jos peste spatele meu ca să șteargă sudoarea și mă freacă pe cap parcă sunt băiat mic. Tace din gură când terminăm, e așa de liniște că-l aud ștergându-se cu batista și întinzându-se după aia înapoi pe pat.

Când termină de data asta lumina focului se mai vede prin plasa de țânțari și Comandant stă pe marginea patului cu mâna-ntre picioare. Se leagănă înainte și înapoi și încerc să aflu ce gândește. Eu mă țin cu mâna de fund și apăs ca să nu mai mă doară. Și îmi pun capul pe perna lui care miroase a sudoare și care are bucăți de bețe de mestecat care iese afară dinăuntru. Patul ăsta al lui nu e nici măcar destul de tare ca să ne țină pe amândoi și scârțâie de fiecare dată când el respiră. Limba mea se trage mai în spate în gură fiindcă mi-e frică

să n-o mușc cumva ca să nu mai mă doară atât. El respiră adânc și înghite toate umbră din cameră parcă ar fi mâncare.

Agu, spune. Numai că e așa obosit încât cuvintele abia se târăște de pe limba lui în loc să sară. Vrei să-ți spun ceva? Hai să-ți spun ceva.

Eu nu vreau să știu nimic din ce-mi zice el. Nu vreau să-i aud vocea chiar dacă se aude ca un cuțit tocit fiindcă e așa de obosit. Nu vreau să-l aud respirând și nici să miros supărarea și grija din suflarea lui. Toate astea mă fac să vreau să iau foc de afară și să-nghit ca să mă ardă pe dinăuntru și să rămân ca o carapace goală. Dar zic, Da, să trăiți, domnule! Și-și pune mâna pe ceafa mea și înghit greu. Scuiatul se adună la mine-n gură și-mi curge pe pernă. El se uită la spatele meu și îi simt ochii plimbându-se în sus și-n jos pe corpul meu dezbrăcat. Îi simt privirea târându-se pe pielea mea parcă multe furnici merge încet-încet pe pământ și mănâncă lumea pe bucățele cu un milion de mușcăături mici. Mă-ntorc și mă uit la el cu coada ochiului. Deși camera n-are multă lumină îi văd ochii roșii și mă gândesc că e demon. Din cauza luminii nasul lui e și mai ascuțit și buza îi strălucește prea tare de la scuiatul de pe limbă, așa că arată parcă abia a mâncat o masă foarte bună.

Agu, nu sunt om rău, zice încet și pune mâna pe spatele meu.

Lacrimile începe să-mi curgă în jos pe față și se amestecă apoi cu scuiatul de pe pernă. Vreau să-i zic că nu mai pot să mă lupt și că mintea mea putrezește ca miezul de la fructe. Dar știu că dacă-i zic asta o să mă plesnească așa cum plesnește pe toți soldații - până dinții lor plini de sânge îl taie la mână. Mușc perna ca să nu scot nici un sunet. Simt așchii de lemn înfi-gându-mi-se în cerul gurii și în limbă. Vreau să plec. Comandant își plimbă degetele pe ceafa mea și le lasă

să danseze și să bată toba pe umflătura de pe spatele meu. Le simt ca pe multe picături de apă clocotită. După aia închide mâna peste mâna mea și mi-o ia de pe fund.

Nu te teme, îmi spune. O să fie bine.

Plecăm de aici și-nainte să plecăm dărâmăm tot. Dărâmăm tot. Dimineața e răcoroasă și-o simt plăcut pe piele. Și dacă nu e război și noi suntem oameni normali, nu soldați, ne bucurăm și zicem, ce plăcută este dimineața. Ce bine e înainte să iasă soarele din nor. Ne trezim toți și mergem de colo-colo și ne-ntindem mâna și piciorul și ne e la toți foame. Nimeni nu mănâncă. Toți de aici fac zero zero unu. Nu știam ce-nseamnă asta înainte să mă fac soldat, acum știu că-nseamnă că nu mănânci de dimineață, la prânz, doar seara. Dacă vrei să mănânci când nu e cină, atunci trebuie să-ți mai ții din cina de dinainte ca s-o mănânci în ziua următoare. Sau dacă facem raid și găsim ferme, atuncea putem să mâncăm.

Toți știm ce să facem când e timpul să plecăm. Mâncarea merge într-un camion.

Kerosenul și combustibilul merge în alt camion și toată lumea se uită dacă are pușcă sau cuțit fiindcă dacă-ți pierzi pușca sau cuțitul de acum, te pierde și Comandant pe tine. Asta facem toți, încărcăm una și alta până strângem toată clădirea într-o grămadă de palmier și de lemn ca să putem să-i dăm foc înainte să plecăm din tabără. Dăm foc la tot. Comandant zice, repede. Dărâmați tot. Faceți grămadă. Nu vrem să lăsăm vreun loc frumos ca să-l folosească Guvernul în caz că vine pe aici. Soldații pregătește kerosen dintr-o canistră și toarnă peste palmieri care stă acolo ca un lucru mort și după aia Comandant vine la mine cu un chibrit și-mi zice, tu ar trebui să dai foc. Comandant face o onoare mare din aprinderea focului și știu că mi-o dă mie fiindcă i-am

salutat soldatul. Îmi place foarte mult să dau foc, dar asta tot nu mă face să-mi placă ce îmi face în seara de dinainte. Nimic din ce-mi dă vreodată nu mă face să-mi placă aia, dar nu-i zic ca să nu mă bată.

Iau chibritul de la Comandant și-l lovesc bine de tot până aud PUF și văd foc la capătul chibritului. Mirosul îmi intră în nas și mă face să vreau să strănut. Țin chibritul, îl țin până focul mănâncă bățul și după aia îl arunc în grămadă. Tot ia foc numai că nu se aude BUM! mare ca atunci când aruncă cu bombe sau mine. Tot e foarte cald și se ridică repede-repede până se aprinde tot-tot. Flacăra are culoarea apusului de soare, portocalie peste tot, numai că tot ce atinge face negru așa repede că nu mai e nimic frumos la care să te uiți. Nu-mi place cum portocaliul ăsta face fumul negru să zboare peste tot și dacă te uiți prin el, toate se mișcă-nainte și-napoi chiar dacă stă pe loc.

Ne uităm toți ceva timp și respirăm mirosul fumului care se ridică sus-sus spre cer. Mă uit la toți ceilalți soldați de lângă noi și cum toți se holbează cum se face focul tot mai mare până devine foarte fierbinte și nu mai vrem să stăm pe-acolo fiindcă fumul începe acum să ne intre în piept și ne face să tușim și în ochi și ne face să plângem. După aia ne aliniem și eu sunt lângă Strika și aștept să-mi iau locul în camion și mă uit la soldații ceilalți care se suie repede-repede până când greutatea face camionul să mormăie ca un animal rănit. Așteptăm, dar înainte să ne urcăm, Comandant vine pe acolo și îl salutăm. Ne spune, nu. Nu. Voi doi mă păziți pe mine azi. Voi o să mergeți în mașină cu mine.

Suntem mulți care stăm pe un singur loc în camionul lui Comandant, dar ne înghesuim înăuntru. Șofer e la volan. Eu stau lângă șofer, Strika stă lângă mine și Comandant stă lângă ușa cealaltă. În camionul lui Comandant e mai frumos decât orice are ceilalți soldați.

Scaunele lui nu e de lemn, are perne și te simți foarte bine la fund când stai pe ele. Are un buton ca să lași geamul jos și poți chiar să dai drumul la radio atunci când conduci ca să putem să ascultăm muzică.

Dar mă uit și afară pe geam și văd cum lucrurile trece pe lângă noi așa repede, VUUM uite un copac, VUUM uite o casă, VUUM uite un om și mă gândesc că dacă se mișcă totul așa repede o să fiu bătrân până se termină războiul. Știu că nu mai sunt copil așa că dacă se termină războiul nu pot să fac iar ce face copiii. Nu. O să mă fac învățător sau fermier sau Doctor sau Inginer și o să o găsesc pe mama și pe sora mea, dar nu și pe tata fiindcă el a murit în războiul ăsta.

Gândul meu e ca drumul, merge iar și iar până mă duce departe de locul ăsta. Câteodată mă gândesc la viața care mă așteaptă și câteodată mă gândesc la toată viața care o las în urmă. Și după aia mă uit la Comandant și la Strika și îmi spun că amândoi arată așa liniștiți și frumoși cum eram înainte de război, cum o să fim când se termină războiul, dar nu ca acum. Acum arătăm doar ca animalele.

Tot conducem și tot mergem și tot conducem și tot mergem și ne luptăm și suntem soldați și fugim din drum în tufe și din tufe-n drum. Doar asta facem. Doar asta putem să facem până într-o zi când ajungem la un oraș. Comandant zice că e orașul lui fiindcă locuiește aici câteodată ca soldat înainte să-nceapă războiul. Văd un semn care spune Bine Ați Venit în Orașul Resurselor Abundente. Pot să citesc așa că știu ce-nseamnă bine ați venit. Știu ce-nseamnă oraș. Știu ce înseamnă resurse abundente. Dar mai vreau să știu si ce-nseamnă semnul pentru noi. Vreau să-ntreb pe cineva dar nu zic nimic. Din gura mea nu iese un cuvânt.

Cum stăm pe drumul ăsta văd adieri de vânt și pipăi ierburile. Sunt năuc, dar știu că trebuie să-mi țin mereu gura. Nu zic nimic, dar

mă gândesc că nimic nu e ușor. Nici măcar nu mă mai bucur. Nu mă mai bucur niciodată.

Înainte să venim aici, Comandant îmi zice cum orașul lui e mai bun ca alte orașe, că acolo e ca-n paradisul de care se vorbește în Biblie. Acolo, el zice, acolo, da. Totul e așa de bine. Dacă te uiți din vârful dealului, vezi cum casele are acoperișuri de culoare diferită: roșu, verde, albastru, galben, portocaliu, așa că tot locul arată ca un câmp cu flori care se-ntinde până sus la râu care strălucește. Vait râul strălucește așa sclipitor la capătul orașului ca o bucată mare de tinichea aruncată pe pământ. Noi zicem mereu, spune el, că aici, poate cândva, o să vină păsări mari și o să-l ia de aici pe sus fiindcă o să creadă că e tinichea, nu apă. Și vai, vai! Agu, noi avem tot timpul lumină și apă și multe mâncăruri să mâncăm ca pui și vacă și capră și legumă și fruct, orice fruct vrei fiindcă vânzătorii aduce întotdeauna tot ce are să vândă aici. Nu e nimic să nu se vândă aici. Dacă vrei haine frumoase, poți să ai haine frumoase. Dacă vrei lemn frumos, poți să ai lemn, și bijuterii – aur și argint. Tot e aici. Avem de toate. Dar asta nici măcar nu e ce-mi place mie de fapt.

El spune că cel mai bun lucru pe care îl are orașul e femeile. Ah, femeile de aici e prea frumoase. Doar dacă vezi femeile de aici, nici nu-ți dai seama când soldatul tău stă drepti de tot. Toate are țățe mari ca perna și așa frumoase și rotunde că până și hainele lor se bucură că le ține. Și are funduri care se rotunjește așa frumos că atunci când stă jos se bucură și scaunul. Știu bine-bine cum să facă un bărbat să se simtă grozav cu săruturile și iubirea lor. El zice, ah! ultima dată când sunt aici, vai! am patru femei într-o singură zi până soldatul mă doare prea tare ca să mă uşurez.

Nici nu poți măcar să-ți dai seama ce bine e aici. E chiar prea

frumos, spune. Și eu mă uit la el cu ochii holbați. El spune, de ce te uiți la mine cu ochii holbați ? Ei ? Crezi că-i minciună? Zi, Agu, crezi că-i minciună ?

Hai să-ți spun cum a venit orașul aici, spune. Demult de tot, dar nu chiar atât de mult ca să nu fie oameni, dar înainte ca oamenii să călătorească dintr-un sat în altul, era un vânzător care vindea haine mici de tot la el în sat. E un om lacom care încearcă să scoată bani din tot ce are, așa că toți oamenii de la el din sat trăiește în sărăcie și numai el trăiește în bogăție în curtea cea mai mare, are cei mai mulți cartofi dulci, cele mai multe neveste și copiii mai mulți decât altcineva de la el din sat - chiar decât șeful. Și-ntr-o zi era foamete mică în tot satul, nu prea mare dar destul ca să li se facă foarte foame oamenilor și fiindcă e foamete nici pământul nu mai le dă nimic să mănânce; fiindcă și pământului îi e foame. Așa că ei vine la Vânzătorul de haine cel mai bogat, toți oamenii din sat în zdrențe maro și cu pielea uscată. Și-l roagă toți într-un glas care este așa slab chiar dacă ei sunt așa mulți, Te Rugăm, Nenea. Te rugăm dă-ne din mâncarea care o păstrezi fiindcă ne e așa foame și tu ești așa bogat. Și Vânzătorul de haine asuda și se uita la ce păstra el și după aia la toți din sat și zicea, de ce mi cereți mie cartofi dulci? Mă ajutați vreunul pe mine și pe familia mea să-i creștem ? Și după aia toți oamenii din sat mormăia și ofta între ei fiindcă toți banii lor l-a făcut pe el așa bogat ca să planteze așa mulți cartofi dulci. Și toți din sat se supăra pe Vânzătorul de haine și îi striga că n-are inimă și-l ataca pe el și familia până când bărbatul - care era și laș - fuge și își lasă familia în mâinile la toți oamenii supărați care se agită pentru mâncare.

Și-a mers el și-a tot mers prin tufe uitându-se în stânga și-n dreapta, a mers multe zile, prea multe zile. Fără mâncare. Fără apă.

Toate hainele lui s-a rupt din cauza tufelor și s-a tăiat la picioare din cauza rădăcinilor și pietrelor de pe drum până când găsește-ntr-o zi o femeie bătrână zăcând pe drum. Femeia avea doar un ochi și n-avea dinți așa că nici măcar n-auzi mare parte din ce zice. Vânzătorul de haine a văzut că ea miroase a mâncare așa că se duce la ea și-i zice, Tanti. Te rog, Tanti. Ajută-mă. Sunt doar un vânzător mărunț care a plecat de la el din sat ca să vândă dar hoții de pe drum m-a atacat și acum nu mai am nimica, nici măcar o picătură de apă ca să beau. Femeia bătrână cu care vorbește e vrăjitoare și-i spune, nu te-ngrijora. Dacă mă ajuți să fac ceva, atunci o să-ti dau tot ce vrei. Normal, omul ăsta nu ajută pe nimeni de-adevăratelea și-ncearcă să se ajute numai pe el, dar de data asta i-e foame prea mult așa că ascultă atent de tot.

Vrăjitoarea zice, sunt femeie bătrână prea slabă ca să mă mișc de la locul meu de sub copacul ăsta frumos, dar casa mea nu-i prea departe. Du-te la mine acasă și adu mâncare de cartofi dulci care am făcut-o dar nu mănca din ea până nu ajungi aici. Așa că Vânzătorul' de haine face ce-i zice vrăjitoarea și găsește coliba ei în mijlocul tufișurilor. Mirosea rău a resturi arse peste tot și lutul din colibă se topește la loc în pământ fiindcă ea are doar un picior și nu poate să repare tot timpul cum trebuie să repare coliba de lut. I-a mirosit și a mâncare de cartofi dulci așa că a intrat în colibă și-a găsit în mijloc, pe foc, un ceaun mare. Atunci îi era așa de foame că s-a așezat să mănânce și el din mâncare. Când a terminat se umpluse așa tare că s-a-ntins pe jos și-a adormit.

Când s-a trezit a văzut că nici n-a mai rămas așa multă mâncare de cartofi dulci așa că i se face rușine și ia oala de pe foc și se duce repede înapoi la Vrăjitoare și se gândește, Doamne! Ce să fac ? Când ajunge la locul unde o lăsase pe Vrăjitoare îi zice până să apuce

ea să zică ceva, te rog, Tanti. îmi pare rău c-am vărsat mâncarea de cartofi dulci pe jos și de aia mai e doar puțină mâncare de tot. Te rog să mă ierți fiindcă n-am vrut să fac nimic rău. Vrăjitoarea se uită la el și-i spune, ai mâncat bine ? El răspunde da, bine de tot. Mâncarea e foarte bună, înainte să-și dea seama ce zice. După aia ea se uită-n sus la el și-i zice, vai, mincinosule. Știi că eu sunt Vrăjitoare și te văd cu ochiul care-l las acasă la mine. Și țipa la om. Dar Vânzătorul de haine-i spune Vrăjitoarei, am mers multe zile și mi-e așa foame și-s obosit. Te rog. Te rog. Te rog. Vrăjitoarea a zis, e bine dacă tot mă ajuți măcar să mănânci ceva. îmi pare rău de tine și-ți împlinesc o dorință înainte să pleci mai departe. Ce vrei cel mai mult pe lume?

Vânzătorul de haine se gândește și-i plouă-n gură mai mult când aude femeia asta că-i zice așa. Cum poate, se-ntreba el, cum poate să mă-ntrebe așa ceva? După aia-i spune, pot să am orice vreau din toată lumea? Orice? Și ea-i zice, da.

Orice. Si bărbatul își aduce aminte de toate lucrurile frumoase care le-a lăsat la el în sat. Toate hainele frumoase și mâncarea și patul frumos și alte lucruri și după aia-i zice, Tanti. Te rog. Dacă-mi dai orice din lume atunci vreau toată bogăția care poți să o ai pe lume. Vrăjitoarea se supără, îi spune, om prost. Om prost ce ești. Te gândești numai ce vrei tu. Ea se supără și se ridică și sare pe piciorul care-l are. Strigă, pleacă mai departe. Peste puțin timp o să dai peste un râu. întinde-te lângă râu și fă-ți pat și când te trezești o să ai tot ce vrei vreodată.

El nu îi mai spune nici măcar un cuvânt Vrăjitoarei. Vânzătorul de haine se repede în tufe și după un pic de timp ajunge la malul unui râu mare care strălucește ca argintul în soare. Se pune-n genunchi pe jos și râde în sinea lui fiindcă aproape avea toate bogățiile

din lume. După aia găsește o piatră ca să și-o facă pernă și chiar dacă era prea fericit ca să doarmă pune capul jos și după ceva timp adoarme.

Vânzătorul de haine nu mai se trezește niciodată. În loc de asta se prefăce într-o piață și are tot ce poate cineva să vrea. De asta poți să stai mai sus de oraș și să vezi cum arată ca un om care stă întins lângă râu și de aia se spune, nu poți să ai încredere în nimeni și-n nimic aici în oraș. E piață. Are de toate dar nimic nu e niciodată cum arată de fapt.

Comandant îmi spune asta și mă opresc ca să deschid ochii larg. Mă uit încoace și-ncolo și văd cum se tot agită soldații. Vorbește despre toată mâncarea și băutura și femeile care o să le găsească aici. Cum o luăm noi la vale spre oraș văd cum piața se-ntinde mereu și- nghite toate casele și clădirile de aici din oraș. Peste tot pe stradă e plin de gunoaie care stă pe marginea drumului și miros ca un mort care se împute. Văd capete și picioare de animal si-mi vine să vomit fiindcă văd si corpuri de oameni morți peste tot, nu doar corpuri de animale moarte. Asta de pe drum îmi face stomacul să se-ntoarcă pe dos. Peste tot unde mergem vedem gunoaie, animale moarte și oameni peste tot. Toate casele, dacă arată bine de departe nu mai arată bine când ajungi aproape. Arată toate ca niște bărbați bătrâni sau niște femei bătrâne care vrea să cadă. Găuri de gloanțe e peste tot parcă gloanțele e lăcuste și-și face cuib peste tot înjur, chiar și-n beton.

Și acuma văd câte o gaură mică ici și colo. Câteodată te uiți ca atunci când conduci - casă, casă, casă, nu casă și unde nu e casă pământul arată parcă și-a băgat cineva degetul acolo doar că degetul e de uriaș. În locul ăsta câteodată totul strălu-ceste de la sticla spartă și câteodată simți miros de gunoaie. Mă uit să văd dacă se mai uită si

altcineva decât mine la asta, dar mă uit doar eu și mă gândesc, VAI! Asta e foarte rău. Toți se gândește numai la toată băutura și femeile care putem să le avem aici. Sunt prea mic ca să știu lucruri din astea chiar dacă știu din ce vorbește bărbații despre femei și chiar vreau și eu una ca să-mi facă soldatul să se simtă bine. Vreau una, dar nu așa cum le avem în luptă.

Dacă orașul ăsta e un loc mare unde toți vânzătorii poate să cumpere și să vândă una și alta, eu nu văd. Piața e goală. Tot locul e gol. Prea multe acoperișuri cade și își arată găurile de gloanțe din ele și mă face să mă gândesc, câți oameni moare aici în fiecare zi ? Asa de mulți că nu mai sunt destui oameni ca să-ngroape toți oamenii care moare. Li aruncă pe stradă ca pe gunoaie.

Ne dăm jos din toate camioanele și mergem să căutăm ceva care să fie bun. Nu știu dacă Comandant le zice la toți de lucrurile care trebuie să le găsim aici. Cred că nu fiindcă ar trebui să înnebunească fiindcă nu găsim nimic bun. Mergem prin piață și nu găsim nimic. Și când ieșim afară din piață tot nu găsim nimic.

Mă uit de la stânga la dreapta și de la dreapta la stânga la curțile de pe fiecare parte. Nu e nimic cum spune Comandant că e aici chiar dacă încep să-mi dau seama că-i mai multă viață decât am crezut prima dată. Întâi văd o pisică slabă și bătrână cum linge un os vechi de pui plin de praf de pe jos. Osul e așa uscat că parcă e piatră, ar trebui să-i spargă dinții pisicii, dar pisica nu se supără fiindcă măcar mănâncă un pic din ce găsește. După aia ne ducem toți pe după colț și în sfârșit văd câțiva oameni în jur. Oamenii se poartă parcă soldații nu e un lucru nou sau adevărat pentru ei în locul ăsta când peste tot la toată lumea îi e frică de noi. Mă gândesc, dacă nu mă văd? Dacă nu ne văd? Dacă murim și ne facem spirite? Dacă ei e spirite fiindcă arată

toți la fel ? Oamenii arată toți la fel și nu mai știu cine e tânăr și cine e bătrân și cine e bărbat și cine e femeie. Mă gândesc că locul ăsta mă amețește prea tare cu oamenii ăștia.

Mă țin după Comandant și Lucotenent și Rambo și Strika. Toți ceilalți soldați

vine după mine. O luăm pe un drum care e destul de lat ca să mergem un om în spatele altui om, un camion în spatele altui camion. Pe fiecare parte e clădiri cu două sau cu trei etaje și când mergem femeile se uită-n jos la noi și văd cum țin câte o cârpă în jurul sânilor. Comandant și Lucotenent și Rambo și toată lumea se uită de jur împrejur și se linge pe buze parcă e lucrul cel mai bun care-l vedem vreodată. Toate clădirile e-n spate la un zid care se dărâmă dar are fiecare un bărbat sau o femeie la poartă care stă cu un băț și se uită la noi fără să zâmbească.

Aud un bărbat strigând tare, hei, hei! Nu te teme! Nu te teme păpușă! Venim înapoi după tine!

Mergem câțva timp pe jos și conducem așa până Comandant zice, atenție, și ne oprim toți într-un loc. Locul în care ne oprim e doar o casă care n-are paznic și pe nimeni la poartă. Deschidem poarta ruginită și scârțâie așa tare. După poartă e o curte unde nu vine nimeni de mult timp. Știu pentru că ierburile crește foarte mari. Mă-ntreb de ce ne aduce Comandant aici și dintr-odată văd puști, niște puști mari, puștile cele mai mari care le văd, așa mari că are scaun ca să poți să șezi când tragi cu ele. Lângă ele e un triunghi mare de gloanțe, gloanțe mai mari chiar decât mâna mea. Puștile astea stă pe roți mai mari chiar decât tot corpul meu și mă face să vreau să mă duc să pun mâna. Toate puștile și gloanțele de aici ruginește parcă nu mai le folosește nimeni de mult. Nimeni dintre noi nu mai vede așa ceva înainte.

Comandant urlă, DREPTI si văd că acum stăm toți aici și luăm poziție de drepti foarte repede. După aia Comandant zice că să avem grijă cum ne purtăm și să arătăm bine și să ne odihnim bine de tot că o să știm peste ceva timp ce se-ntâm-plă. Toată lumea ascultă dar nimeni nu înțelege de fapt ce zice despre cum să meargă mai în față și să se bată cu dușmanii în locul ăsta sau celălalt fiindcă n-am mai văzut locul ăsta sau celălalt în toată viața mea. Oricum, nu contează prea mult fiindcă doar ascult un ordin și nu mai trebuie să fac altceva. După ce urlă la noi așa ne zice că suntem liberi si că să ne facem tabăra.

Soldații ceilalți merge acum încoace si-ncolo ca să vadă ce e aici si n-am mai văzut noi până acum. Eu vreau cel mai mult să mă duc la puștile mari ca să văd dacă pot să stau acolo și să mă uit la cer ca să trag, dar Comandant ne zice mie și lui Strika, veniți cu mine. Ne ducem si el merge la o casă, singura care a mai rămas în curtea asta.

Deschidem ușa la casa asta spre o cameră înșorită care are multe geamuri de sticlă sparte. Știu imediat că aici e școala fiindcă văd bănci și masă și tablă, doar că aici e așa multe hărți cu ace verzi și ace galbene și ace albe și ace albastre peste tot. Hărțile astea acoperă fiecare perete și masă și câteodată și podeaua. Capul mi se învâрте într-o parte și-n alta fiindcă mi se pare că sunt înăuntrul lumii și mă uit cum arată tot dinăuntru în loc să mă uit de afară. Nu e harta lumii, e harta țării mele și peste tot e nume de

locuri în care aud câteodată că se luptă
sau că acolo e dușmanii într-o zi și că nu

e dușmanii în ziua următoare, dar nu știu că peste tot e război.
Mă uit la acul de aici și la acul de acolo și mă gândesc, dacă e să fug
unde pot să fug? Războiul e peste tot. Inima îmi bate așa repede și
asud prea mult. Vreau să stau jos.

Dintr-odată stau aici în cameră dar stau și la mine-n clasă în
umbră, în colț ca atunci când vorbești prea mult sau când nu-ti faci
tema bine. Văd toate fetele care le cunosc de acasă stând aici si
muncind și după aia mă uit la femeia care scrie lecția pe tablă. Calcă
parcă șchioapătă dar la corp arată parcă e Doamna Gloria. Scrie, Nu o
să omor, nu o să omor, nu o să omor. Nu o să omor, și toți scrie la ei
în caiet, Nu o să omor, nu o să omor în afară de mine fiindcă eu nu am
caiet. Profesoara se întoarce și se uită la mine și-i e frică fiindcă are
fata ca femeia care am omorât-o cu sânge peste tot pe față și în ochi.
îmi zice nu înțelegi lecția în timp ce vine spre mine cu o macetă care
strălucește cum strălucește râul. Când ajunge lângă mine toate fețele
copiilor e doar fata care o folosesc oricum, care o omoară Strika.
începe să-mi vină să țip.

AGU!

îmi aud numele si tot se face hartă și stau înăuntrul lumii si mă
uit la Coman-dant care doar stă și se uită la mine. Zic, da, să trăiți! Da,
să trăiți! Zbier si stau drepti și-ncerc să par mândru și puternic. El îmi
spune, ce s-a-ntâmplat? Ce s-a-ntâmplat ? Dar nu răspund. Gura mea
e-nchisă. După aia zice, vino. Hai să plecăm de-aici.

Afară se face întuneric dar prin tabără începe să se audă
zgomote fiindcă se face de mâncare. Fiecare soldat vorbește cu altul și
tot așa vorbește. Îi ascult, dar mă gândesc și la toate hărțile și la

luptele care se-ntâmplă în toată lumea asta și mi-e frică pentru viața mea. Mă gândesc dacă e vreo cale ca să scap.

Când e întuneric, nu aprindem nici măcar un chibrit fiindcă dușmanii poate să ne găsească unde suntem și poate să trimită elicoptere și avioane ca să arunce cu bombe în noi și să ne-mpuște. Peste tot e doar negru și auzi voci care vorbește sau cântă ca spiritele noaptea. Peste tot pe unde mergi auzi vorbindu-se altceva, altă poveste, alt cântec. Nu mai suntem numai ca armata acum, suntem ca școala sau ca familia, mă gândesc. Fiecare om își găsește prietenul lui cel mai bun și se duce în colțul ăsta sau celălalt. Mă plimb pe acolo să văd dacă-l găsesc pe Strika,^{A*} fiecare pas care-l fac e așa-ncet și de fiecare dată când calc trebuie să pun mâna-n față ca să găsesc drumul. întu-nei. iul e aș\ strâns parcă te ține în brațe mama. Hei! Mi-aduc aminte de mama mea și cum e e^ bună cu mine de fiecare dată care mă ia-n brațe că nu-mi mai trebuie decât să văd pielea întunecată de pe mâna cu care mă ține lAngă ea și știu că viața care o trăiesc e așa bună. întunericul ăsta face să mi se pară cî. mă-ntorc pe dos și toate gândurile mele plutește în afara mea și că hainele mele sunt pe dinăuntru meu. Merg cu mâna întinsă în față fiindcă încerc să prind toate gândurile care sunt în jurul meu ca să fiu sigur că nici o parte din mine nu lipsește.

Merg spre unde-mi amintesc că era clădirea. Când merg spre clădire aud sunete de dinainte de război când eram la școală, sunete ca de râs și sunete ca de plâns și sunete ca de joc care-l jucăm în pauza de la școală. Aud sunete de creion care scrie pe hârtie și sunete de cretă care scrie pe tablă și cum face guma de șters când o dau de piatră ca să se ia praful de pe ea. Aud fetele cum rupe hârtie ca să scrie biletele si să le dea-n spate și-n față si cum șoptește băieții răspunsul ăsta sau

celălalt ca să putem să le batem pe toate fetele. Aud cum se uită la noi șopârta de pe perete și cum intră fânțarii în clasă și nu prea mai poți să auzi ce zice profesorul. Îi aud pe Dike cum mestecă gumă sau linge dulciuri când n-avem voie să mâncăm nimic. Aud sandaia mea cum bate pământul când fac la mate până zice Doamna Gloria, lecția e gata și e vremea să vă duceți acasă. Aud rugăciunea care o zicem în fiecare zi când se termină lecția, Te rog Doamne ajută-mă să folosesc ce-am învățat pentru binele tuturor când mă duc acasă. Aud toate astea și mă face să fiu trist.

Comandant fumează o țigară pe treapta casei când merg acolo. El e singur și se uită-n sus la cer. De fiecare dată când trage fum ține țigara-n jos ca să nu vadă nimeni lumina. Sper că nu mă vede și nu-mi zice nimic chiar dacă trec chiar pe-aproape de el, dar e ca un animal care știe că e ceva chiar dacă nu vede și țipă AGU! VAI, AGU! CE FACI? IA VINO-NCOACE-N CLIPA ASTA! Și când vin zice-ncet-ncet de tot stai jos stai jos. Așa că mă pun jos dar mi se pare că nu are cum să vadă dacă stau aici lângă el fiindcă întunericul dintre noi e prea mare. Respir fum de la țigara lui și-aș vrea să nu fi renunțat la a mea pentru un biscuit mic de tot fiindcă mi-e încă tare foame. După ce termină să fumeze țigara până la capăt, până dispare pata de foc și fața lui nu mai lucește portocalie îmi pune mâna pe cap și își freacă mâna lui aspră de ceafa mea. Agu, câteodată, mă gândesc eu că-mi spune, câteodată îmi pare rău de tine. Mă uit la el dar nu pot să văd nimic pe fața lui fiindcă e prea-ntuneric. Doar că el nu zice Agu, câteodată îmi pare rău de tine. Vreau să spună asta, dar nu mi-o spune niciodată. Se trage mai aproape de mine și mă mut încet mai departe de el și facem așa pe veranda de la școală până Lucotenent strigă spre noi, să trăiți Comandant. Dumneavoastră sunteți? Și e și Agu acolo? Comandant

zice, hai să mergem. Hmmm. Dacă ești paznicul meu, dacă plec eu, pleci și tu. Nu-i așa?

Comandant zice, în seara asta ieșim. Zice la toți soldații, jumate din voi haideți să mergem și după aia ne împarte în jumate. La cealaltă jumate zice, voi să stați aci. Când ei începe să mormăie zice, nu vă temeți. E destule femei și o să mai fie aici și mâine. Odihniți-vă, hai. Eu merg cu Comandant și cu Lucotenent în timp ce merge amândoi și vorbește despre băutură și bani și femei și vorbește și tot vorbește cât de bine e. Mergem foarte-ncet pe drum fiindcă nu putem să folosim nici o lumină. Pe lângă mine toți bărbații miroase a foame, parcă o să taie cât de curând ceva dulce. Chiar dacă am mâncat în seara asta prea multă mâncare, stomacului meu îi e foame și mai foame de fiecare dată când dăm un colț al drumului. Nu avem cum să vedem unde mergem deloc-deloc. Nici o casă n-are lumină. Nici o casă n-are nici măcar lampă sau lumânare și-n locul ăsta parcă stă moartea.

Ne oprim lângă un zid de beton, zidul de la o curte. Comandant tropăie din picioare pe pământ și scuipă printre bocanci și-njură. E o femeie la poartă care doar stă pe-un scaun mic cu capul în mână și un câine care mârâie la picioarele ei când ajungem noi aproape. Ea aprinde foarte repede lanterna drept în ochii noștri și zice, deci ai venit, da ? Un bărbat zice, de ce ești așa supărată Soro ? Și după aia ea se uită la mine și zice, copilul nu vine aici. Femeie proastă strig eu, dar Comandant îmi dă-n cap și zice el e paznicul meu. Ea dă din cap și scuipă și scuipatul ajunge chiar lângă picioarele mele fără să mă atingă. Să te ia dracu, zice ea dar eu trec pe lângă.

În curte e mai mic decât unde stăm noi dar e o casă mare înăuntru. Aud zgomotul unui generator în curte, dar nu văd nicăieri

nici o lumină. Intrăm în casă într-o cameră care are doar lumini albastre peste tot. Toate mesele și toate scaunele și tot arată albastru și chiar și pielea mea și pielea lui Comandant arată albastru cu negru parcă deja am murit. Femeia vine la noi și ochii îi strălucește ca un diamant albastru. Ea șchiopătează și când merge într-o parte și-n alta papucii face pleosc-pleosc parcă bate podeaua fiindcă s-a supărat pe ea. Când calcă toate muștele sare de pe masă și din băutură și din cănila care e peste tot și care fac tot locul să miroasă a bere și a alcool. Și din colțul camerei din spatele turnului de pâini puse una peste alta până la acoperiș ca un bloc de ciment vine miros de carne friptă și tocană cu gust bun. De acoperiș atârna un steag cu tot felul de beri și minerale parcă e țara care trebuie să o vadă toată lumea. Nu zboară în față și-n spate ca steagul normal și doar atârna-n jos parcă nici măcar nu vrea să stea pe perete. Pe fereastră e scânduri grele și material negru ca să nu cumva să iasă afară lumina și fiindcă nu e nici o fereastră deschisă se-ncinge înăuntru prea tare. Noi umplem camera și doar ne uităm. Aud un sunet ca de țânțar și când mă uit în sus văd Televizor! TELEVIZOR! Aici în război! Puteți să vă imaginați ? Nu scoate nici un sunet dar e un film. Trebuie să-ncerc să-mi dau seama ce spune dar văd un polițist și o femeie care arată a prostituată care țipă unul la altul pe ecran. Un televizor întreg! N-am mai văzut așa ceva de când a-nceput războiul.

Tanti. Adu ceva care să satisfacă pe soldați, țipă Comandant la femeie și ceilalți bărbați doar râde. Adu beri! Adu mine-rale! Adu tot! țipă Comandant.

Abia acum văd femeia care pare foarte mică și foarte frumoasă care stă doar pe un scaun mic în fundul camerei. Tanti zbiară la ea, scoală-te idioată leneșă ce ești nu vezi că avem musafiri și femeia aia

tânăra se scoală și se duce la frigider. Se apleacă și i se ridică fundul în aer. Văd pe Comandant și pe ceilalți bărbați care decât se tot uită și nici măcar nu-și mișcă ochii de la fundul ăsta parcă e o bucată de carne gătită. După aia râd unul la altul, he he he! Ha ha ha! Hi hi! Hi hi hi! Când fata se-ntoarce cu fața văd cum e plină de sudoare pe fruntea albă care arată albastru din cauza luminii. Ea respiră și deschide gura ca să sufle cu buzele un balon mic de scuipat în aer. E caldă toată, zice ea. Nu e gheață ca să o răcim și Comandant se enervează, nu-i gheață. Cum adică? Din cauza războiului zice femeia. Aha! Războiul nu te oprește pe tine să faci gheață. Adu băutura. O să o bem și dacă e caldă, spune Comandant. Și când fata vine lângă noi parcă se schimbă și scoate mâna ca să o atingă peste tot. Păpușă, spune, păpușă, te iubesc, spune când o pipăie pe fund. Ei nu-i place. Bărbații ceilalți decât tot râde și se uită la pieptul ei care se vede fiindcă are așa multă sudoare pe bluză. Mă uit și eu la pieptul ei și soldatul mi se-ndreaptă și asta mă face să mă simt bine și mă face să nu mă simt bine. Domnișoară, îi zic la fata asta tânără și ei râde și își bea acum băutura care e caldă, Domnișoară adu-ne niște pâine. Femeia-și țâțâie buzele la mine. Din cauza războiului ăsta nu mai respecti pe cine e mai mare ? Lucrul ăsta mic născut ieri încearcă să-mi dea mie ordine aici. Ei! Tu lucru mic! Aș putea să-ți fiu mamă! Bărbații râde așa tare că sare muștele în lumina albastră de aici dar ea tot ia niște

pâini și le aduce-ncoace. Când vine înapoi Comandant o apucă de piept și ea îi dă peste mână dar bărbații încă zâmbeste. Tanti mare se uită doar dintr-un colț până se supără și zice că dacă vrea femeie, atunci pe asta s-o lase-n pace. Am destule femei în spate dacă tu ai destui bani să-mi dai. Si așa dintr-odată se ridică toți si

merge după Tanti pe ușa din spatele camerei și mă lasă să stau aici cu băutura caldă și cu pâinea care mi-o aruncă-n față femeia tânără. Aștept. Zece minute. Douăzeci de minute mă uit doar la televizor la filmul cu polițistul și cu prostituata. Mestec pâinea și mă uit și la femeia tânără care vine-ncoace ca să ia sticlele de pe masă. Mă uit la pieptul ei și vreau să pun mâna pe fundul ei ca și Comandant dar cum ridic mâna ca s-o pun pe ea se uită la mine parcă o să mă omoare-n bătaie și-si tâtăie buzele așa că las mâna jos.

După aia mi se face așa cald fiindcă nu e nici măcar un pic de aer în cameră și mă duc afară să iau aer.

Când stau afară pe-ntuneric, sub geam, aud zgomote dinăuntru parcă e Comandant când intră-n mine. Aud astea și mi se face soldatul foarte tare și nu știu ce să fac. Îi pipăi foarte-ncet și se simte foarte bine, așa că-l mai pipăi când aud femeia și bărbatul din cameră că face mai mult zgomot. Mâna mea se mișcă-n sus și-n jos parcă nici nu mai e parte din corpul meu și mă gândesc cum o să ating piepturi și picioare. Toate astea îmi face ochii să se-nchidă și inima să bată repede și-mi place și fac așa mult până aud un țipăt, AUUUU!!!! M-A OMORÂT ASTA, VAI!

Și după aia aud pași cum fuge încoace și-ncolo-n casă așa că mă opresc să mă mai pipăi și fug în camera cu lumină albastră și acolo văd toți soldații care iese de la ei din cameră parcă-i nedumerește ceva. Văd pe Lucotenent cum se ține de perete și are sânge care-i iese pe gură negru de la lumina albastră. Mă uit la el și mă gândesc că ce se-ntâmplă e bine pentru el dar după aia îi văd fața care arată parcă-l rănește toate lucrurile rele de pe lume și-mi pare un pic de tot rău. Toți soldații vine la el și-l ține de o mână și de cealaltă mână și-l ajută să stea jos pe scaun. Comandant iese pe ușa din spate și are numai

chiloții pe el și soldatul lui încă e drept și el țipă, CE SE-NTÂMPLĂ! Toată lumea se uită la Lucotenent și după aia la femeia care iese și ea din cameră după Lucotenent. Ii curge sânge din corp unde arată parcă a bătut-o cineva în cap și a bătut-o în gură. Nu poate nici măcar să meargă deloc și se ține de perete când încearcă să se miște și își ține o mână la gât. Nimeni nu știe ce să facă până nu vine Tanti și-ntreabă ce se-ntâmplă. Și după aia iese și femeile celelalte din cameră de la ele, unele poartă cârpe și-ncearcă să-și acopere corpul și altele iese așa, goale, parcă nu e problemă să mergi fără haine pe acolo. Toți soldații se uită la Lucotenent care arată spre stomac. Ce se-ntâmplă, întreabă un bărbat. Și după aia îl întinde pe Lucotenent pe masă sub televizor și-l face ca să se-ntindă. VAI! zbiară cineva. Ei ? spune

altcineva și se uită la corpul lui Lucotenent. Mă duc acolo ca să văd ce pot să văd și atunci văd cum are un cuțit care iese pur și simplu de la el din burtă. Mă face să mă apuc și eu de burtă ca să fiu sigur că mai e acolo. Lucotenent nici măcar nu mai țipă. Doar tremură pe masă și bolborosește pentru el parcă e nebun.

Comandant zbiară, CINE A FĂCUT ASTA? Si atunci vine Tanti si zice, hai acum! Vai, ce se-ntâmplă aici? Ea se uită la fata ei care-i curge sânge și plânge și se ține de gât și tușește, m-a luat de gât și m-a bătut și eu ce să fac. Sunt numai fată mică. Cum să-l opresc să nu facă ceva? Așa că doar am văzut cuțitul ăsta care-l avea la el în pantaloni și l-am luat și i l-am pus la gât ca să se dea de pe mine. Nu știam că o să fie așa. Mă uit la fața lui Comandant care se face neagră și toată camera miroase a sudoare și a frică. Mă gândesc că o să ne zică să luăm femeia asta și s-o-mpușcăm dar nici măcar nu deschide gura. Doar stă acolo și se uită-n jurul nostru și după aia la Lucotenent care e-ntins pe masă și tot tremură. HAIDEȚI! Sus toată lumea!

Ridicati-

Hai să ieșim de-aici zice si se uită la Tanti mare care își ține fata și-i șterge sângele de pe față cu o cârpă. Nici o femeie nu zice nimic fiindcă le e prea frică. HAIDEȚI ! MIȘCAȚI REPEDE ! urlă Comandant și după aia se duce-n spatele camerei ca să-si ia haina pe el si soldații ceilalți face la fel pe rând. După aia-l luăm pe Lucotenent si-l ducem afară din clădire afară-n noapte. Femeia de la poartă doarme și nici măcar nu știe deloc că se-ntâmplă ceva înăuntru și nimeni nu-i zice nimic fiindcă bărbații încearcă să-si tină sol-datul între picioare și pantalonii ca să nu cadă jos.

Stăm aici trei zile-ntregi și Lucotenent nu se face mai bine. In fiecare zi cineva-i spală stomacul cu o cârpă și apă și săpun dar nu se-ntâmplă nimic și el stă doar și tremură noaptea. Il ținem în clădirea din tabără ca să nu ajungă așa ușor la el țăntarii și dacă tot nu e mulți oameni care să vină pe-aici nu trebuie să ne fie frică să nu cadă clădirea. Trei zile-ntregi are cineva grijă de el tot timpul dar el nu mai vorbește acum și fața lui se face așa albă.

Ne punem în genunchi lângă patul lui, stoarcem apă maro la el pe față și-i băgăm în ochi lampa cu kerosen. Și are ochii așa deschiși că vedem până în fundul capului. Toată dimineața doar mormăie și geme parcă spiritul lui se luptă să iasă din corp și seara tremură și clănțane parcă-i e frig chiar dacă noaptea e așa cald că asudăm toți. Ne uităm doar la el cum e asa tot timpul și toată lumea nu zice nimic.

Trebuie trei zile-ntregi ca să moară Lucotenent și după aia moare când e luna plină și noaptea strălucește parcă e de argint. Li aruncăm corpul în șanț - eu cu Strika și cu Comandant si cu Rambo dar înainte de asta Rambo-i ia hainele fiindcă Comandant zice că Rambo e acuma Lucotenent. După aia îi lăsăm corpul ca să vină

pisicile și câinii și viermii și râmele să-l mănânce. îl lăsăm acolo și mă gândesc că îmi se îndeplinește dorința să nu se mai lupte și mi-e frică fiindcă văd că nu poți să nu mai lupți decât dacă mori și eu nu vreau să mor.

E noapte. E zi. E lumină. E întuneric. E prea cald. E prea frig. Plouă. E prea mult soare. E prea uscat. E prea ud. Dar tot timpul ne luptăm. Indiferent cum e, ne luptăm mereu. Tot timpul gloanțele mănâncă tot, frunză, copac, pământ, om - îi mănâncă- și face pe oameni să-i curgă sânge peste tot și e așa mult sânge care inundă tufele. Sângele care curge face pe oameni să țipe și să urle tot timpul, să țipe la tata și la mama, să strige la Dumnezeu sau la Diavol, să strige într-o limbă care de fapt nu o știe nimeni. Câteodată îmi acopăr urechile ca să nu mai aud gloanțele și țipetele și câteodată și eu țip și urlu și nu mai aud nimic decât vocea mea. Câteodată-mi vine să plâng foarte tare dar nimeni nu plânge pe aici. Dacă plâng o să se uite la mine fiindcă soldații n-are voie să plângă.

Tot timpul ne e rău și ne ducem afară dar facem doar apă. Ne e și foame și trăim cu ce putem să găsim. Șopârlele, le mâncăm. Insectele, le mâncăm sau și mai bine dacă găsim mâncăm șobolani și orice fel de animale care e prin tufe. Câteodată mâncăm frunză din asta sau din cealaltă, numai că de la frunze mi se-ntoarce mereu stomacul pe dos, așa că nu mănânc mult. Și carnea îmi face stomacul să se-ntoarcă pe dos fiindcă nu putem să folosim mult foc ca să facem că ne vede dușmanii și ne-mpușcă să murim de unde se ascunde ei. Mereu mi-e foame, așa de foame că mereu visez la pui și cum o să-l mănânc, cum o să-i strivesc ciocul și o să-i mănânc și penele. Mi-e așa foame că pot să mănânc și lemn dacă face foamea mai puțină, dar mă face numai să mă doară burta și să vomit și să fac caca. Mi-e așa

foame că pot chiar să-mi mănânc pielea puțin câte puțin dacă nu mă face să-mi curgă sânge până mor. Mi-e așa foame că vreau să mor, dar dacă mor atunci o să fiu mort.

Dar e așa multe bombe și iară bombe și mine și iară mine și elicoptere care vine și pune pe noi lumina și ne-omoară. Tot timpul pământul tremură și tremură copacii și aerul miroase a fum sau aerul te bate-n ureche BUM BUM BUM și nu mai ai nici o secundă să gândești ceva. Trece așa mult timp pe lângă noi. N-am văzut drum sau sat sau femeie sau copii de mult. Văd numai război, numai un spirit rău care stă-n tufiș și care se bucură prea tare fiindcă mănâncă mereu tot ce vrea - pe noi - și vede ce vrea să vadă - moarte - așa că stă și râde HA HA HA! Toate camioanele noastre e duse, le-a bombardat, așa că trebuie să mergem peste tot pe jos și nu mai suntem așa mulți. Oamenii moare așa-n fiecare zi. Un băiat care-l cheamă Speranță moare arzând în focul de la bomba care lovește camioanele. Un om care-i zicem Pumnal moare călcând pe o mină care-i roade corpul în mii de bucățele cum roade termitelile lemnul. Și Poet moare de malarie care-l face să tremure tot și Predicator moare cu Biblia într-o mână și cu piciorul în mâna cealaltă și țipă la Dumnezeu, vino și ia-mă, vino și ia-mă. Oamenii moare așa în fiecare zi. Toți care-i cunosc moare. Și moare și soldați la care nu le știu numele. În mijlocul războiului chiar mi-e dor de unii. Chiar mi-e dor de unii. Comandant îi ajută pe unii oameni să moară. Deja împușcă el trei oameni care zice că e trădători, chiar și pe Șofer care-ncearcă să fugă fiindcă nu mai are camion să conducă. După ce Comandant îl împușcă pe Șofer râde și tot râde și vorbește singur și nu mai ascultă pe nimeni. Nici măcar pe Rambo care e Luco-tenent nou. Când văd astea, toate bom-bele-bombele și omorurile-omorurile și moartea-moartea mă gândesc că acum cât

suntem în tufe doar furnicile mai merge și mai trăiește. Vreau să fiu furnică.

Acum trăim pe sub pământ în șanțurile care le săpăm în noroiul roșu și stăm acolo ca un fel de șarpe sau șobolan. Când e uscat ne bucurăm fiindcă nu e apă niciunde și putem să luptăm în război. Când plouă vai, e așa rău. Așa rău. Parcă trăiești în mocirlă. Câteodată apa îmi ajunge la burtă și decât mă văd în oglindă peste tot unde mă duc. Stăm aici prea mult. Am obosit și mi-e foame și vreau să plec.

Este așa multă ceață care acoperă oamenii ca încă o cămașă. încă nu aud împușcături azi și vreau să mă gândesc, GATA! RĂZBOIUL S-A TERMINAT! RĂZBOIUL S-A TERMINAT! Dar după aia mă gândesc, oare chiar s-a terminat? Albeața asta care atârână pe lângă noi ne face să respirăm greu și să mă simt parcă cineva vrea să zboare în pieptul meu și să-mi înfunde nasul cu bumbac. Picioarele mele stau în apă toată noaptea așa că simt că se-ncrețesc la vârful parcă sunt picioare de șobolan. Unii bărbați doarme și se țin cu mâinile de peretele șanțului cu cămașa pe cap ca să se apere de ploaie. Tremură fiindcă e vânt rece care vine peste tot locul. E greu să nu calci pe ei fiindcă ei apare repede-repede din ceață. O secundă e tot alb în jurul meu și după aia lovesc un picior care apare și omul țipă în somn dar nu se trezește. Învăț să văd căldura corpului care face mai puțin groasă ceața așa că merg atent când văd asta. Unii bărbați e treji fiindcă e de pază toată noaptea și mă mișc ușor-ușor ca să nu-i trezesc.

Strika stă în fața locului lui Comandant, care e doar șanț, doar că are o cârpă albastră cu frunze pe ea ca să nu se ude ca noi. Strika ține pușca așa grea pentru el în mână că-i trage la pământ partea dreaptă a corpului. Ne uităm unul la altul mult timp și după aia dau cu mâna să se ducă ceața. Nu-mi place ochii lui Strika fiindcă e prea roșii

și dinții lui fiindcă e prea maro și capul lui fiindcă e mare, dar el e prietenul meu chiar dacă e urât. Îmi dă mie pușca și trece pe lângă mine.

Intru înăuntru ca să văd dacă Comandant doarme pe ladă la el cu spatele lipit de peretele de noroi și ghetele-ntinse în apa noroioasă. Țigări și scrum plutește în apă pe lângă el și camera miroase toată a fum. Respir adânc ca să-l înghit tot fiindcă cumva îmi umple corpul și nu mai mi-e așa foame.

Acum barba lui se face așa mare că aproape îi acoperă bărbia toată și obrazul. Când respiră tremură firul de păr odată cu aerul. Comandant arată ca un om sălbatic și se poartă ca un om nebun. Mă gândesc la el cum fuge gol prin tufe doar cu barba lui care-i ajunge la picioare și-mi vine să râd dar mi-e prea foame. Dacă râd mă doare burta prea tare. Lui Comandant i-e frică de ceilalți soldați așa mult acum că zice că e bine să dormi mereu cu un ochi deschis. De asta Strika sau eu stă totdeauna afară când doarme. Eu sunt un ochi. Strika e celălalt.

Hai. Dispari din fața mea, capul lui Rambo se ia după vocea lui care vine din ceață și scuipatul lui se împrăștie pe fața mea. Iese din albeață și stă drept în fața mea. Îl văd cu pușca lui care atârnă pe umăr. Burta mi se strânge și gâtul mi se face țeapăn. Țin pușca de la Strika.

Comandant doarme, îi zic eu lui Rambo. Păi trezește-l, zice el înapoi. Calc în fața lui și-i dau cu apă pe gheată. E obosit așa că nu-l deranja, spun. Genunchii îmi tremură și la picioare mi-e frig. Dă-te la o parte, zice iară Rambo și calcă în dreapta așa că țin pușca mai strâns și ies în fața lui. Ghetele lui strivește noroiul. Nu, se odihnește, spun.

Rambo se apleacă așa că îi văd fața și barba care crește mare și

neagră. Ascultă băiat mic. Dă-te la o parte. Nu ne jucăm. Nu-mi mai aduc aminte ultima dată când mă joc.

Ce e hărmălaia asta, zice Comandant. Să trăiți, sunt eu, răspunde Rambo. Idio-tule nu vezi că dorm. Păi să trăiți acum văd. Atunci taci și du-te-napoi la postul tău. Nu să trăiți nu mai fac asta să trăiți. De ce? Fiindcă plecăm să trăiți. CINE ȘI CU CINE PLEACĂ? urlă Comandant și după aia-l aud râzând încet pentru el în umbra locului lui. În fața mea Rambo înghite așa greu că simt asta chiar la mine-n gât. Și din spatele locului lui Comandant râde mai tare și mai tare până îl simt stând chiar în spatele meu. Mă-mpinge la o parte cu mâna și mă lovesc de pietrele din perete. Umărul începe să mă doară. Cine pleacă. Idiotule. Du-te-napoi la postul tău. Pleci când zic eu să pleci. Ai-nțeleș? Nu, să trăiți, niciodată, spune Rambo. Plecăm, spune Rambo. Nu vreau probleme, ah, spune. Cine e noi ăsta, spune Comandant și râde. Doar tu ești așa prost - EU PLEC strigă o voce. ȘI EU PLEC. ȘI EU, ȘI EU, ȘI EU tot țipă voci din ceață mai încet și mai încet până omul cel mai de departe strigă-ncet de tot, și eu. Rambo bagă degetul în trăgaciul puștii și eu bag degetul trăgaciul meu fiindcă mi-e frică ce-o să-mi facă Comandant dacă nu-l apăr, dar după aia mi-aduc aminte ce tare mă doare când mă sufocă și zic niciodată. Niciodată n-o să-mi mai pară rău de el. Niciodată n-o să-l mai ajut. Las pușca jos.

Uite! Plecăm, urlă Rambo la Comandant. După aia ia pușca și-l împușcă. Doar o împușcătură exact în piept și îl văd pe Comandant uitându-se la pieptul lui cu gura deschisă parcă țipă. Dar nici un sunet nu iese afară. Nu zice nimic. După aia corpul lui cade și face așa roșie apa care curge prin șanț.

Rambo nu mai tremură și dă afară aerul din piept. Rambo se

uită la mine și eu mă uit la el. Se uită la mine prea mult timp și după aia se-ntoarce și se cațără sus pe perete și aud ghetetele lui strivind frunzele lângă capul meu. După aia mă uit în sus și văd soldații care se cațără și iese toți din șanț și îl aud pe Rambo strigând HAIDEȚI! HAIDEȚI REPEDE REPEDE REPEDE! MIȘCAȚI REPEDE! MIȘCAȚI CU VITEZĂ! ACASĂ ACASĂ! NE DUCEM ACASĂ! Mă uit la Comandant și după aia mă cațăr afară din șanț. Sunt obosit și mi-e foame și vreau să merg acasă.

Comandant e mort. A fost așa de ușor să-l omoram. Nu știu de ce n-am făcut asta mai înainte, dar nu vreau să mă gândesc acum. Sunt prea obosit.

Mergem toată noaptea pe drumul ăsta, stâng-drept, stâng-drept, stâng-drept, stâng-drept și ducem tot ce avem pușcă haină cuțit asta fiindcă nu mai avem altceva. Cum să mai avem dac-am stat atâta vreme-n tufiș? Sunt așa obosit că mi-e greu să-mi mișc picioarele dar mă țin după Rambo. Așa face și ceilalți, se țin după Rambo chiar dacă n-are hartă cum are Comandant. Nici un om nu face marș stâng-drept, stâng-drept ca soldații; în schimb merge când pe dreptul când pe stângul și-și târâie când un picior când celălalt pe jos. Papucii mi se lipește de picioare fiindcă e așa de mult purtați și aproape că s-a stricat și picioarele mă doare fiindcă pielea îmi putrezește și se cojește jos de la prea mult stat în șanț în apă. Simt că parcă merg mereu pe unghii și vreau să mă opresc să mă odihnesc dar nimeni nu se oprește. Strika nu se oprește chiar dacă fața îi crapă peste tot și corpul îi tremură tot timpul așa că mă mișc aproape stâng-drept și zic că dacă face el așa, atunci fac și eu. Câteodată cad pe spate și ajung să-mi fie foarte frică fiindcă oamenii din fața mea e ca o umbră și nu ca oamenii și atunci fug în față și de asta picioarele mă doare și mai tare. Aș vrea să am

gheată sau papuc de pânză ca să nu mai mă doară picioarele. Sau chiar vreau să am mașină ca să plec cu ea de acolo așa că atunci când mergem aud în capul meu mașina și mă face să mă uit dintr-o parte în cealaltă după mașina care vine să mă salveze și să mă ducă acasă. Nici o mașină. Mă gândesc că sunt eu mașină și-ncerc să-mi fac picioarele să se miște ca roțile care nu se oprește niciodată, dar nu pot. Mi-e foame și vreau să mă opresc să mă odihnesc și să mănânc. Unde ne ducem luna vine după noi. E așa mare și strălucitoare că nu ne mai trebuie lampă ca să vedem așa că la nimeni nu-i e frică să ne vadă dușmanii de unde se ascunde ei în tufișul ăsta. Nu pot să ne vadă dacă nu avem lampă fiindcă suntem invizibili doar dacă aduce elicoptere ca să bată aerul BUM BUM și să pună lumina lor strălucitoare pe drum. Văd copac și umbra la copac. Văd piatră și umbra la piatră și mă văd pe mine cum ajung la copacul ăla sau la piatra aia. Ochii mi se obișnuiește cu lumina și văd mai multe care e în jur - fiecare copac, fiecare piatră, fiecare gunoi sau plantă care crește singură în noroiul drumului. Unde ne ducem e doar luna care strălucește și face locul să arate parcă e de sticlă și o să se spargă dacă-l atingi prea tare. Nu-mi place asta deloc. Dacă ceva e de sticlă, atunci arată drăguț și frumos dar arată și mort chiar dacă are viață de-adevăratelea. Iarba de pe marginea drumului, copacii din spatele ierbii, piciorul sau mâna mea, fața lui Strika, gâtul lui Rambo - arată toate moarte și mă face să mă întreb cum poate toate astea moarte ca să trăiască. Văd orice lucru de pe drum - le văd pe toate țepene ca sticla dar nu pot să văd prin ele și știu că lumea e plină de oameni și lucruri chiar dacă-ncercăm să ne uităm parcă nu-s acolo.

Aud un cântec. Cineva îl cântă. E un cântec vechi care-l cânta mama mere când face de mâncare sau spală. Un cântec! Un cântec!

Nu am mai auzit muzic de așa multă vreme, nici măcar de la păsări. De la muzica asta mă arde pielea și vreau să mă scarpin, pe mine cu totul, peste tot. Simt că vreau să dansez dar oare corpul meu-și mai aduce aminte cum ? Nu prea cred. Sunt trist din cauza asta. Ce se întâmplă cu muzica și toate cântecele care le avem? Nu știu, nu știu.

Merg mai repede fiindcă vreau să văd cine cântă cântecul ca să pot să stau lângă el și să simt muzica. Merg de la omul ăsta la omul celălalt dar nu văd nici un fel de sunet care iese din gura lor. Mi se pare că trebuie să merg la omul care cântă și să iau toate sunetele ca să le țin pentru mine ca să le țin la mine-n buzunar pentru când se face prea rău, dar sunetul care-l caut nu vine de nicăieri. Nu mă supăr fiindcă nu știu cum cântecul îmi face corpul să se miște tot și nu mai trebuie să mă gândesc. Trebuie să mă gândesc la alte gânduri care apare în capul meu. Nici măcar nu mă mai supără pușca ce îmi face tot spatele să mă doară fiindcă e foarte grea. Mă gândesc la acasă. De câte ori mă gândesc la acasă când suntem în tufe ? De câte ori văd toți oamenii cu care am crescut trecând prin capul meu cum fuge copiii peste tot după școală, fuge acasă, fuge la biserică, fuge la piață parcă nu-i război și totul e bine? La mine-n cap toți oamenii care-i văd acasă la mine sunt prea-prea fericiți și mă gândesc că așa trăiește ei; de ce stau aici doar ca să merg undeva unde nici măcar nu știu dacă trăiesc sau mor. Nu știu. Nu știu.

Suntem mult obosiți dar încercăm să ajungem undeva. Unde e locul ăsta? Nu știu dar știu că Rambo zice că să nu ne oprim. Nu ne oprim și mergem toată noaptea până la ziuă. Soarele se ridică-n spatele nostru așa că toate umbrele noastre crește-n față la picioare și face drumul din față foarte întunecat așa că e și mai greu să facem alt pas. Drumul ăsta e așa gol și mă gândesc că unde s-a dus toți fiindcă

nu-mi place liniștea și nu-mi place că singurul sunet care se aude ziua e de la papucii mei care se lovește de picioarele mele, sunet de la cum respir greu de fiecare dată când se-ntâmplă așa fiindcă mă doare prea tare. Nu pot să mă opresc așa că merg mai departe. Aud un zgomot, chiar dacă e doar cineva care geme și mă gândesc că trebuie să aud zgomotul ăla așa că de fiecare dată când sunetul se aude mai încet merg mai repede ca să mă țin după el unde se duce. Nu pot să mă lase pe mine în urmă fiindcă nu știu unde să mă duc în tufele astea. Cum ar fi dacă m-ar lăsa în tufe să mă mănânce animalele sau alți soldați care mă sacrifică să câștige războiul. Mă gândesc la ce animale o să se ia după mine dacă mă lasă aici. Are corp de leu și cap de soldat cu cască și ochi care arată ca gloanțele și dinți care arată ca și cuțitele care să mă taie. Coada e ca pușca și suflă foc care mă gătește bine-bine înaintea să stea jos și să mănânce toată partea care arde a corpului meu. Când îmi vine asta în minte, merg mai repede ca să nu fiu eu ultimul din șir. Sudoarea îmi arde ochii. Acum e prea fierbinte fiindcă soarele îmi bate pe spate și face pușca să fie așa caldă că o simt ca un fier încins pe spatele meu. Știu că lasă semn și îmi arde spatele și sunt ca o vacă și aparțin cuiva care e pușcă. Mă fac trist când simt pușca pe spatele meu fiindcă mă gândesc că la-nceput, când războiul începe, vreau pușcă pentru ca să mă apăr. Acum pușca e a mea și merge unde o duc eu dar acum doar merge pe spatele meu parcă e rege și eu sunt doar servitor ca să fac ce vrea pușca. Dacă zice mergi la dreapta, atunci corpul meu se duce la dreapta chiar dacă eu mă chinui să merg la stânga și dacă zice să mă opresc atunci mă opresc să-mi trag sufletul și dacă mă duc la vale cu ceilalți bărbați atunci zice mergi mai repede și mă-mpinge-n jos la vale pur și simplu. Nu-mi place deloc asta și vreau să arunc pușca în tufe, dar dacă arunc pușca Rambo mă

aruncă el pe mine fiindcă pușca e mai importantă ca mine. Nu uit niciodată asta.

Drumul e prea lung, dar câteodată e frumos să te uiți la el. Îmi place cum se ridică în sus și-n jos ca un animal, cum se mișcă împreună cu pământul unde stă. Dacă vezi drumul ăsta în soare, atunci știi ce frumos e și cum chiar și toți copacii îl respectă și nu-ncearcă să crească pe el. Doar lucruri mici de tot de pe drum nu îl respectă, ca plantele mici și câteodată animalele mici care le calcă mașina și rămâne acolo mai mult timp. Mi-e frică fiindcă suntem doar noi pe drum și plantele astea mici care nu respectă drumul și drumul le omoară, atunci fiindcă noi nu respectăm drumul că facem pe el și scuipăm peste tot pe el, mi-e frică să nu ne omoare repede și pe noi.

Când mergem gura mea are gust de sare, așa multă sare că nu-mi mai place ce gust are sarea. Mi se face sete așa tare și e mai rău decât când ți-e foame tare fiindcă îmi face capul să se-ntoarcă dintr-o parte în cealaltă și lumea toată se învâрте parcă merg în cerc. O dată-l văd pe Strika în fața mea cum merge încet-încet și după aia-l văd în spatele meu că merge repede-repede. De asta mă gândesc că sunt nebun.

Ne mișcăm, mereu ne mișcăm fiindcă așa facem și ne uităm la lucrurile de pe drum care trece pe lângă noi. Casă, copac, școală, mașină goală arsă de tot, gunoaie, trece toate pe lângă noi și noi tot nu vedem oameni. Ajungem la alt sat dar e așa mic, nici măcar un sat de-adevăratelea. E doar o casă pe fiecare margine a drumului și e goală, nimic decât gunoaie. Oamenii fug de noi parcă suntem o boală, parcă suntem lucrul cel mai rău care poate să fie pe lume. Mă uit la drum care se crapă în multe locuri parcă cineva apucă de el și întinde până vezi cum curge de dedesubt noroi roșu. Și peste tot e gunoaie care se

mișcă pe drum parcă e oameni care se tot mișcă chiar dacă nu are nimic de făcut. Ne tot mișcăm până calcă Strika pe o bucată de sticlă care s-a spart și cade. Nu zice nimic, nici nu plânge și nici nu țipă. Parcă nu simte durerea, dar simt eu durerea pentru el și-mi vine să țin și să urlu. Soldații ceilalți doar trece pe lângă noi și nici măcar nu se uită. Strika. Strika, spun. Trebuie să mergem sau ne lasă aici. Dar el nu mă ascultă. În schimb își ia piciorul și ia toată pielea până sticla iese de la el din picior. După aia își linge de tot degetul de sânge și de praf și are grijă să nu atingă rana care e la el pe buză. întinde mâna spre mine și ne ridicăm și plecăm. Un pas. Doi pași. Cade pe jos. De ce face Strika așa? Trebuie să plecăm acum și nu se ridică. Ridică-te! El doar se uită la mine și tușește până scuipe pe jos lângă el sânge și scuipat, așa mult sânge. îl rog pe Strika să se ridice dar nu ascultă și nu se ridică. Buzele i se mișcă dar nu iese nici un sunet. Mă uit la el. Fața îi strălucește tare de tot parcă asudă prea mult numai că nu iese sudoare. Mă pun pe jos în genunchi lângă el și mă uit la soldații care trece toți de noi. Simt inima lui care bate parcă tropăie tot satul pe pământ. Vai, vai! Strika, spun. Vai, vai! Ce se-ntâmplă ? Nu iese de la el din gură nici un cuvânt. Ochii lui clipește și ochii mei clipește și îl văd cum se strânge. Mă ridic și mă fac că plec. Nu mă lăsa, spune și se uită la mine. Și eu strig la el, haide! Ridică-te și nu mai face ce faci acum! Aud, nu mă lăsa. Te rog Agu. Nu mă lăsa. Strika spune ceva. Aha! Strika spune ceva! Nu mă mai mise, mă-ntorc și mă uit la el și el se uită la mine dar parcă nici nu mă vede. Mă aplec spre el și îi văd corpul care aproape dispare sub haine. Fata lui arată așa rău fiindcă i se ia toată pielea și ochii i se mișcă în cap și arată galbeni și roșii peste tot parcă se ușurează sânge. Strika arată ca gunoiul de pe drum. încerc să plâng dar nu iese nici o lacrimă de la

mine din ochi si-ncerc să nu-mi fie frică dar Strika - Strika e fratele meu și familia mea și omul cu care pot să vorbesc chiar dacă până acum nu răspunde. Mă uit la el și după aia mă uit în sus fiindcă nu mai aud soldații ceilalți care merge pe drum. Nu vreau să mă lase-n urmă. Nu vreau să-l las pe Strika-n urmă. Strika, îl strig pe nume. Strika, dar el nu răspunde. Nu zice nimic. Spun Strika? Strika? Strika?

Nimic nu mai e la fel. Nu pot să dorm deloc când vine vremea să ne culcăm. De fiecare dată când pun capul jos, o voce dinăuntru meu începe să țipe și să facă prea mult scandal așa că nu pot nici să-nchid ochii. Și tot timpul când se-ntâm-plă așa mi-e frică să nu mă mai cunosc pe mine. Dacă e zi stau și mă uit la soare parcă e singurul lucru la care poți să te uiți pe lume. Mă uit cum lucește câteodată și altă dată se luptă prea mult ca să strălucească și vreau să-ntreb de ce se mai gândește să strălucească pe lumea asta. Dacă eu sunt soarele, o să găsesc alt loc unde să strălucesc unde oamenii nu folosește lumina mea ca să facă lucruri îngrozitoare tare. Noaptea mă uit la lună să văd dacă omul zâmbește. Se zice că e acolo un om care zâmbește, dar nu mai găsesc nimic deloc. Nimeni nu zâmbește aici.

Dacă e zi, dacă e noapte, nimeni nu zâmbește.

De așa de multe ori zic în sinea mea că o să fug departe-departe unde nimeni nu poate să mă găsească sau să mă vadă și o să stau acolo până la sfârșit când vine Dumnezeu pe pământ să judece pe vii și pe morți. De așa de multe ori zic asta în sinea mea dar când mă ridic să fug mă gândesc la animalele și la spiritele din tufe și-mi amintesc harta care-am văzut-o în oraș și mă gândesc cum pot să fug dacă nu știu care drum mă duce departe de război. Pot doar să stau aici și să visez cum picioarele mele o să mă ducă departe și repede parcă eu stau pe loc și lumea se mișcă să mă ajute. Visez asta de multe ori

dar aștept să se-ntâmples.

Într-o zi suntem pe drum și apoi auzim zgomot ca de camion și apoi ne-mprăștiem în tufe, toți pe o parte și ne mișcăm repede de tot la umbra copacilor și frunzelor, călcăm pe creanga asta și pe piatra aia fugim tot mereu ca nu cumva să ne vadă cine-o fi și să ne omoare. Fug mereu și nu mă uit unde pun piciorul până BANG mă lovesc de ceva și corpul meu cade POC uite-așa pe jos. Genunchiul mă doare fiindcă am căzut tare și mă uit pe jos ca să văd ce m-a-mpiedicat așa ușor. Văd un mort care zace pe jos parcă doarme. Corpul omului mort e țeapăn și toată burta lui e mare parcă e plină cu gaz. E așa mare că apasă pe uniformă până arată parcă o să pocnească. Mă uit jos la omul ăsta fiindcă ceva din capul meu îmi spune că asta-nseamnă că ajungem mai aproape de război.

Un soldat vede și el mortul și vine și se pune-n genunchi lângă el și îi desface cămașa. E insecte peste tot. Cărbuși lu-cioși cu argint pe spate și viermi mici și albi se târăște-n sus și-n jos pe pieptul omului mort. Bărbatul întoarce mortul și-i scoate de pe el cămașa și o face sul și o pune la el sub braț. Se duce la picioare și ia ghetele de acolo și pune papucii lui în picioare la mort. Se uită la mine și zâmbește și își arată dinții maro și după aia fuge repede la ceilalți soldați. Mă uit la el cum fuge și vreau să mă ridic și să fug după el pentru că nu vreau să stau aici cu un mort. Dar picioarele mele nu se ridică. Mă tot gândesc și mă întreb, de ce, dacă omor bărbați și femei și-i bat până sângele lor îmi acoperă tot corpul, dacă îl văd pe prietenul meu care stă pe jos lângă drum și tremură parcă e Diavol în el, de ce vreau să plâng și să vomit dacă văd doar un mort?

Și după aia mă gândesc la toate lucrurile care le fac. Dacă ei îmi ordonă UCIDE, atunci ucid, ÎMPUȘCĂ, atunci împușc. INTRĂ-N

FEMEIE, atunci intru-n femeie si nici măcar nu zic nimic dacă nu-mi place. Omor pe toți, mama, tata, bunica, bunicul, soldați. E la fel. Nu contează cine e, decât că moare. Mă tot gândesc. Mă gândesc că nu mai pot să fac asta.

După aia mă scol de unde stau și îmi șterg noroiul de pe mână de pantalon. Mă uit la pușca mea și-i spun, nu mai am nevoie de tine de-acum. Stai aici. Umărul unde stă mereu doare așa tare dar simt că se bucură fiindcă nu mai trebuie să asculte de pușcă.

Nimeni nu mă vede când mă ridic și merg printre copaci până la drum. Simt o adiere în spate care mă-mpinge să plec departe de-aici și mă duc repede-repede pe drum unde merg și merg și tot merg acolo unde apune soarele. Mă uit la el și vreau să-l prind în mână și să-l strâng până se scurge culoarea din el pentru totdeauna. Atunci o să fie întuneric mereu și nimeni nu mai trebuie să vadă lucrurile rele care se petrece aici în lume. Mă gândesc că-n rai e mereu dimineață. Nu contează când mă trezesc, mereu simt căldura luminii soarelui care vine pe fereastră și sunetul păsărilor care cântă afară-n copac, și sunetul cocoșului care strigă CUCURIGU și miros de fum care vine de unde se face foc. Totul e nou. Totul e proaspăt. Așa simt de fiecare dată când mă trezesc aici.

Nu știu de cât timp stau aici, dar stau aici de mult timp - ceva săptămâni, ceva luni - nu știu. Știu doar cum mă simt aici. De la mine de la fereastră, dacă stau la mine pe pat, pot să văd oceanul și pot să aud cum face. Și mereu pot să aud vântul cum vorbește prin cocotierii care stă drepti în fața oceanului. In fiecare dimineață mă scol și mă duc să mă plimb în nisip care îmi freacă pielea între degete până când pielea se face foarte roșie. Și-n fiecare dimineață mă uit foarte atent la tot ce e aici și văd cum crabii fugă prin nisip și ciupercile crește pe

trunchiul palmierilor. Câteodată văd furnicile cum mănâncă nuci de cocos care cade și cum apare pe-aici plante noi. Când văd asta mă gândesc că totul e așa frumos. Totul e așa bine.

Nu trebuie să-mi fie frică de nimic din război ca bombe sau mine sau că mor. Noaptea dormim înăuntru cu ventila-toare-n loc să dormim afară-n căldură sau în ploaie. Ne dă mult de mâncare și ne zice că putem să stăm jos ca să mâncăm la masa din camera cu pereți care e pictați cu albastru și podea care e doar albă. Ne dă toată mâncarea care o vrem. Nu trebuie să cerem dacă mai vrem. Ne lasă să luăm noi. Banane, orez, cărnii, pui, pești - orice vrem avem aici. Câteodată mănânc și dacă nu prea mi-e foame fiindcă mi-e frică să nu se termine mâncarea și să nu mai mănânc în ziua următoare.

Acum sunt iar puternic. Măinile și picioarele mă duce iar și când merg oasele mele nu pârâie și locul nu se mai învârte iar și iar. Am haine noi pe mine - o cămașă albă cu dungă neagră pe piept și pantalon nou care e albastru și-mi vine bine de tot. Îmi place foarte mult fiindcă e curate și uscate și nu are gaură de gloanțe sau sânge de la cine a purtat-o ultimul. Când termin baia dimineața mă grăbesc tare să-mi pun hainele ca să vadă toată lumea ce bine arăt când le port.

Mi-au dat o cameră pentru mine unde am un pat întreg și o masă a mea chiar sub fereastră ca să fie cald de la lumina soarelui. Îmi dă toate cărțile astea care pot să vreau să le citesc fiindcă-i zic lui Amy că tatăl meu e profesor și că-nainte de război mereu citesc orice pot. Îmi dă chiar oricâtă hârtie vreau și-mi zice să scriu sau să desenez ce vreau eu să desenez, așa că desenez școala ca să pot să termin și să mă fac Doctor și Inginer.

E un preot care vine-n fiecare miercuri și duminică îmbrăcat cu hainele lui negre și guler alb. Își zice Părintele Festus așa că-i zicem și

noi la fel. E foarte slab, dar are obraz gros unul peste celălalt și care atârână-n jos și nas care îi acoperă toată gura. Mereu are ochelari de soare așa că nu îi văd ochii. Câteodată mă-ntreb dacă chiar are ochi. El zice, întoarceți-vă spre Dumnezeu. Rugați-vă Atotputernicului ca

să vă ierte. Confesiune și Iertare și înviere. Părintele Festus mereu zice că astea e singurele lucruri de care ai nevoie ca să dai Viața la viața ta.

Mă gândesc mereu la Confesiune și Iertare și înviere și nu știu ce-nseamnă asta. N-are înțeles pentru mine când zice. Lucrul care are înțeles pentru mine este că un băiat care-l cheamă Strika doarme lângă mine, așa aproape fiindcă noi suntem singurii care ne apărăm unul pe altul de lucrurile care-ncearcă să ne ucidă. Mi-aduc aminte de sunetul oamenilor care tușește și urlă și de mirosul de veceu și de morții de peste tot. Știu doar asta. Așa că-ntreb pe Părintele Festus de Confesiune și Iertare și înviere și-mi zice mai presus de toate, băiete, trebuie să ai credință-n Domnul și încredere fiindcă El te-ajută să-nțelegi. Ai Biblie?

Da, am Biblie, dar o folosesc ca să-mi țin desenele pe masă să nu le sufle ventilatorul peste tot.

Chiar dacă nu-nțeleg tot ce-mi zice tot ascult fiindcă zice că Dumnezeu încă trăiește aici. Nu știu dacă-l cred, dar îmi place să aud asta.

Și-n fiecare zi vorbesc cu Amy. E o femeie albă din America și-a venit aici ca să ajute oamenii ca mine. Dinții ei e prea mici și limba ei e prea mare pentru gura care o are așa că vorbește pe nas, dar nasul ei e prea mic așa că uneori mă chinui prea tare să aud ce zice. Mai mult nu zice nimic și stă în fața mea pe scaunul ei. Ea stă pe scaunul ei și eu stau pe scaunul meu și ea mereu se uită la mine parcă

dacă se uită la mine o să mă ajute. îmi zice să vorbesc întruna și crede că nu vorbesc fiindcă sunt ca bebelușii. Dacă crede că sunt ca bebelușii atunci nu vorbesc fiindcă bebelușii nu știe să vorbească. Dar de fiecare dată când stau cu ea mă gândesc că sunt ca un om bătrân și ea ca o fetiță mică fiindcă eu lupt în război și ea nici nu știe ce e războiul.

Mereu îmi zice, spune-mi ce simți. Spune-mi la ce te gândești. Și-n fiecare zi-i spun la fel, mă gândesc la viitorul meu. Care e viitorul tău, mă întreabă ea pe mine. Și îi spun că văd cum mă fac Doctor sau Inginer și fac prea mulți bani așa că devin om mare și nu mai trebuie să mă lupt niciodată. Și câteodată-i spun aud gloanțe și țipete la mine-n ureche și vreau să mor să nu le mai aud niciodată. Vreau să mă-ntind pe jos cu ochii închiși și cu mirosul de noroi în nas, așa ca Strika. Vreau să simt că pământul e ud în jurul corpului meu că dacă asud să mi se pară că pământul asudă prin mine. Și vreau să stau aici pentru totdeauna, să nu mă mut pentru nimic niciodată și s-aștept până mă umplu de praf și iarba mă acoperă și insectele își face cuib între dinții mei. Ii spun că eu cred că un copac Iroko mare o să crească din corpul meu, așa mare că trunchiul lui desparte ziua și noaptea și așa înalt că frunza lui mai de sus gădilă luna până omul de acolo zâmbește.

Ii spun câteodată, nu zic multe fiindcă știu prea multe lucruri cumplite ca să ți le spun ție. Văd mai multe lucruri cumplite decât zece mii de bărbați și fac mai multe lucruri cumplite decât douăzeci de mii de bărbați. Așa că dacă îți spun toate astea o să mă facă să fiu prea supărat și pe tine să fii supărată prea tare în viața asta. Vreau să mă bucur în viața asta pentru tot ce văd. Vreau doar să mă bucur.

Când îi zic astea ea doar se uită la mine și văd apă-n ochii ei. Așa că-ncerc să-i spun, dacă îți zic asta o să te facă să crezi că sunt un fel de bestie sau drac. Amy nu mai zice niciodată nimic când spun

asta, dar apa tot strălucește în ochii ei. Și-i spun, bine. Sunt toate lucrurile astea. Sunt toate lucrurile astea, dar am avut cândva și mamă și ea mă iubește.

Mulțumiri

Le mulțumesc celor din Comitetul Kagan Fellowship și din Programul Mellon pentru generozitatea lor.

Mulțumiri și toată dragostea mea sfătuitoarei mele - Jamaica Kincaid - pentru tot ce a făcut. Entuziasmul, motivarea și îndrumările tale sunt de apreciat. Fără tine, asta nu s-ar fi putut întâmpla. Primei mele profesoare de scriere - Patricia Powell - pentru că mi-a dat ocazia de a explora și pentru că

a rupt din timpul ei ca să-mi arate ce înseamnă să scrii. Fără tine, asta nu s-ar fi putut întâmpla. Familiei mele - Mami și Tați, pentru că au înțeles și au continuat să înțeleagă ce înseamnă asta pentru mine. Lui Onyi, Oke și Uch, pentru că mi-au ascultat ideile (și au tolerat faptul că nu spălam niciodată vasele). Unchiului Chi-Chi și Mătușii Uju, pentru că mi-au oferit găzduire și mâncare pe timpul verii. Unchiului Chude și lui Dayo, pentru că m-au făcut să mă țin de treabă. Unchiului Amaechi, pentru glume și *suya*¹. Și bunicilor mei și tuturor unchilor, mătușilor și verișorilor, pentru dragostea și compania pe care mi le-au oferit. Lui Simi și Mătușii Kaine, pentru că au crezut în mine, pentru că au avut grijă de mine și pentru că m-au ajutat să înțeleg ce-nseamnă să fii de unde suntem noi. Prietenilor mei -tuturor celor care n-au avut decât lucruri de bine de spus fără să fi citit un cuvânt din ce-am scris. Ninei, pentru sprijinul ei nețărmuit, pentru editarea și citirea unei furtuni (care s-a terminat în sfârșit). Lui Ian, pentru că a fost un model de urmat (când o să mă fac mare vreau să fiu *aproape* întocmai ca tine). Adelinei, Benitei, lui Elliot, Robin și Thenji, pentru că mi-au înveselit gândurile (să rămâneți mereu așa). Celor de la Chateau pentru că există și pentru că mi-au făcut față (ardeți înregistrarea video). Și lui Aaron și Ismael, pentru că sunteți cine sunteți pentru mine. Agenților mei, Jeff și Tracy - sunteți minunat de atenți și răbdători. Editorilor mei, Anya și Tim - sunteți minunat de atenți și răbdători. Vă sunt profund îndatorat tuturor.

1. Preparat culinar tradițional din Africa de Vest, similar cu kebab-ul.

Ultimele apariții în colecția „Biblioteca Polirom”:

J.G. Ballard - *Imperiul Soarelui*

Umberto Eco - *Baudolino*

Charles Frazier - *Cele treisprezece chipuri*

ale lunii Jonathan Franzen - *Al 27-lea oraș* Heinrich Boli - *Opiniile unui clovn* Iris Murdoch - *Discipolul* Kobo Abe - *Bărbatul-cutie* Giinter Grass - *Decojind ceapa* Miguel de Unamuno - *Ceață* Melania G. Mazzucco - *O zi perfectă*

în pregătire: Kiran Desai - *Moștenitoarea tărâmului pierdut* Ryu Murakami - *Ecstasy* John O'Brien - *Leaving Las Vegas*

www.polirom.ro

Redactor: Ada Tănasă

Coperta: Carmen Parii

Tehnoredactor: Gabriela Ghețău

Bun de tipar: septembrie 2007. Apărut: 2007

Editura Polirom, B-dul Carol I nr. 4 • P.O. Box 266

700506, Iași, Tel. & Fax: (0232) 21.41.00 ; (0232) 21.41.11 ;

(0232)21.74.40 (difuzare); E-mail: office@polirom.ro

București, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, ap. 33,

O.P. 37 • P.O. Box 1-728, 030174

Tel.: (021) 313.89.78; E-mail: office.bucuresti@polirom.ro

Tiparul executat la S.C. LUMINA TIPO s.r.l.

str. Luigi Galvani nr. 20 bis, sect. 2, București

Tel./Fax: 211.32.60, 212.29.27, E-mail: office@luminatipo.com

Valoarea timbrului literar este de 2% din prețul

de vânzare și se adaugă acestuia. Sumele se virează

la Uniunea Scriitorilor din România,

Nr. RO44RNCB5101000001710001 BCR-UNIREA

PROZA XXI

„Romanul lui Uzodinma Iweala este una dintre acele cărți de debut extrem de rare a căror lectură ne convinge din prima clipă că autorul lor va deveni un scriitor remarcabil.”

” ” ” ” ”

Salman Rushdie

„*piarele n-au patrie* îi dă un nume, o voce și un suflet unuia dintre nenumărații copii africani transformați fără voie în soldați. O carte dură și convingătoare, cu un impact afectiv deosebit.”

The Observer

„Ușurința cu care Iweala creează personaje, amestecul iscusit de culoare și austeritate și forța emoțională terifiantă a narațiunii sunt impresionante. Încă și mai impresionantă este măiestria autorului de a stârni nu doar compasiunea, ci și afecțiunea noastră pentru personajul central.”

The New York Times Book Review

fiarele n-au patrie nu e un roman autobiografic și nici nu pretinde că ar fi. Însă autorul a lucrat în Nigeria cu supraviețuitori ai războaielor civile din vestul Africii, iar cartea aceasta este scrisă cu siguranța cuiva care știe despre ce vorbește. Și, de asemenea, într-un stil care subliniază problemele reprezentării unei vieți de o atât de extraordinară brutalitate încât aproape depășește orice imaginație."

London Review of Books

EDITURA POLIROM

www.polirom.ro

9789734606030